

Novo mesto slavi prvo osvoboditev

Več prireditev ob 40-letnici osvoboditve Novega mesta, glavna pa bo v soboto, 10. septembra, ob 11. uri na trgu — Govoril bo Bogdan Osolnik

V počastitev osvoboditve Novega mesta pred 40 leti je pripravil odbor za proslavo pripravi večdnevni spored kulturnih in borčevskih manifestacij. Že v sredo, 7. septembra, so se slavnosti začele z otvoritvijo razstave fotografij I. slovenske artilerijske brigade v mali dvorani muzeja NOB.

V petek, 9. septembra, pa bo ob 18.30 uri promena koncert godbe na pihala pred Domom kulture; ob 19. uri bo otvoritev razstave partizanskega tiska v mali dvorani Doma kulture in predstavitev knjige Antona Štampoharja Revolucionarno gibanje na področju Gorjancev med 1918 in 1941. Isti dan ob 19.30 bo otvoritev prvenjelenega Doma kulture s priložitnim kulturnim programom.

V soboto, 10. septembra, bo ob 10. uri promena koncert godbe na pihala na Glavnem trgu in zbor borcev ter predstavnikov domičinskih in drugih enot pred stavbo Temeljnega sodišča v Jerbovi ulici. Glavna prireditev v čast osvoboditve bo ob 11. uri na Glavnem trgu s prihodom domičinskih enot in mladinskih pohodnih enot, sledil pa bo partizanski miting, na katerem bo govoril Bogdan Osolnik. Po programu bo tovariško srečanje na Glavnem trgu, v gostišču Loka in v hotelu Kandija.

JUTRI OTVORITEV DOMA KULTURE

NOVO MESTO — Prenovljeni Dom kulture bodo slovesno odprli jutri zvečer s tremi prireditvami. Ob 18. uri bo pred stavbo promena koncert novomeškega pihalnega orkestra, pol ure kasneje pa bodo v mali dvorani Doma kulture odprli razstavo partizanskega tiska, ki jo je pripravila Študijska knjižnica Mirana Jarca. Ob 19.30 bodo na osrednji prireditvi v veliki dvorani doma nastopili: folklorna skupina Kres, mešani pevski zbor Krke, revijski orkester Kulturnega društva Dušana Jerbe in učenci Glasbene šole Marjana Kozine.

LOJZE ŠTERK NOVI SEKRETAR

Na zadnji seji občinskega komiteja ZKS Črnomelj so za novega sekretarja izvolili Lojzeta Šterka, dosedanjega družbenega pravobranilca samoupravljanja za občino Črnomelj, Metlika in Trebnje. Dosedanjemu sekretarju Pankraciju Zupancu bi dvoletni mandat sicer pretekel šele spomladi prihodnje leto, vendar odhaja na novo delovno dolžnost v črnomaljski Gok, zato so bile potrebne nadomestne volitve za novega sekretarja.

la sta ga tudi naša novinarja in vtise strnila v zapisu „S kruhom so vse žalosti manjše.“

Desetega septembra 1943 proti večeru je bilo na Glavnem trgu, polnem navdušenih Novomeščanov in postrojene vojske, zborovanje, na katerem so od političnih in vojaških voditeljev slovenske partizanske vojske govorili Bogdan Osolnik, Josip Vidmar, Boris Kidrič, Edvard Kocbek in Metod Mikuž ter major William Jones. Novo mesto praznuje te dni 40-letnico kapitulacije Italije. Za Novomeščane je ta dogodek še posebno pomemben, saj sta po italijanskem porazu ljudstvo in njegova vojska popolnoma prevzeli oblast, ki je trajala 42 dni. Dogodke ob kapitulaciji in po njej prinaša v Prilogi reportaža „42 dni novomeške svobode“.

OSREDNJA PROSLAVA NA TREBELNEM — Tako kot vsako leto je bila osrednja proslava trebanjskega občinskega praznika na Trebelnem, kjer je bila 4. septembra 1942 ustanovljena Gubčeva brigada. Slavnostni govornik je bil Miran Šubič — Janez, ki je v svojem govoru med drugim dejal, da smo za sedanje težave v veliki meri krivi tudi sami z našo lagodnostjo pri porabi in zadolževanju. (Foto: J. Simčič)

Borce skrbi razvoj družbe

Počastitev trebanjskega občinskega praznika — Podeljene plakete in posebna priznanja — Marko Bulc častni občan — Na Trebelnem govoril Miran Šubič

TREBNJE, TREBELNO — S slavnostno sejo vseh treh zborov občinske skupščine ter osrednjo proslavo na Trebelnem, kjer se je začela bojna pot slavne Gubčeve brigade, se je preteklo nedeljo sklenil krog prireditev, ki so jih pripravili ob trebanjskem občinskem prazniku.

Na slavnostni seji zborov občinske skupščine v novi trebanjski osnovni šoli, ki so se poleg uglednih gostov našega družbenega in političnega življenja udeležili tudi predstavniki pobratenih občin, so podelili letošnje plakete občine Trebnje, listino častnega občana in posebni priznanji. Plakete občine Trebnje, ki jih dobivajo družbene organizacije in posamezniki za izredne dosežke pri razvoju družbe, so letos prejeli med posamezniki: Anton Glogovšek, Ludvik Golob, Stane Kozlevčar, Ciril Pungartnik in Janez Zajc ter Mizarsko podjetje Sentlovrnc.

Marko Bulc: „Priznanja, ki smo jih prejeli na današnji seji skupščine, so obveza za še bolj predano delo pri razvoju družbe.“

Posebni priznanji sta dobila tudi Wolfgang Moels in Krsto Dabović, ki sta veliko pomagala Dani oziroma Trimu, zlasti pri nastopanju na zunanjih trgih.

Po končanem zasedanju zborov občinske skupščine se je večina delegatov in gostov ter seveda občanov odpravila na Trebelno, kjer je bila osrednja proslava. Na prostoru, kjer se je pred 41 leti začela bojna

pot Gubčeve brigade — ta dan praznujejo v občini kot svoj praznik — je govoril namestnik komandanta Gubčeve brigade Miran Šubič — Janez. Med drugim je v svojem

Častni občan občine Trebnje je postal Marko Bulc, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije ter dolgoletni vodja slovenske delegacije v zboru republik in pokrajin in nosilec mnogih drugih pomembnih funkcij.

govoru dejal, da sedanji čas dokazuje, kako v vsaki družbi prihaja do vzponov in padcev. Tudi pri nas smo priče svetovne in domače gospodar-

Sodelovanje pobratenih

Srečanje pobratenih občin Metlika, Ronki in Wagne — Plodno sodelovanje naj bi še razširili

Že 13 let se vsako leto v drugem kraju srečujejo predstavniki pobratenih občin Metlika, Ronki iz Italije in avstrijske Wagne; v glavnem gre za srečanje na športnem in kulturnem področju, ki naj bi jih, kot je na srečanju v Metliki — bilo je zadnje soboto in nedeljo — predlagal predsednik metliške občine Janez Gačnik — razširili tudi na področje gospodarstva in družbenih dejavnosti.

ARHEOLOGI NA OBISKU

NOVO MESTO — V soboto, 10. septembra, bo na Dolenjskem in v Posavju mednarodna arheološka ekspedicijska. Udeleženci bodo obiskali Stično, Dolenjski in Posavski muzej ter arheološke zbirke.

RAZSTAVA O KELTIH

LJUBLJANA — V Cankarjevem domu bodo jutri odprli veliko arheološko razstavo „Kelti in njihovi sodobniki na tleh Jugoslavije“. Nekaj eksponatov zanjo sta prispevala tudi Dolenjski muzej iz Novega mesta in Posavski muzej iz Brezice. Ob razstavi bo več predavanj, kot predavatelja bosta sodelovala tudi arheologa Tone Knez iz Dolenjskega muzeja in Mitja Guštin iz Posavskega muzeja.

Deloma jasno bo, v nedeljo pa pričakujemo poslabšanje s padavinami.

IMV: ustavljen postopek

Zavrtna pritožba zahodnoevropskih izdelovalcev

NOVO MESTO — Prejšnji teden so s sedeža EGS v Bruslju sporočili, da je evropska komisija upoštevala pojasnila, ki jih je dobila iz novomeške Industrije motornih vozil, in ustavila protidumpinski postopek zoper našega izvoznika počitniških prikolic. S tem je zavrnjena pritožba združenja zahodnoevropskih proizvajalcev avtomobilskih prikolic o neljalni konkurenci IMV, zaradi katere naj bi proizvajalci v EGS izgubili precejšen del domačega trga za ta izdelek. Če bi protidumpinski postopek uspel, bi mu

verjetno sledilo dodatno ocarenje prikolic, ki jih IMV prodaja v dežele EGS, ali pa bi vsilili višje cene.

V SREDNJO KONCERT V ŠPORTNI DVORANI

NOVO MESTO — V sredo, 14. septembra, bo ob 19. uri v novomeški športni dvorani Marof nastopil umetniški ansambel beograjskega Doma JLA. Na koncertu, ki ga prireditelji ZKO, občinski konferenci SZDL in ZSMS ter Dom JLA iz Novega mesta posvečajo 40-letnici avnoja ter bitki na Neretvi in Sutjeski, bosta nastopila zbor in orkester (skupaj 160 članov) pod vodstvom dirigenta Ilije Iljevskega. Sodelovali bodo še: prva beograjske opere Gordan Jevtović in Slobodan Stanković, pevci zabavne glasbe Senka Veletanlić, Zarko Dančuo in Dragan Mijalković ter dramska umetnica Sonja Janković in Ilena Kantor. Spored bo obsegal revolucionarne, narodne in zabavne pesni. Vstopnine ne bo.

ARHEOLOŠKI KOLOKVIJ

BREŽICE — V nedeljo, 11. septembra, bo v Posavskem muzeju mednarodni arheološki kolokvij. Strokovnjaki iz več držav bodo predavali na temo „Raziskovanje mlajše latenske dobe v Srednji Evropi in na Balkanu“.

PROSLAVA NA KARLOVCIH

NOVO MESTO — Pri spominjskem domu na Karlovcih pri Hmeljniku bo v nedeljo, 11. septembra, ob 10. uri spet spominjska slovesnost v počastitev 41-letnice ustanovitve Železniškega rajonskega komiteja in 40 letnice ustanovitve Železniške brigade. Prevoz z železniške postaje v Novem mestu od 8. do 9.30 je zagotovljen. Vabljeni!

PROIZVODNE POGODBE

METLIKA — Doselej so kmetje iz metliške občine s kmetijsko zadrugo — TZO Kooperacija za letos sklenili 533 proizvodnih pogodb, večino za oddajo krompirja, mleka, mesa, gozda in pšenice, nekaj pa tudi za tobak, trsne cepilke in pujske. Za krompir je sklenjenih pogodb za 700 ton, mleka bodo letos kmetje oddali 1.760.000 litrov, govejega mesa 217 ton (do konca junija so iz čiste kooperacijske reje odkupili 90 ton govejega mesa in 30 ton teletine), svinine 145 ton, 1.145 ton gozda, 5 ton tobaka, za oddajo pšenice je bilo sklenjenih pogodb za 154 ton, odkupili pa so je 268 ton; imajo še sklenjene pogodbe za 35.000 trsnih cepilk in 1.300 pujskov.

LEP ZGLED — Avstrijski konzul v Sloveniji, gospod Stern, je srečanja pobratenih občin Metlika, Ronki in Wagne postavil za zgled dobrega gospodarskega sodelovanja.

VISOKO PRIZNANJE — Za dolgoletno plodno sodelovanje je predsednik metliške občinske skupščine Janez Gačnik županoma pobratenih občin Wagne in Ronkija izročil plaketo metliške občine. Na sliki: visoko priznanje prejema župan avstrijske Wagne Franc Trampuš. (Foto: A. Bartelj)

Škoda še večja, kot so bile prve ocene

Sevniška občina, ki ima nad 200 milijonov dinarjev škode, pričakuje posavsko in republiško pomoč

SEVNICA — Bojazen, da je obseg škode po avgustovski toči in neurjih v sedmih krajevnih skupnostih sevniške občine hujši od prvih ocen, se je žal uresničilo.

Prizadetih je bilo 1.737 hektarov zasebnih kmetijskih površin in 107 ha družbenih, kjer je za 190 milijonov dinarjev škode. Od tega je bilo na družbenih površinah (pretežno hmelj in jabolka Kmetijskega kombinata — tozdr Proizvodnja) 88 milijonov dinarjev škode. Škoda v zasebnem sektorju znaša 100 milijonov dinarjev (v družbeno organizirani proizvodnji 33 milijonov dinarjev in neorganizirani 67 milijonov dinarjev).

Po kulturah je škoda na 340 hektarjih žit v znesku 14 milijonov dinarjev. 87 hektarov je bilo pod zelenjavo, ta škoda znaša 5 milijonov dinarjev, na 843 hektarjih travinja je 7 milijonov dinarjev škode, na ostalih kulturah, predvsem silazni koruzi na

Silovitost neurij v avgustu je bila tolikšna, da so zabeležili škodo celo na industrijskih objektih. Tako imajo v Stilesu za 2,1 milijona dinarjev škode na reprodukcijskem materialu in steklu.

80 hektarjih, je ujma naredila za 6 milijonov dinarjev škode. Prizadetih je 230 hektarov vinogrdov; škoda so ocenili na 43 milijonov dinarjev. V kmečkih sadovnjakih je bilo prizadetih 26.000 dreves; ta škoda znaša 5 milijonov dinarjev. Na zasebnih intenzivnih sadovnjakih je 3 milijone dinarjev škode, na sadilnem materialu pa 643.000 din. Na trajnih kulturah, kot so trta, jabolane in hmelj, bo na pridelku škoda občutna najmanj dve leti. Poleg te velike škode v kmetijstvu je občutna škoda na komunalnih objektih. Ta znaša nad 15 milijonov dinarjev. Torej skupno nad 205 milijonov škode v dveh neurjih, kar je prava katastrofa za sevniško občino.

Te podatke so minuli teden izročili republiški solidarnostni komisiji za naravne nesreče. Predvsem s pomočjo sindikatov je v teku solidarnostna akcija v več smereh. Tako naj bi delavci Posavja priskočili na pomoč z enodnevni zaslužkom. Koordinacijski odbor za oceno škode po toči in predsedstvo občinskega sindikalnega sveta bosta določila merilo za delitev te pomoči. V sodelovanju s Kmetijskim kombinatom bodo nemudoma sestavili razpored za obiranje jabolk za tako imenovane režijske delavce.

A. ŽELEZNIK

V pričakovanju „gverilskih napadov“

Teško se je sprijazniti s tem, da so lagodni časi minili

Dolga, izčrpna julijska razprava v zvezni skupščini in podatki o skupni zadolžitvi delovnih organizacij doma in v tujini, ki dolgo niso bili znani širši javnosti, silijo k temu, da se vprašamo, kje smo, zlasti pa, kaj storiti, da se bomo prebili iz obroča ekonomske krize in zastoja samoupravljanja.

Korenine sedanjih težav so globoke. Veliko prostora bi šlo za njihovo naštevane in pojasnjevanje. Z izgovorom, da gre za biti ali ne biti samoupravljanja, se že vrsto let na vseh ravneh uveljavlja etatizem, voluntarizem in subjektivizem v ekonomiki.

Pluralizem samoupravnih interesov se je izrodil v svoje nasprotje – na uveljavljanje delnega interesa kot „nedotakljivega“, na pojmovanje: „Pograbi danes več, kdo sploh ve, kaj bo jutri!“ Samoupravna organizacija družbe se je konstituirala v obliko armade uradništva – od tozda do federacije.

Svetla točka je dolgoročni program ekonomske stabilizacije. Toda z avtoritativnih mest je že moč slišati besede o pravih „gverilskih napadih“ nanj. Tisti, ki so doslej dobro živeli na račun drugih, bi spet radi, da bi čim pozneje prišlo do reforme, podobno, kot so nedavno tega nasprotovali predlogu ZIS, da je treba najprej vrniti dolgove, čeprav z zniževanjem OD vse do zajamčenih OD, z obrazložitvijo, da gre za „vmešavanje v samoupravne pravice delovnih ljudi“! Kakšne odpore lahko šele pričakujemo, ko bo treba odpravljati številna birokratska, nepotrebna dela in ustanove, od vrha do tozdev, ter vse pridobitne privilegije – brez česar ni dejanske preobrazbe družbenih odnosov in našega ravnanja.

Se eno je zdaj povsem jasno: časi lagodnega dela in življenja so za lep čas minili. Izvršni svet skupščine SR Slovenije nikakor ni navdušil javnosti, ko je novembra lani napovedal, da bodo realni osebni dohodki letos upadli za okrog 8%, vendar so ljudje to sprejeli kot najnost. Toda realni osebni dohodki so upadli za toliko in več odstotkov že v prvi polturi leta. Pri tem je zelo neprijetno tudi dejstvo, da še ni mogoče napovedati točke, na kateri bi se drsenje naše življenjske ravni navzdol sploh lahko zaustavilo.

Prisk na osebne dohodke je zaradi nagle rasti cen zelo močan in že načrtovano razmerje med osebno in skupno porabo ter akumulacijo. V Sloveniji bi npr. zadrževanje realnih osebnih dohodkov na še do neke mere tolerantnih 9 odstotkih pomenilo zmanjšanje akumulacije za okrog 7 milijard dinarjev, vendar bi bilo v tem primeru za razvoj v celoti okrog 5% manj sredstev kot lani.

To bi bil za (že) temeljito skresane investicijske programe težak udarec. Glavni dejavniki boljših osebnih prejemkov, če zanemarimo cene, so vsekakor: višja produktivnost, boljše delo, večji, predvsem pa rentabilnejši izvoz. Akumulacijo bo torej očitno treba nujno ubraniti z odbiro in zmanjševanjem stroškov v korist osebnih dohodkov.

Bistveno bi morali zmanjšati pogodbeno obveznost gospodarstva, obveznost za SLO in družbeno samozadržanje, stroške bank in SDK itd. To je vsekakor bolje kot drzati v akumulacijo, vendar to že na prvi pogled ni dovolj, ker gre vendarle za relativno manjše zneske. Občutno razbremenitev gospodarstva bi torej veljalo iskati na račun skupne in splošne porabe.

VINKO BLATNIK

Črke zakona niso formalizem

Ob dnevu slovenskega sodstva je bila v Novem mestu proslava sodnikov novomeškega temeljnega sodišča, ki zajema enote po Dolenjski in Posavju

„Misljenje nekaterih, da je vztrajanje na pomenu in nujnosti prava v vsakdanjem življenju zgolj formalizem, moramo odpraviti,“ je poudarila v pozdravnem nagovoru petkove proslave ob dnevu slovenskega sodstva v Novem mestu Kristina Kobal, sekretarka republiškega sekretariata za pravosodje in upravo ter članica republiškega izvršnega sveta.

Slavnostni govornik na prireditvi je bil Franc Pavlinič, vodja enote temeljnega sodišča iz Črnomlja, ki je zbranim pravnikom Dolenjske in Posavja ter družbenopolitičnim delavcem obeh regij spregovoril o dogodkih 3. septembra 1944, ki jih štejejo za rojstvo novega socialističnega sodstva v Sloveniji. Tega dne je bil namreč sprejet odlok o začasni ureditvi narodnih sodišč in o narodnih sodnikih.

„Preobrazba v pravosodju ni in ne more biti končana zgolj z uvedbo nove organizacije in pristojnosti sodišč,“ je poudaril Franc Pavlinič. „Redno moramo ugotavljati in pre-

verjati uspešnost dela in seveda povečati učinkovitost. V Novem mestu smo na tem področju dosegli

PREJEL ČASTNO PRIZNANJE

Sodnik novomeškega temeljnega sodišča Anton Trunkelj prejema iz rok predsednika slovenskega sodniškega društva Vladimirja Tapceta častno priznanje te organizacije.

Na slavnostni seji v Trimovi menzi je preteklo soboto najprej govoril predsednik delavskega sveta delovne organizacije Janez Dulc, ki se je jubilejom zahvalil za njihov nemajhen prispevek k razvoju Trima.

Trimo prav gotovo ne bi postal največja delovna organizacija v trebanjski občini, če ne bi imel toliko zvestih delavcev. Jubilejom – 26 jih je praznovalo 20-letnico dela v Trimu, 10 pa 10-letnico – se je zahvalil tudi predsednik poslovnega odbora Stane Velikonja. Proslavo so obogatili učenci osnovne šole Trebnje, ki so delavcem Trima in njihovim gostom pripravili krajši kulturni program.

Po končani proslavi je bila v prostorih avtomatske obdelave podatkov slavnostna otvoritev novega računalnika Iskra Delta 400/160. Čeprav je računalnik razmeroma majhen, pa je velika pridobitev za Trimo in trebanjsko občino, saj je prva taka naprava v njej.

Dobera družčina – Za planinstvo pravimo, da krepki neposredne tovariške odnose in druge vrline. To vsekakor velja za letošnje 42-člansko odpravo članov PD Lica po Jugoslaviji s končnim ciljem – vzponom na Durmitor. Minuli teden so se slab mesec po izletu domala do zadnjega dobili v bifeju Osovnikar, kjer je skoraj dve uri trajalo prikazovanje najbolj uspešnih barvnih diapozitivov s te poti. V skupini so bili planinci iz štirih občin. V nedeljo so se udeležili izleta na Kopitnik.

PRIDELEK TOBAKA BO MANJŠI

V Beli in Suhi krajini je letos tobak za ljubljansko tobačno tovarno posadilo 43 ljudi, in sicer na skupni površini 4,4 hektarja. Lanski pridelek je znašal povprečno 2.500 kilogramov suhega tobaka na hektar, letos pa bo pridelek zaradi suše in toče slabši, vendar računajo, da bo kakovost boljša. Povprečna odkupna cena za drugi kakovostni razred bo 128 dinarjev za kilogram, medtem ko bodo tobak prve kakovosti odkupovali po 147 din, tretje pa po 115 dinarjev kilogram.

Borce skrbi ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

so povzročile, da spet dvigajo glavo socializmu naklonjene sile. Ponavljata se kritikastrstvo in malodušje, tudi med borci. Borcem pa ni vseeno, kam gre razvoj te družbe, zato si bodo prizadevali še bolj strniti vrste in po svojih močeh pomagali k odpravljanju težav. Se posebej je poudaril, da se borci ne strinjajo z mnenji nekaterih funkcionarjev, ki govore, da se borci čutijo soodgovorne za negativne pojave. Borci zanje ne morejo biti odgovorni. Prav tako se borci ne strinjajo, da bi bili vsi vzroki za sedanje težave v svetovni gospodarski krizi. Večji delež težav izvira iz naših lastnih napak in slabosti. V težave so nas pripeljale zgrešene investicije, razsipništvo, zadolževanje, nizka storilnost, bohotenje administracije. Za vse te napake ni kriv samoupravni sistem, ne ZK in tudi borci ne. Glavni krivci za to so nesposobnost in osebni ali skupinski interesi ljudi v podjetjih, občinah, republikah in v federaciji. Zato borci zahtevajo, da se vsakogar, ki je zakrivil večje napako, zamenja, v težjem primeru pa naj tudi kazensko odgovarja.

Ta dan je bilo slovesno tudi za vojsake, ki nadaljujejo tradicije Gubčeve brigade. Na Trebelnem so najboljše dobili posebna priznanja, nekateri pa tudi značke „primeren vojak“.

J. SIMČIČ

DOBRA DRUŠČINA

SEVNICA – Za planinstvo pravimo, da krepki neposredne tovariške odnose in druge vrline. To vsekakor velja za letošnje 42-člansko odpravo članov PD Lica po Jugoslaviji s končnim ciljem – vzponom na Durmitor. Minuli teden so se slab mesec po izletu domala do zadnjega dobili v bifeju Osovnikar, kjer je skoraj dve uri trajalo prikazovanje najbolj uspešnih barvnih diapozitivov s te poti. V skupini so bili planinci iz štirih občin. V nedeljo so se udeležili izleta na Kopitnik.

PRIDELEK TOBAKA BO MANJŠI

V Beli in Suhi krajini je letos tobak za ljubljansko tobačno tovarno posadilo 43 ljudi, in sicer na skupni površini 4,4 hektarja. Lanski pridelek je znašal povprečno 2.500 kilogramov suhega tobaka na hektar, letos pa bo pridelek zaradi suše in toče slabši, vendar računajo, da bo kakovost boljša. Povprečna odkupna cena za drugi kakovostni razred bo 128 dinarjev za kilogram, medtem ko bodo tobak prve kakovosti odkupovali po 147 din, tretje pa po 115 dinarjev kilogram.

(Iz zadnjega Pavlihe) – Mi ne ni treba gojiti, France, saj dobro vem, da od revije skrivaj berai »Aktijski program za uresničevanje ideološkega napredka v razvoju družbenih sil!«

velik napredek, saj je bilo samo lani rešenih kar 53.279 zadev, kar je najugodnejša številka, odkar deluje to sodišče. Delavci v sodstvu lahko največ prispevamo k uresničitvi gospodarske in družbene stabilizacije s tem, da so naše odločitve zakonite, družbeno pravilne in sprejemljive ter seveda hitre.

Omenimo naj še, da so sodniki novomeškega temeljnega sodišča, ki zajema enote po Dolenjski in Posavju, že v prvih letošnjih šestih mesecih šteto norešenih spisov iz začetka leta zmanjšali od 1.911 na 1.020, obljubljajo pa, da se bo konec leta to število približalo ničli. Prazniku je to še vsekakor najprimernejše darilo.

Za konec še, da sta se slavja dolenjskih sodnikov udeležila tudi predsednica višjega sodišča v Ljubljani Breda Lokar-Gaspri in Vladimir Tance, predsednik slovenskega sodniškega društva in sodnik vrhovnega sodišča SRS, ki je delavcema novomeškega sodišča Zlati Šavelj in Antonu Trunklju podelil častni priznanji slovenskega sodniškega društva.

B. B.

Trimo: prvi računalnik

Trebanjski Trimo praznuje hkrati z občino – Podelitev jubilejnih nagrad za 20- in 10-letno delo

TREBNJE – Praznik trebanjskega Trima soppada z občinskim praznikom. Tako kot so v občini pripravili letos bolj skromno praznovanje, so tudi v Trimu praznovali v duhu varčevanja. Š slavnostno sejo delavskega sveta delovne organizacije in predsedstev družbenopolitičnih organizacij so počastili 40 jubilarov, ki delajo v Trimu že 20 in 10 let.

Na slavnostni seji v Trimovi menzi je preteklo soboto najprej govoril predsednik delavskega sveta delovne organizacije Janez Dulc, ki se je jubilejom zahvalil za njihov nemajhen prispevek k razvoju Trima. Trimo prav gotovo ne bi postal največja delovna organizacija v trebanjski občini, če ne bi imel toliko zvestih delavcev. Jubilejom – 26 jih je praznovalo 20-letnico dela v Trimu, 10 pa 10-letnico – se je zahvalil tudi predsednik poslovnega odbora Stane Velikonja. Proslavo so obogatili učenci osnovne šole Trebnje, ki so delavcem Trima in njihovim gostom pripravili krajši kulturni program.

Po končani proslavi je bila v prostorih avtomatske obdelave podatkov slavnostna otvoritev novega računalnika Iskra Delta 400/160. Čeprav je računalnik razmeroma majhen, pa je velika pridobitev za Trimo in trebanjsko občino, saj je prva taka naprava v njej.

Računalnik je predala namenu Slavka Kovač, jubilarntka in začetnica

11. SEPTEBRA BO PROSLAVA 9. KORPUSA

NOVA GORICA – V počastitev 40. obletnice ustanovitve 9. korpusa in drugih letošnjih jubilejev iz zgodovine slovenskega naroda in še posebej primorskega ljudstva, bodo v Novi Gorici priredili osrednjo proslavo 11. septembra. Pričakujejo, da so je bo udeležilo več deset tisoč nekdajšnjih borcev 30. in 31. divizije, ki sta sestavljali korpus, ter druge enote, ki so delovale pod njegovim okriljem.

Kočevju zvezna plaketa borcev

Zvezno priznanje tudi pionirjem osnovne šole Vas-Fara

KOČEVJE – „Organizacije pionirjev in mladine v kočevski občini že vrsto let uspešno delujejo, zato so nekatere organizacije in posamezniki prejeli letos več zveznih in republiških priznanj. Prav je, da s tem, četudi malo pozno, seznanimo tudi javnost,“ pravi predsednik občinske Zveze prijateljev mladine Kočevje Stane Jajtič.

Ob letošnjem dnevu vstaje je občinska Zveza prijateljev mladine Kočevje prejela plaketo ZZZ NOV Jugoslavije, in sicer za zelo uspešno prenašanje tradicij NOB na mladi rod ter za več uspešnih akcij za ohranjanje spomina na NOB. V kočevski občini so bili doslej že štirje pionirjev Jugoslavije, zadnji je bil prav letos.

Zvezno priznanje, kipec „Kurirček Jovica“, je prejel pionirski odred osnovne šole Vas-Fara, in sicer za vsestransko prizadevno delo pionirske organizacije.

Zveza prijateljev mladine Slovenije je podelila posameznikom in organizacijam za uspešno sodelovanje z ZPM 50 zlatih značk. Med drugim sta jo prejela tudi narodni heroj general Andrej Cetinski-Lev in predsednik občinske organizacije ZZZ NOV občine Kočevje Nace Karničnik.

Ob 30-letnici Zveze prijateljev mladine Slovenije pa so prejeli priznanja za dolgoletno delo v tej organizaciji še: Marija Mihelič, Stane Jajtič (oba Kočevje), Franc Volf, Marija Volf, Marija Stefančič, Alojzija Klarič (vsi Vas-Fara) in Anica Štimec (Osilnica).

Predolga kulturna suša

Poletje se zlagoma izteka, z njim pa (bržkone) tudi suša na dolenjskem, belokranjskem in posavskem kulturnem nebu. Suša je bila to poletje ponekod še posebno huda, saj kar dva dolga meseca ni bilo nič takega, kar bi sodilo v kulturni predal. Nasploh je kultura poletje predolgo na dopustu, kar je razvidno tudi iz današnje ankete.

NATAŠA ALEKSIČ, dijakinja iz Brezic: „V našem mestu že tako in tako ni dosti kulturnih prireditev, poletja pa je mrtvilo še večje. Kadar pa je kaj, zasepa obveščanje, tako da glas ne pride pravočasno do vseh. Zdi se mi, da bi bile poletje primernejše lahkotnejše prireditve. K temu bi lahko tudi mladina kaj pristavila in poživila utrip. Vendar je preveč prepuščena sama sebi in tega ne zmore.“

SILVO MIHELČIČ, ravnatelj glasbene šole v Črnomlju: „V nasprotju z Metliko in Črnomljo tako letošnje kot prejšnja poletja ni bilo nikakršnih kulturnih prireditev. Celotno predstavitev pesniške zbirke Tomaža Skrbinška je bila v Metliki. Pred leti smo predlagali, da bi za črnomaljskim gradom uredili prostor za kulturne prireditve, pa iz tega ni bilo nič.“

JURE BRADEŠKO, dijak gradbene šole iz Kočevja: „Ne spominjam se, da bi bila to poletje v kočevski občini kakšna kulturna prireditve. V spominu sta mi le dve razstavi v Likovnem salonu. S kulturo v Kočevju ni posebne sreče, kar občutim tudi sam. Nekaj fantov nas je ustanovilo ansambel, igramo sodobne skladbe, ne dobi mo pa prostora, kjer bi lahko vadili.“

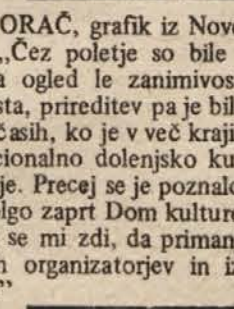

MATEJA ZALAR, dijakinja iz Krškega: „Poletje je v Krškem precej bolj opazna praznina v kulturnem življenju. Med letom je več prireditev, še posebej v Delavskem domu Edvarda Kardelja, a zanje med mladimi ni veliko zanimanja. Letos poleti pa sploh nisem opazila, da bi se kaj dogajalo. Ljudje so bili na dopustu, doma pa nikogar, da bi kaj organiziral. Zdi se, da ni pravega organizatorja.“

MATJAŽ RUS, delavec v pletilnici metliške Beti: „Glede kulturnih prireditev se Metlika lahko res pohvali. V okviru metliškega kulturnega poletja je bilo vsako soboto kaj. Največ gledaliških, glasbenih in drugih prireditev je bilo na grajskem dvorišču. Mladi metliški ustvarjalci smo se predstavili s pesniškim zbornikom »Tako se kolne začetek«. Glede na razmere je bilo veliko narejenega.“

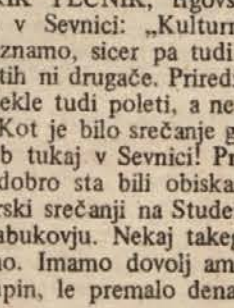
JANKO ORAČ, grafik iz Novega mesta: „Čez poletje so bile v glavnem na ogled le zanimivosti Novega mesta, prireditve pa je bilo manj kot včasih, ko je v več krajih teklo tradicionalno dolenjsko kulturno poletje. Precej se je poznalo, da je bil dolgo zaprt Dom kulture. Na splošno se mi zdi, da primanjkuje dobrih organizatorjev in iznajdljivosti.“

STANE KLJUN, tajnik ZKO v Ribnici: „To poletje je bilo v naši občini kulturno zelo razgibano. Junija je televizija prikazala našo amatersko kulturno dejavnost, net Vitra je gostoval v Dolini pri Trstu, pripravili smo kulturno-zabavno prireditev in njen izkupiček poslali Onkološkemu inštitutu v Ljubljani. Julija smo imeli slikarsko, avgusta pa kiparsko kolonijo.“

FRIDERIK PEČNIK, trgovski poslovodja v Sevnici: „Kulturno mrtvilo poznamo, sicer pa tudi v večjih mestih ni drugače. Prireditve naj bi tekle tudi poleti, a ne v dvoranah. Kot je bilo srečanje galskih godb tukaj v Sevnici! Presenetljivo dobro sta bili obiskani harmonikarski srečanja na Studencu in v Zabukovju. Nekaj takega potrebujemo. Imamo dovolj amaterskih skupin, le premalo denarja.“

FRANCE REŽUN, pomočnik ravnatelja osnovne šole v Trebnju: „Tako kot vsako poletje je bil tudi letos živ obup. Julija je šele nekaj prireditev, avgusta pa kulturno življenje povsem zamre. No, letos je bilo nekoliko boljše, ko smo se knjižničarji zabavali s prenašanjem knjig. Iz nekdajšnjih prostorov knjižnice smo v staro osnovno šolo prenesli 22 tisoč knjig. Po svoje pa je to pripomoglo, da nismo umrli od dolgočasje.“

kmetijstvo

TRJE DNEVI ČEBELARSKÉ RAZSTAVE

NOVO MESTO - V okviru prvega tedna turizma na Dolenjskem bo od 24. do 26. septembra v mali dvorani novomeške športne dvorane razstava čebelarstva. Otvoritev bo v soboto, 24. septembra, ob 9. uri, v nedeljo ob 20. uri pa bo v predavalnici tovarne zdravil „Krka“ na Cesti komandanta Staneta 19 ob 20. uri predavanje na temo „Sodobna tehnologija čebelarjenja“, predaval pa bo Lojze Kastelic. Predavanje bo tudi v ponedeljek ob 16. uri v učilnici OS Katje Rupena, kjer bo šolski mladinci Jože Volčjak govorniki o splošnem čebelarjenju.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

NOVO MESTO - Kilo-gram paradiznika je bilo v ponedeljek mogoče dobiti po 50 din, prav toliko so stale zelo lepe hruške, jabolka pa 10 din manj. Kmetice so ponujale še nekaj kumaric za vlaganje (po 30 do 50 din za kilogram), stročjega fižola (po 70 do 100 din) pa oluščene svezega fižola, ki je stal 100 din. Na voljo je bilo tudi nekaj jajčk po 12 din, orehovitih jedrc po 500 din za kilogram in domače smetane po 100 din za merico. Še posebej so zbujele pozornost gobe, katerih kilogram je stal 400 din.

Sejmišča

BREŽICE - Na prvi sejmski dan v septembru so rejci pripeljali 367 do tri mesece starih pujskov in 6 starejših prašičev. Lastnika je zamejnalo 216 pujskov, kupci so morali odšteti po 280 din za 1 kg žive teže, in štirje prašiči, ti pa so bili po 150 din kg žive teže.

NOVO MESTO - V primerjavi s prejšnjim je bil ponedeljkov sejem še kar živahen. Kupci so lahko izbrali med 130 do deset tednov stari pujski, starejših živali pa je bilo na prodaj 110. Skupaj je bilo prodanih 125 živali. Za pujske je bilo treba odšteti 5 do 6 tisoč dinarjev, prašiči pa so bili po 6 do 8 tisoč.

Kmetijski nasveti

Rešiti, kar se rešiti da

Koruzo je žito toplote in sonca, podobno kot vinska trta. Računaj, da potrebuje nad 2.500 stopinj srednjih dnevni temperatur v svoji rastni dobi. Letošnje poletje je bilo v vročino nadpovprečno radodarno, in ker je bilo dežja manj, kot je dolgoletno povprečje, je marsikje, zlasti na Primorskem, pustila suša. Oglasili so se tudi energetiki in oznanili omejitve električne porabe toka, saj so struge rek, ki napajajo vodne elektrarne, napol prazne.

Te dni se začenja siliranje koruze in Kmetijski inštitut Slovenije nam je poslal navodila, kaj naj bi prizadeti kmetovalci ukrenili, da bi bila škoda kar najmanjša in kisal kljub prizadetosti kar najboljša.

Kot ugotavlja, sta koruzo za kisal, pa tudi za zrnje letos prizadela suša in listna progavost, tako da so storži slabše razviti. Ker je storž hranilno najvažnejša sestavina sliaže, to pomeni, da bo kakovost precej slabša. Vsaj malo jo izboljšajo s strokovno povsem brezhibnim siliranjem. Nikakor se ne sme silirati prevlažna koruzo, ker se močno poveča delež osetne kisline, koruzo pa dobi oster kiselkast vonj. Priporočljivo je silirati že malo starejše rastline, pri čemer inštitut opozarja, da ne smemo pretiravati in da naj ne bo posevek niti premalo niti preveč dozorel. Zrnje v storžih naj bo na prehodu med voščeno in polno zrelostjo.

Ob pičli letini krme je tudi na Dolenjskem moč opaziti, da rejci krmijo govedo tudi s koruznico. Obzanjejo koruzo za zrnje nad storži in jo pokladajo živalim. Ta krma je le bolj za silo, saj ima malo hranilnih vrednosti in ji je zato treba dodajati beljakovine in rudnine, zlasti če je namenjena molznicam. Dobro dopolnilo sta mlada trava in detelja.

Vnovič kaže opozoriti, da je treba ob manjšem pridelku izkoristiti vse dodatne možnosti, od jesenske paše in dodatnega gnojenja travnatega sveta do sejanja prezimnih posevkov, o čemer pišemo več še v naslednjem prispevku.

Inž. M. L.

Trdo usklajevanje o setvi

Bo pšenica v Posavju posejana na predvidenih (po republiškem predlogu jesenske setve) 1.100 ha? Nadaljujejo usklajevanje. Ki naj da stvarno podlago

KRŠKO - Na povabilo republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je bil 30. avgusta v Krškem regijski dogovor predstavnikov občinskih izvršnih svetov in kmetijskih organizacij o konkretizaciji plana setve pšenice, sladkorne pese, oljnic ter o pogojih za pridelavo sladkorne pese na krško-brežiškem polju.

Ker so velike razlike med republiškim predlogom jesenske setve pšenice in občinskimi ostale, so sklenili, da so nujna čim temeljitejša usklajevanja, da bi se vsaj bolj približali predvideni setvi na pogodbenih površinah pri zasebnikih. V Posavju naj bi tako zasejali pšenico na 1.100 ha, v brežiški občini pa setveni plan predvideva odkup za 286 ha, medtem ko naj bi po planu pogodbeno vezali setev kar na 400 ha. Krčani naj bi pogodbeno posejali 550 ha pšenice. Agrokombinat pa je doslej končal dogovore in priprave za 300 pogodbenih hektarov pšenice. Nabavili so semena, zaščitna sredstva, ki bodo

NOVE ZAŠCITENE KMETIJE

SEVNICA - Po starem je bilo v sevniški občini 430 zaščitene kmetije. Novi predlog - po vseh krajevnih skupnostih so imeli razprave - vsebuje 629 kmetij. Žal zaščita celovitosti zemlje vseeno ni popolna. Resda zemlje v prvem mahu ne morejo razvleči dediči, lahko pa to stori lastnik.

Ob stiski s krmo

Inštitut priporoča prezimno ogrščico in ozimno diploidno rž

Na njivah, s katerih sta pospravljena krompir in silažna koruza, posejemo prezimne krmne dosevke, ki so godni za košnjo že v aprilu. Priporočamo prezimno krmno ogrščico (sorta starša in ozimno diploidno rž (sorta danko).

Krmno ogrščico je treba sejati v začetku septembra, in sicer 10 kg semena na hektar na 10 do 20 cm široko medvrstno razdaljo, en centimeter globoko. Zoper možne bolhače priporočamo malation, radotion, zolone ali sevin. Ob koncu zime je obvezno izdatno gnojenje z dušikom.

Ozimno rž za klajo sejemo ob koncu septembra, 200 kg semena na hektar v ozko medvrstno razdaljo okoli dva centimetra globoko. Spomladi je prav tako potrebno izdatno gnojenje z dušikom (300 kg KAN). Pridelek je gođen za pokladanje v presnem stanju, ko začno rastle kolenciti, to pa je v drugi polovici aprila. Ob tem, da lahko odrasle mu govedu dajemo do 60 kg presne rži na dan, je potrebno pol hektara posevka za 10 glav govedu. Kmetijski inštitut Slovenije

na voljo v vseh trgovinah Agrokombinata.

Če bodo uspeli dogovori, naj bi na krško-brežiškem polju posejali sladkorno peso za ormoško tovarno

RAČUNAJO NA 30 TON AJDE

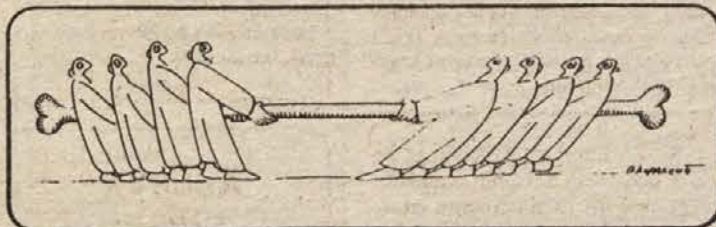
METLIKA - Letos je ljubljansko žito v metliški občini dalo kmetom nekaj čez 2 tona semena ajde, toliko kot lani, ko so v tej občini potem odkupili 13 ton ajde, največ v Sloveniji. Letos računajo, da bodo odkupili okoli 30 ton ajde. Lani in letos je žito dalo ljudem seme zastoj, vsak kdor je dvakrat dobil seme zastoj, pa se je obvezal, da bo tržne presežke ajde 10 let po dnevni cenah dajal žitu.

PREMALO GORIVA ZA KMETE

METLIKA - Kmeti kooperanti metliške kmetijske zadruge dobijo naročilnico le za 100 litrov nafte, kar pa je sedaj, pred začetkom jesenskih del, premalo. Kmetje se pritožujejo, da za teh borih sto litrov izgubijo veliko časa, saj morajo tudi iz oddaljenih vasi po gorivo v Metliko, seveda pa za pot porabijo tudi precej goriva.

NOVA STRUGA POTOKA - V Dragatušu je območna vodna skupnost začela regulirati potok Podturmšičo. Ko bo to končano, bodo meliorirali in komasirali ta zemljišča. V prvi fazi bodo izboljšali okoli 100 ha kmetijskih površin. V načrtu je tudi melioracija in komasacija širšega območja dragatuškega polja. Ta dela bodo izvajali več let. (Foto: A. Bartelj)

Ribe umirajo

Letos poginilo največ rib v zgornjem delu Kolpe

KOČEVJE - Tudi v reki Kolpi, za katero je bilo že večkrat zapisano, da je naša edina čista reka, ribe na veliko poginjajo. Tisti, ki so ob njej letovali julija in avgusta, so lahko vsak dan videli veliko mrtvih rib.

Tudi v minulih letih so vsako poletje v Kolpi umirale ribe. Običajno je šlo za furunkulozo, se pravi za čire oz. razjede na ribah. Letos pa je bilo med poginjenimi ribami tudi veliko takih, ki sploh niso imele čirov.

V dveh primerih so to poletje poginile ribe v gojitvenih potokih Ribiške družine Kočevje, in sicer zaradi zastrupitve. Največ škoda je bilo v Potoku pri vasi (kjer naj bi po enem izmed predlogov gojili v bodoče tudi nutrije). Vzrok pogina še raziskujejo v Inštitutu Jožef Stefan. Po nepopolnih podatkih je nekdo v Potoku pral sod ali cisterne, v kateri so bile prej za ribe strupene snovi. Poginile so vse ribe v Potoku, ki ga Ribiška družina Kočevje uporablja za gojitev potočnih postrvi. Le teden kasneje so poginile tudi ribe v potoku pri Žagi.

Umiranje rib v Kolpi je bilo letos še posebno množično ne le zaradi teh dveh zastrupitev, ampak tudi zato, ker je bila zaradi velike vročine v juniju in juliju Kolpa zelo nizka. V nizki in topli vodi je učinek strupenih snovi še večji.

J. PRIMC

sladkorja na 110 ha. V krški občini naj bi bila pesa na 70 ha (50 ha od tega v družbenem sektorju), medtem ko naj bi bil delež setve sladkorne pese v brežiški občini med zasebnimi kmetovalci in kmetijskimi organizacijama uravnotežen - vsak po 20 ha.

P. PERC

O ODDAJI IN SPRAVILU GROZDJA

Ožji vinorodni okoliš Dolenske - odbor Sevnica - Boštanj priredi v nedeljo, 11. septembra, ob 8.30 v sindikalni dvorani v Sevnici zbor vinogradnikov. Uvodoma bodo dana pojasnila, kje, kdaj in po čem bodo letos prevzemali grozdje. Inž. Darko Marjetič iz Krškega bo predaval o spravi in predelavi grozdja.

NAJVEČ ŠKODE V VINOGRADIH

METLIKA - Celotna škoda po toči, ki je 20. julija prizadela celo metliško občino, znaša skupaj dobrih 84,8 milijona dinarjev, od tega skoraj polovico v vinogradništvu. Od skupaj okoli 400 ha vinogradov v občini pa je zavarovanih le 40 ha in le za škodo na teh zavarovanih površinah bo zavarovalnica povrnila škodo.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Ujeti pravi čas trgatve

Količina sladkorja se v grozdu v času zorenja do popolne zrelosti neprestano povečuje, količina kisline pa se zmanjšuje. Zato bi prezgodnja trgatve ne bila gospodarsko upravičena. Potrebno je, da ugotovimo, kdaj je pravi čas trgatve. Zato neposredno pred trgatvijo, vsaj vsak teden, določimo količino sladkorja z ustrežno moštno tehniko, hitreje in brez večjih zamud pa z ročnim refraktometrom. Ko ugotovimo količino sladkorja, je potrebno, da hkrati ugotovimo tudi, koliko je kisline. Želimo namreč, da se v grozdu nakopiči kar največ sladkorja.

PREDTRGATEV: PODBIRANJE

Letos je marsikateri vinograd na Dolenjskem, v Beli krajini in v Posavju več ali manj poškodovana toča. Od toče prizadete jagode, če se niso posušile, bodo začele zgodaj gniti, kljub škropljenju proti gnilobi z ustreznimi kemičnimi sredstvi. Gnile jagode so žarišče gnilobe, od koder se širi na ostale zdrave jagode. Da bi preprečili nadaljnje širjenje gnilobe iz začetnih okužb, je treba pred glavno trgatvijo gnilobo potrgati. Predtrgatev ali podbiranje seveda ne more upoštevat dobljenega roka trgatve, ker je zaradi gnilobe treba delo opraviti dovolj zgodaj.

Pobrano gnilo grozdeje takoj sprešamo, mošt iz gnilega grozda pa razsluzimo, to je močno zažveplamo. Po inž. Judežu (knjiga Vinarstvo) močno razsluzimo, kar je pri gnilem grozdu potrebno, če damo na 100 litrov mošta iz gnilega grozda 10 do 20 gramov SO₂ ali pa 20 do 40 gramov kalijevega metabisulfita. Žveplenka (en azbestni trak) ima okrog 3 grame SO₂. Tako zažveplamo mošt v 24 urah pretočimo, prezračimo, da odvečno žveplo izpuhti, moštu pa dodamo čistih vinskih kvasnic, da bo prevrel.

Ker glivica gnilobe (Botrytis cinerea) razgradi jagodno kožico in s tem barvila, iz gnilega grozda ni mogoče pridobiti rdečih vin. Glivica razgradi tudi aromatične snovi. Zato sta mošt in vino iz gnilega grozda kakovostno slabša in ju ne kaže mešati z moštom ali vinom iz zdravega

grozda, ker bi tako trpela kakovost vsega vina. V primeru, da ima po prvem pretoku vino iz gnilega grozda še vedno okus po gnilobi, ga čistimo z eponitom - ogljem po že znanem postopku. Tako bo tudi to vino postalo uporabno.

POPOLNA ZRELOST GROZDJA

Grozde je v popolni zrelosti najbolj okusen, jagode so sladke, prijetno kisle in imajo značilen vonj.

Po zunanem videzu spoznamo popolno zrelost po tem, da dobi listje belih sort rumeno barvo, pri rdečih sortah pa rdečo. Grozdni pecelj je pri mladiki olesnel, trd, rjav, večina rož vsaj do višine grozda že dozori, otrdi in dobi rjavo, za sorto značilno barvo enoletnega lesa. S tem je naravni proces naraščanja sladkorja ustavljen. Jagode belih sort postanejo prozorne, jagode modrih in rdečih sort pa morajo na celem grozdu dobiti svojo, za sorto značilno rdečo ali modro barvo.

Pri istih ekoloških pogojih posamezne sorte vinske trte dosežejo polno zrelost v različnem času. Ta lastnost je značilna za vsako sorto in na tej podlagi sorte delimo v zrelostne skupine. Pri tem je (po francoskih strokovnjakih) vzeta žlahtnina (španjol) kot izhodišna sorta in se proti tej sorti določa mesto drugih sort. Po tej razporeditvi se čas zorenja grozda deli na naslednje skupine:

- rane sorte, ki zorijo 8 do 15 dni pred žlahtnino;
- sorte I. skupine - epohe, ki zorijo istočasno kot žlahtnina;
- sorte II. skupine - epohe, ki zorijo 15 dni po žlahtnini,
- sorte III. skupine - epohe, ki zorijo 30 dni po žlahtnini;
- sorte IV. skupine - epohe, ki zorijo 45 dni po žlahtnini.

V popolni zrelosti trgamo sorte, ki na kakovosti ne pridobivajo več, izgubljajo pa na teži. To so vse modre sorte, od belih sort pa sorte III. kakovostne skupine v celoti (kraljevina, rumeni plavec, razne beline), pa tudi nekaterere sorte iz II. kakovostne skupine. Tudi v primeru slabega vremena bomo v tem stanju zrelosti grozda potrgali ne glede na kakovost belih sort vse sorte, da ne bo preveč izgube na pridelku.

TIT DOBERŠEK

Že v skrbeh za novo setev

Sevniška občina presešla letošnji načrt odkupa pšenice, kako pa vnaprej?

V hribovskih predelih sevniške občine mlatio pšenico kasneje, zato še vedno ni dokončnih podatkov o letošnjem odkupu pšenice. Predvidenih 150 ton bo vsekakor preseženih, saj so kmetje že doslej oddali 160 ton tržnih presežkov.

Prizadevanja in priprave na novo setev v občini že potekajo. Po prvem republiškem razdelilniku naj bi v občini na 150 ha posevkov

• V prihodnjem letu naj bi v Sloveniji odkupili 75 tisoč ton pšenice, čez dve leti pa že okrog 100 tisoč ton. Nikakor ne smemo odstopati od zastavljenih setvenih načrtov, po katerih naj bi krušno žito zasejali na 18.130 ha v združenem in 7.300 v družbenem sektorju. Tako je bilo rečeno na razgovoru s kmetijskimi novinarji prejšnji teden v Ljubljani, kjer so sodelovali predstavniki republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Zadržane zveze Slovenije in žitne skupnosti Slovenije.

pridelali 300 ton tržnih presežkov. Inž. Jožica Mlačar iz Kmetijskega kombinata meni, da bi za novo letino morali še posebej potruditi, da bi dosegli 180 ton pšenice za odkup. Pridelovalci se pogodbeno obvezujejo, da bodo oddali najmanj 2500 kg pšenice s hektarja posevka. Pri kilogramu semenske pšenice bodo dobili 10 dinarjev regresa, za vsak kilogram prejetega semena pa morajo oddati 1 kg merkantilne

pšenice. Mogoča bo tudi zamenjava za koruzo v vrednostnem razmerju 1 : 1,3. O možnostih posebnega občinskega regresa za umetna gnojila je včeraj razpravljaj odbor za pospeševanje kmetijske proizvodnje.

Na družbenih površinah v sevniški občini letos ne bodo sejali pšenice. V Boštanju in Sentjanžu morajo zaradi kolobarja zamenjati kulturo,

okrog boštanske gramoznice pa bodo zasejali oljno repico za potrebe ilirskobistriške oljarne. A. Ž.

VELIKA OBEVZOST

METLIKA - Za letos je imela metliška občina obvezo, da odda 317 ton tržnih presežkov pšenice, in je to svojo obvezo v glavnem tudi izpolnila. Za prihodnje leto naj bi po republikem razdelilniku znašala obveza občine 380 ton, kar je občutno preveč, zato predlagajo 320 ton.

„Rojena“ cena krompirja

Odkup po 11,25 in 9 din, drobnoprodajna cena pa 21,65 in v ozimnici 19 din za kilogram

LJUBLJANA - Po maratonskem, enotedenskem usklajevanju je odbor za krompir pri poslovnih skupnosti za sadje, krompir in vrtnine prejšnji teden končno le določil letošnje odkupne in prodajne cene. Ponovila se je stara zgodba: zaradi velike inflacije, neurejenih tržnih razmer in negotovih ocen o velikosti letošnjega pridelka se oblikuje cena šele sedaj, ko je večina krompirja že izkopanega. Ob načrtovanju, ki je vse prej kot to, je vsaka dolgoročnost v pridelovanju izključena.

V Ljubljani je bilo dogovorjeno, da bodo odkupovalne organizacije plačevale pridelovalcem krompir po 11,25 din kilogram, če je namenjen gospodinjstvom, ter po 9 dinarjev, če gre v predelavo (Mirna, Domžale). Drobnoprodajna cena krompirja v trgovinah bo znašala 21,65 din za kilogram, v ozimnici, kjer gre za večje količine, pa 19 din. Čas prodaje ozimnice bo trajal od 15. septembra do 9. oktobra.

Četudi skupnost za cene predloga še ni potrdila, odbor vztraja na svojem predlogu in utemeljuje za kupce gotovo sorazmerno visoke cene z velikimi podražitvami semenskega krompirja, umetnih gnojil, pogonskega goriva in zaščitnih sredstev. Inflacijski perpetuum mobile pač. (M. L.)

Tretjino več tržne pšenice?

Za organizirano tržno pridelavo naj bi v novomeški občini posejali pšenico na 850 ha, od tega na 620 ha zasebnih polj — Ob žetvi 2.771 ton tržne pšenice?

NOVO MESTO — Za organizirano tržno pridelavo naj bi letošnje jesen v novomeški občini zasejali s pšenico skupaj 850 hektarov njih in s teh površin ob žetvi pridelajo leto oddali 2.771 ton tržnega pridelka tega krušnega žita.

Od tega bo temeljna organizacija Brazda novomeške kmetijske zadruge zasejala 220 hektarov in z njim prihodnje leto oddala 1.200 ton pšenice, 50 ton pšeničnega zrnja pa bo z 10 hektarov prispevala tudi kmetijska srednja šola Grm. S kooperanti naj bi kmetijska zadruga Krka kot organizator proizvodnje v novomeški občini sklenila pogodbe za setev pšenice na 620 hektarih zasebnih polj in za oddajo 1.520 ton tržnega pridelka. Če bo tak plan pogodbeno pridelave uresničen, bo to skoraj tretjino več kot ob zadnji setvi, ko je zadrugi uspelo skleniti pogodbe za tržno pridelavo na 418 hektarih.

Tak setveni plan je na osnovi ocene možnosti zemljišč in dosedanjih rezultatov pri sklepanju pogodb in odkupu pšenice izdelala zadruga pospeševalna služba že po posameznih temeljnih združnih organizacijah in krajevnih skupnostih, pretekli petek pa ga je potrdil tudi občinski izvršni svet. Že pred tem so ga kot obvezo sprejele temeljne zadrugne organizacije, kar je seveda zelo pomembno, saj bodo nosilke

podpisovanja pogodb za organizirano pridelavo, pa tudi proizvodnje in odkupe. Takšne številke o pogodbeni pridelavi, velikosti površin in količini tržnega pridelka bodo zapisane tudi v republiškem samoupravnem sporazumu, saj je novomeški kmetijem uspelo spraviti v realne okvire prvotno republiško zahtevo po 780 hektarih, ki naj bi jih zasejali

NOVOMEŠČANOM!

NOVO MESTO — Prebivalce novomeške občine, zlasti pa Novomeščane, obveščamo, da bo v soboto, 10. septembra, zaradi proslave in zborovanja v spomin na prvo osvoboditev Novega mesta pred 40-letni cesta na Glavnem trgu zaprta za ves promet od 9. do 20. ure. Prav tako tam tudi ne bo dovoljeno parkirati vozil. Občanom priporočamo, naj sobotne nakupe opravijo dan poprej, ter jih pozivamo, naj mesto slovesno okrasijo, izobesijo zastave ter pričakajo borbe in druge goste tako, kot so jih pred 40-letji.

OK SZDL Novo mesto in Organizacijski odbor za proslavo

POPRAVEK

V 35. številki Dolenjskega lista nam jo je tiskarski škrat zopet zagodel. Na 4. strani nam je v sestavku „Na košenicah le asfalt“ izpustil eno številko. Pravičen podatek je, da bo za dodatna dela na gradbišču Cestno podjetje prejelo 560 milijonov dinarjev, in ne le 60, kolikor jim je bil pripravljen dodeliti tiskarski škrat.

NEVAREN MOST ČEZ LAHINJO

GERŠIČI — Čeprav je dotrajani most čez Lahinjo v Geršičih že dalj časa za vsak promet zaprt, vozijo vaščani čezenj z osebnimi avtomobili, kar se lahko tudi tragično konča. Ljudje v teh krajih si že dalj časa prizadevajo, da bi na tem mestu čez Lahinjo zgradili nov most. Iz zagrebškega Viadukta pravijo, da bi lahko začeli graditi mesec dni po podpisu pogodbe. Za podpis pogodbe je potrebno imeti zagotovljen denar za gradnjo, ki bi predvidoma stala 15 milijonov dinarjev, denarja pa za sedaj ni.

Delovne noči v Iraku

Jože Bajuk je kot šofer delal v Iraku — 600 km vožnje na noč — 10 milijonov dinarjev na mesec

METLIKA — Da bi lažje prebrodili težke čase, ki so prišli za avtomobilske prevoznike, se je metliški TGP že konec predlanskega leta odločil, da bo v okviru Slovenija cest delalo v Iraku. Med prvimi šoferji, ki so se odpravili za najmanj šest mesecev v to daljno deželo, je bil tudi Jože Bajuk iz Radovičev pri Metliki.

„V Irak sem odšel lani aprila s še štirimi našimi šoferji. Pred nami je šlo tja pet naših fantov, vendar se do takrat, ko smo mi odhajali, še niso vrtnili, tako da nisimo o delu in življenju v Iraku prav nič vedeli.“ je začel pripovedovati Jože Bajuk. „Za odhod v Irak sem se odločil zato, ker sem delal hišo, denar sem še kako potreboval. Tam nisem nikoli zaslužil manj kot 10 starih milijonov na mesec, in to tri četrti v dolarjih. Za pol leta sem podpisal, rekli so mi: Teh šest mesecev bom zdržal, pa če bodo drva sekali na meni.“

Na pot v Irak se je pet šoferjev TGP, dva iz Tolmina in dva mehanika odpravilo s popolnoma novimi nemškimi tovornjaki s prikolicami in vsak je imel naloženih po 600 vreč apna. „Z ladjo smo šli iz Kopra do Sirije, od tam smo takoj v spremstvu sirske vojske krenili proti Bagdadu; naslednji dan so zaradi vojne med Iranom in Irakom sirsko-irsko mejo zaprli in še danes je zaprta, tako imajo naši sedaj teden dni več vožnje. Naše delo-

Jože Bajuk: „V Iraku je delo težko in naporno, zaslužek pa za naše razmere izredno dober.“

A. BARTEJL

s pšenico zasebni pogodbeni pridelovalci. Da bi to dosegli, bi morali namreč skleniti preko 1.600 kooperantskih pogodb, kar je v sedanjih razmerah preobsežno delo.

Poleg ostalih ugodnosti, ki so namenjene pogodbenim pridelovalcem (regres za seme, gnojila itd.), bodo tržni pridelovalci pšenice v novomeški občini letos dobili še dodaten regres za mineralna gnojila, in sicer 5 din za vsak kilogram gnojila za 700 do 900 kilogramov na hektar. Sredstva za dodatno registriranje gnojil bo zagotovil občinski sklad za intervencije v kmetijstvu.

Poleg tega bo kmetijska zadruga Krka oskrbela pogodbeno pridelovalce z reprodukcijskimi sredstvi (seme, gnojila, zaščitna sredstva) ter organizirala nabavo sejalic in novih kombajnov za žitnopridelovalne skupnosti.

Z. LINDIČ—DRAGAŠ

DRUGI NAMENI PREVEČ JEMLJEJO

NOVO MESTO — V porabi dohodka, ki je v novomeški občini v letošnjem prvem polletju narasel za 78 odst. v primeri z lanskim v enakem obdobju, se je izredno in čezmerno povečala udeležba dohodka, ki gre iz gospodarstva za tako imenovane druge namene. Medtem ko so tovrstni stroški v lanskem prvem polletju vneli 30,4 odst. strukturnih točk dohodka, je šlo letos skoraj 5 odst. več. Kar 60 odst. predstavljajo obresti, za katere so morale delovne organizacije odšteti v prvih šestih mesecih 1,5 milijarde dinarjev, to pa je 96 odst. nad ravnijo lanskega polletja.

V NOvem MESTU BOLJŠI KRuh?

NOVO MESTO — O kvaliteti kruha iz novomeške pekarnice je bilo slišati že veliko kritik, ki doslej niso prav nič zalegele. Kaže pa, da se bo v prihodnje mogoče le premaknilo kaj na bolje. Direktor ljubljanskega Žita, katerega tozdr je Pekarna Ločna, je namreč sprejel obvezo, da do 20. septembra v tem tozdru proizvede tehnološke organizacijske in kadrovske pomanjkljivosti, ki botrujejo slabi kvaliteti in majhnemu asortimantu kruha iz novomeške pekarnice, ter jih seveda tudi odpravijo. Če bo potrebno, se bo v razreševanju kadrovske težave v pekarni vključil tudi novomeški izvršni svet.

NAROČENIH 50 TON SEMENSKE PŠENICE

METLIKA — Metliška kmetijska zadruga je za jesensko setev naročila 50 ton semenske pšenice, od tega so je 10 ton že dobili, vendar je prejšnji teden še niso prodajali, ker še ni bila znana cena. Vsekakor pa dobijo kooperanti 10 din regresa pri kilogramu, če imajo tržnost 2.000 kg na hektar in če dajo kilogram markantilne pšenice za kilogram semenske. Računajo, da bodo v metliški občini s pšenico posejali okoli 400 hektarjev.

Prvo polletje brez izgubarjev

V metliški občini znaša rast celotnega prihodka 38 odst., kar gre v glavnem na račun višjih cen — Slabša ekonomičnost poslovanja, nižji realni OD

METLIKA — Na zadnji seji metliškega izvršnega sveta so največ pozornosti posvetili analizi poslovanja metliškega gospodarstva v letošnjem prvem polletju.

Razveseljivo je, da v tem obdobju nobena organizacija združenega dela ni poslovala z izgubo, na ravni občine je sicer vrednost izvoza na konvertibilno tržišče za 7 odst. manjša kot v enakem lanskem obdobju, vendar se je kar za 24 odst. zmanjšal uvoz, zat se je precej izboljšala stopnja pokrivanja uvoza z izvozom. Na kliniško tržišče pa so izvozili za 22 odst. več kot v prvem lanskem polletju.

Celotni prihodek je sicer v primerjavi z lanskim obdobjem večji za 38 odst. (v regiji je rast 59-odstotna), vendar imajo največ „zaslug“ za to višje cene: ker pa so porabljena sredstva naraščala hitreje kot celotni prihodek, se je poslabšala ekonomičnost poslovanja. Rast dohodka

Spodbudno gospodarsko polletje

Nad republiško ravnijo

NOVO MESTO — 5. septembra je predsedstvo novomeškega občinskega komiteja ZK obravnavalo polletne gospodarske rezultate in uresničevanje dokumentov o družbeno-ekonomskem razvoju občine v tem obdobju. Ob zelo ugodnih kazalcih, ki v letošnjem prvem polletju novomeško občino uvrščajo precej nad poprečje v Slovenijo, pa je predsedstvo obravnavalo tudi slabosti, ki bi jih lahko še popravili. O tem bo beseda tekla tudi na seji komiteja, ki bo predvidoma 15. septembra, kjer bodo skušali osvetliti zlasti neuresničevanje plana v kmetijstvu in oskrbi, zaostrene probleme v šolstvu, visok skok cen itd. Ob vsem tem naj bi članstvo v ZK svojo dejavnost usmerilo v uresničevanje dolgoročnega programa stabilizacije, medtem ko so ugotovili, da so komunisti dokaj dobro vpeti v kratkoročne stabilizacijske načrte.

R. B.

DELOVNI ČAS BREZ SPREMEMB

NOVO MESTO — Po 25. septembru bodo pri nas spet premaknili vse ure za eno uro nazaj. Vendar pa v novomeški občini ob koncu poletnega časa naj ne bi spreminjali delovnega časa, ki je veljal v poletnih mesecih. Novomeški izvršni svet je na zadnji seji sprejel sklep, da se morajo vsi v občini ravnati po republiškem priporočilu in delo, kolikor je to možno organizirati v času dnevne svetlobe. To predvsem pomeni, da s 25. septembrom v delovnih organizacijah naj ne bi spet začeli delati ob šestih, ampak tako kot sedaj, ob sedmih zjutraj.

Oddih ob Kolpi

Zasedeno Iskrino rekreacijsko središče na Primostku

SEMIČ — Letošnje poletje je bilo rekreacijsko središče semiške Iskre na Primostku ves čas povsem zasedeno. Za letovanje v petih brunaricah, kjer je skupaj 40 ležišč (narejene so tako, da lahko v vsaki hkrati letujeta po dve družini), je bilo prijavljenih okoli 100 zaposlenih. Izmena je trajala teden dni, popolna oskrba s prenočiščem in tremi obroki pa je iskraše veljala le 300 dinarjev na dan, tisti, ki so jih na letovanje poslali preko njihove ambulante, pa so letovali zastonj. Letos je Iskra v Premanturi pri Pulju kupila zemljišče za kempiranje in ga delno že uredila, tako da so imeli tam sedem svojih in eno sposojeno prikoličnic, poleg tega pa so iskraši tam postavljali tudi svoje šotore. Za 4-člansko družino je dan bivanja v prikolicah veljal 200 dinarjev. Na morju je tako po teden dni dopusta preživele kakih 80 družin v Iskri zaposlenih.

Za lepše mesto

Najlepšo sosesko čaka 20 tisočakov, najslabšo pa brezove metle

NOVO MESTO — Omenili smo že, da se bo v teden dolenjskega turizma vključila tudi turistična zveza z ocenjevanjem najboljših in najbolj urejenih hiš, vrtov, šolskih okolij, in jih tudi nagradila; poleg zveze podobno akcijo pripravlja še novomeško turistično društvo, ki bo ocenjevalo in tudi nagradilo najlepše urejene soseske. Komisija bo ocenjevala izgled zelenic, urejenost živih mej, smetnjakov, okolič, hortikulturno urejenost, kako so zložena drva in gradbeni material ter podobno.

Akcija bo trajala od 11. do 19. septembra, zatem pa bo komisija do 23. septembra ocenjevala urejenost. Najboljšo sosesko čaka nagrada v znesku 20.000 din, najmanj urejeno pa tri brezove metle. Nagrade in priznanja bodo podeljena skupaj s priznanji zveze v soboto, 24. septembra, ob 12. uri v hotelu Metropol.

Omenimo še, da se bo v akcijo vključila tudi novomeška Komunalna s postavitvijo kontejnerjev, zainteresirani za slednje pa naj pokličejo v Komunalno Borisa Kranjca, telefon 23-592. Ostala podrobnejša navodila bo moč prebrati na letakih, ki jih bo te dni raznašala šolska mladina.

BOGATO IZRAZOSLOVJE

Sestavljalci besedila, ki vabi ljudi na ples ali veselico rock skupine Drevored, najbrž ne poznajo več kot 200 besed, saj drugače tudi na sicer bednem plakatku ne bi uporabljali izrazov, kot je „fino bo!“, da o delih ženskih roditelji ne govorimo. Težav pa jim ne delajo samo črke, ampak tudi številke, še posebej rimske. Po njih sodi, že zdaj vabijo na kulturno-zabavno prireditev, ki bo — verjamete ali ne — na dan mrtvih.

MLADI NA STELJNIKIH

DOBRAVICE — Mladinci osnovne organizacije Dobravice, kamor spadajo mladi iz Dolnjih in Gornjih Dobravic, Krivoglavic in Geršičev, so pred kratkim en dan za GG Črnomelj čistili stelnjike. Denar, ki so ga s tem zaslužili, bodo porabili za delo mladinske organizacije, ki nima drugih dohodkov, letos pa niso pripravili niti veselice, ki v mladinski blagajni tudi prinese nekaj prepotrebni denarcev.

NOVOSTI NA ČRPALKAH — Obe novomeški bencinski črpalki sta bili minuli četrtek popoldne in v petek spet prizorišče avtomobilske gneče, četudi ne tako hude kot pred letom dni. Dan zatem se je žepa po polnih bencinskih tankih že polegla. Za smeh in dobro voljo čakajočih pa je na ločenski črpalki poskrbel eden zaposlenih, ki je občasno glasno zaklical: „Kupite, kupite, vsega dovolj!“ (Ampak kazal je skrinjo s sladoledom...)

KMALU BO SALON — V naselju na Cesti herojev bo eden doslej praznih lepih lokalov kmalu začel obratovati. V njem bo odprla frizerski salon Franja Uhlava, ki je doslej delala v naselju na Ragojski cesti. Vsekakor bo nekaj sto dekletom in ženam v najnovem mestnem naselju nasproti pokopališča frizerski lokal tik doma hudo prav prišel.

Ena gospa je rekla, da so nekatere novomeške mesnice izobesile parole, ki spodbujajo k boljšemu delu. Zdi se ji, da bi bilo vse kar prav, če bi bilo malo manj besed in malo več mesa.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 25. 8. do 31. avgusta so v novomeški porodnišnici rodile: Andreja Jordan iz Dobrave — Jasmino, Marija Radman iz Zakanjskega sela — Slavka, Martina Komarov iz Bednja — Moniko, Franciška Kocjan iz Stopnega — Vlada, Franciška Vrtačič iz Praproč — Dušana, Marija Gorenčič iz Trebče vasi — Simono, Tatjana Zagorjan iz Zagorice — Vanjo, Marinka Erpe iz Gorenje Straže — Andreja, Štefka Matko iz Gabrja — Vlasto, Zdenka Beuc iz Kostanjka — Primoža, Milka Grabnar iz Jelševca — Boštjana, Andreja Žagar iz Sentjerneja — Janjo, Andreja Ramovš iz Roženberka — Roka, Ana Gregorčič iz Česnjevka — Matejo, Elizabeta Tomažin iz Senuš — Roberta, Bojana Jordan iz Drnovega — Majo, Mara Trpina iz Podgore — Daliborja, Alenka Cajnko iz Žuzemberka — Roka, Jožica Majcen iz Sentruperta — Jožeta, Slavica Markovič iz Dolnje Težke vode — Natašo, Milena Stopar iz Orehovice — Martina, Mojca Kumelj iz Dobindola — Mojco, Dragica Bonbar iz Srednje-ga Globodola — Petro, Ljubica Mojčec iz Ozlja — Tomislava, Lidija Zupančič iz Skocjana — Sonjo, Bojana Majcen iz Sentjanža — Iris, Romana Prašnikar iz Dobrave — Luka, Franciška Žiberna iz Velikih Brusnic — deklico in Ana Planinc z Libne — deklico.

IZ NOVEGA MESTA: Antonija Turk s Partizanske 11 — Jasmino, Stanka Perič iz Bršinja 46 — Boštjana, Milena Godler z Glavnega trga 2 — Denisa, Jelka Redek iz Paderšičeve 12 — Rudija, Olga Brulc iz Segove 102 — Alena, Jožica Adamlje s Ceste herojev 66 — Jernejo, Ruža Udovc iz Kettejevega drevoreda 32 — deklico in Milena Kastelic iz Segove 6 — Tino. Cestitamo!

Sprehod po Metliki

DA NI DENARJA ZA OČUVANJE HIŠE BARE JURICINE, vedo že vrabci, ki letajo okrog slamnate strehe tega etnološkega spomenika. Vendar so posamezniki še vedno prepričani, da bi se le kje iztrgal cvenk vsaj za najbolj nujna dela, sicer bo sneg, če bo letos le malce obilnejši, hišo porušil. Akcijo za očuvanje bajte vodi Belokranjski muzej, ki pa je sam popolnoma nemočen. Na pomoč bi mu morali priskočiti posamezniki in delovne organizacije, ki jim le ni vseeno, kaj se godi z našo kulturno dediščino. Komisija, ki jo je imenoval izvršni svet metliške občinske skupščine, je že razpravljala o tem, toda kakšnega konkretnega sklepa ni sprejela.

VEČKRAT SMO ŽE PISALI O UREDITVI grajskega dvorišča, na katerem so poleti kulturne prireditve, vendar zadeva nikakor ne more kreniti z mrtve točke. Tudi ob metliškega izvršnega sveta imenovana komisija ni rekla na zadnjem sestanku nič takšnega, da bi vlivalo optimizem. Ugotovljeno je bilo, da ni sredstev in da bi bilo potrebno grajsko dvorišče urejati sistematično, postopno in strokovno. Kakršni koli drugi posegi bi bili nesmiselni in tudi nezaželeni. Kako se bo stvar razvijala, je najbrž odvisno od zagrnjenih posameznikov in od doumetja ljudi, da bo grajsko dvorišče služilo svojemu namenu šele takrat, ko bo zares urejeno.

GLASBENA PRIPRAVNICA - Z začetkom šolskega leta se je začel pouk tudi v črnomaljski glasbeni šoli. V tako imenovano glasbeno pripravnico so sprejeli 25 učencev med sedmimi in osmimi letom starosti. Ko se bodo nadobudni mladi glasbeniki pobliže seznanili z instrumenti, se bodo dokončno odločili, kateremu instrumentu se bodo posvetili. Marsikateri tako odločitev se razlikuje od njihovih prvotnih želj, zlasti pa od želja staršev, ki bi radi doma imeli Paganinija, otrok se odloči pa za trobento.

DVA SISA BREZ TAJNIKA - Že celo poletje sta interesni skupnosti za kulturo in telesno kulturo brez strokovnega tajnika. Prejšnji tajnik Marjan Črne je že v začetku junija odšel na delo v Belt, za novega tajnika pa so sprejeli Mirana Perka iz Dragatusa, sicer fizioterapevt, zaposlenega v Dolenjskih Toplicah. Novi tajnik bi moral začeti delati avgusta, a si je zadnji dan premislil, češ da ima na sedanjem delovnem mestu boljše razmere. In tako je že zunaj nov razpis za tajnika, ki naj bi "razbigal" črnomaljsko kulturo in telesno kulturo.

Drobne iz Kočevja

NI BILO TREBA V LJUBLJANO - 31. avgusta v kočevski trgovini "Sadje zelenjava" niso imeli paprik, čeprav je sedaj glavna sezona te vrtnine. Prodajalka je pojasnila nakupovalki, da je paprik v Ljubljani dovolj. Pa ni bilo treba ponje v belo Ljubljano, saj si jih lahko kupil, kolikor si hotel, že nekaj korakov naprej pri zasebnem prodajalcu...

POLHOV BO DOVOLJ - Tako vsaj trdijo kočevski polharji, ki že hodijo ogledovat svoje polje revirje. Malo z gobami (predvsem šampinjonov je bilo letos veliko), mela s krompirjem (ki je tudi dobro obrodo), malo s polji pa bomo prebili spet eno leto stabilizacije, ki nas krepko stiska čez pas in lovi za žep.

Ribniški zobotrebci

NAJVEČ AVTOPREVOZNIKOV - Med 202 obrtnikov na ribniški občini je največ, in sicer 33 avtoprevoznikov, 29 gostilničarjev, po 17 lesostrugarjev in izdelovalcev lesne galanterije, 11 prodajalcev suhe robe, 6 pohištvenih in stavbnih mizarjev itd. Se najmanj pa je tistih - z izjemo gostilničarjev - ki jih vsak Ribničan potrebuje tako rekoč vsak dan.

17 STEKLIH ŽIVALI - V ribniški občini so lani odkrili 17 steklih živali. Pričakujejo, da se bo steklina na tem območju zaradi obsežnih gozdov zadrževala še precej časa.

občan vprašuje medved odgovarja

- Pred dvema letoma je bilo v ribniški občini precej hude krvi zaradi črnih zakolov. - Lani pa je bilo takih zakolov še več, saj je bilo samo v eni zbiralnici kož oddanih 540 govejih kož, hude krvi pa ni bilo nič.

Trebanjske iveri

PRILožNOST ZA OGLED KNJIŽNICE - Slavnostna otrovitev knjižnice v Trebnjem je bila izjemna prilžnost za nekatere občane, ki so si tedaj lahko od znotraj ogledali tako ustanovo. Žal pa je bilo na otvoritvi bolj malo "navadnih" občanov, saj se je tudi to pot zbralo več vodilnih glav trebanjske občine.

NE MEDU NE MUZEJA - Trebanjski čebelarji že dalj časa sanjajo o čebelarstvu muzeju. Ker zaradi pomanjkanja denarja ne bo nič z obnovo kapele na Lansprežu, naj bi bila stalna razstava na Veseli gori v Kmečkem muzeju. Vendar je za nekatere tudi ta projekt predrag, zato dvomijo, ali bo ta razstava sploh kdaj odprta. Pri tem je žalostno tudi to, da letošnja čebelja bera ni najboljša.

ŠE LETOS PITNA VODA?

KOČEVJE - Mladinske delovne brigade so že pred štirimi leti položile večino vodovodnih cevi za vodovod od Starega Loga in Snuke. Vodovodno omrežje je tako torej že okoli štiri leta prazno. Zdj gradi kočevski Gramiz vodne zbiralnike za tri naselja, dela pa financira Krajevna skupnost Stara cerkev. Pri Hydrovodu menijo, da po dograditvi zbiralnikov ne bo nobene ovire več, da naselji ne bi končno dobili pitne vode - če se seveda štiri leta prazne cevi niso medtem poškodevale.

Najdražja je jalova energija

Semiška Iskra nima deviz za uvoz materiala za kondenzatorje za kompenzacijo jalove energije, ki tudi za 5 odst. izboljšajo izkoristek

SEMIČ - Strokovnjaki so izračunali, da bi samo v Sloveniji prihranili toliko električne energije, kot jo proizvedeta dve manjši elektrarni, če bi povsod, kjer je to potrebno, ugradili kondenzatorje za kompenzacijo jalove energije.

Vendar je semiška Iskra, ki izdeluje te kondenzatorje, močno zmanjšala njihovo proizvodnjo. Pred leti so na mesec dosegli tudi do 30.000 kilovarjev, kar je čnota za te kondenzatorje, sedaj pa delajo 8 do 10 tisoč kilovarjev na mesec, in to kljub temu da je povpraševanje po teh izdelkih na domačem trgu ogromno in bi jih prodali, kolikor bi jih naredili. V Sloveniji namreč velja zakon o obvezni kompenzaciji jalove energije in delovne in druge organizacije se obračajo na semiško Iskra, vendar jim ne morejo ustreči.

Tako rekoč ves material za te kondenzatorje mora Iskra uvoziti, domače je le kovinsko ohišje, pa še za to mora dati slovenskim železarnam devizni delež za jekleno pločevino. Prej, ko je izvozniku ostalo 85% ustvarjenih deviz, so lahko uvažali ta material, sedaj pa tega nikakor ne zmorejo več in zato izdelujejo kondenzatorje za kompenzacijo jalove energije v glavnem le za ljubljanski IMP, ki jim daje devizni delež za nakup materiala.

„Od deviz, ki nam ostanejo od izvoza ostalih kondenzatorjev, nikakor ne moremo uvažati materiala za kondenzatorje za kompenzacijo jalove energije; pri ostalih kondenzatorjih je vložena veliko več našega dela, z njimi smo osvojili konvertibilno tržišče, saj jih izvažamo v Anglijo, Nemčijo, skandinavske države in države Beneluxa pa v Ameriko in vsako zmanjšanje količin pomeni izgubo tržišča. Pri tem

je treba povedati še, da je pri izdelavi ostalih kondenzatorjev zaposlenih okoli 800 naših delavcev,“ so povedali v Iskri. Vedeti je treba še da morajo za izdelavo okoli 1.000 ostalih kondenzatorjev uvoziti kilogram

materiala, medtem ko tehta en kondenzator za kompenzacijo jalove energije tudi 200 do 300 kilogramov.

Že pred časom sta semiška Iskra in sozd v republiko predlagala, da bi vsaj za te kondenzatorje zagotavljali devize na ravni republike tako kot za nafto, koks in podobno, o čemer je tekla beseda tudi v republiški skupščini, vendar iz tega ni še nič.

A. BARTEJ

Predstavili obrtništvo

Uspel teden obrti v Ribnici - Odpri svoj dom, razvili prapor in pripravili razstavo

RIBNICA - Od 31. avgusta do 4. septembra je obrtno združenje Ribnica pripravilo teden obrti. Že prvi dan so odpri prenovljeni dom obrtnikov, razvili prapor svojega združenja in odpri razstavo malega gospodarstva.

Stavbo, v kateri je dom obrtnikov, so kupili za 600.000 din, njena obnova pa je veljala še 1,5 milijona dinarjev. Razen upravnih prostorov bo tu še stalna razstava izdelkov obrtnikov iz vse ribniške občine pa tudi „borza informacij“.

Prenovljeni dom obrtnikov je odpri na svečanosti 31. avgusta predsednik obrtnega združenja Ribnica Zdenko Mohar. Pri tem so razvili tudi prapor, kateremu je v imenu „Rika“ Ribnica botroval Franc Šilc, in odpri razstavo malega gospodarstva.

Na razstavi se je predstavil z več svojimi deli kipar-samouk Drago

Košir iz Jelovca pri Sodražici, ki je med drugim z reliefnimi upodobitvami v lesu prikazal tudi obrti, ki izumirajo.

ČETRTKOV INTERVJU

Zgoden odkup, dober odkup

V mirenski tovarni za predelavo krompirja že napolnili skladišča - Remont tovarne

MIRNA - Že od 13. avgusta dalje se pred mirensko tovarno za predelavo krompirja zbirajo kolone tovarnjakov, traktorjev in kmečkih voz. V skladišča tovarne se bo v teh dneh skotalilo okoli 3 tisoč ton krompirja. Zadovoljstvo je obojestransko: kmetje so krompir prepeljali naravnost z njiv, v tovarni pa bodo z zgodnjo predelavo lahko izpolnili še lanske izvozne obveze. Sicer pa odkup krompirja niti ni tako preprosta stvar, o čemer je

odkup, potem bomo že prihodnji teden končali odkupovati (to je ta teden, op. p.). Dejstvo je namreč, da takega navala, kakšen je bil letos, pri nas še nismo imeli. Prav zato smo krompir odkupovali od 7. ure zjutraj do 18. popoldne. Nemalokrat smo potegnili tudi pozno v noč.

Pa vendar se zdi, da so kmetje malo predolge čakali na odkup. Nekateri so namreč stali pred tovarno tudi po šest ur, kar se zdi preveč.

„Res je, da kmetje dolgo čakajo, priznava Škufca, „toda postopka ne moremo skrajšati. Krompir je treba stehitati, ugotoviti kvaliteto itd. So pa posamezniki, ki ne verjamejo našim meritvam in jih je treba nekajkrat ponoviti. Tudi hidravlika je bila obremenjena, da ne govorim o težavah z elektriko. Skratka, vsi naši dobavitelji bi morali upoštevati naše težave. Moram pa reči, da doslej nismo imeli večjih problemov.“

Kdaj se začne predelava, kakšna je letos kakovost krompirja, kako bo s ceno?

„Akotacijska cena je zdaj 9,50 din, končna cena pa bo znana kasneje. Mi že vemo, da bomo morali spomladi plačevati krompir po 12 din. S predelavo smo začeli takoj in smo z njo vztrajali do 25. avgusta. Po tem datumu se začne pri nas redni letni remont, ki bo trajal do 20. septembra.“

Ali niste mogli začeti remont prej?

„Remont bodo delali Italijani, ti pa niso mogli opraviti prej. Seveda nam bo dvajsetdnevna ustavitve tovarne v najbolj neugodnem času hodila narobe, a upamo, da bom proizvodne načrte vendarle izpolnili. Skratka, predelali naj bi 8 tisoč ton krompirja, od tega samo 5 tisoč ton iz trebanjske kmetijske zadruge.“

J. SIMČIČ

Marinka Škufca: cena krompirja je za zdaj 9,50 din

več povedala Marinka Škufca, vodja proizvodnje v tej tovarni. - Letos ste bolj zgodaj začeli z odkupom krompirja; kaj to pomeni za tovarno?

„Res je, v dvanajstletnem obstoju tovarne je letošnji odkup najbolj zgojen. Najprej smo začeli odkup zgodnjih sort - vesne, drage - potem pa smo nadaljevali odkup kasnejših sort. Seveda je ta odločitev za zgodnji odkup več kot dobra. Kmetje bodo krompir oddali brez vmesnega skladiščenja, mi pa bomo napolnili skladišča. V tem času smo odkupili že 2 tisoč ton krompirja, v skladiščih pa imamo prostora za 3 tisoč ton. Če bo tudi naprej tak pritisk na

Evidentiranje se začenja

Za novega sekretarja ZK predlagan Orel, za predsednika SZDL evidentiran Šobar, za tajnico Svetličičeva

KOČEVJE - Predsedstvo občinskega komiteja ZK Kočevje je 29. avgusta evidentiralo za možnega novega predsednika občinske konference SZDL Petra Šobarja (dolžnosti ne bo opravljal poklicno), za tajnico tega organa pa ponovno Tanjo Svetličič, medtem ko za podpredsednika niso imeli predloga.

NOVI SEKRETAR - Rudija Orel, roj. 1952, so izvolili na zadnji seji občinskega komiteja ZK Kočevje, ki je bila v ponedeljek zvečer, za novega sekretarja predsedstva OK ZK. Se prej pa so razrešili dosedanjega sekretarja Petra Šobarja, ki je bil imenovan za direktorja osnovne šole Zbora odposlancev Kočevje. Rudi Orel je bil najprej strugar v Itasu. Je dolgoletni družbenopolitični delavec in med drugim je bil doslej tudi predsednik OK ZSMS Kočevje. Uspešno je dokončal več oblik izobraževanja, npr. politično šolo CK ZKS, študiral pa je tudi pravo in je bil doslej zaposlen kot sekretar občinske skupščine in izvršnega sveta občine Kočevje.

Evidentirali so tudi možne kandidate za druge organe SZDL, v katere delegira svoje člane tudi ZK, in sicer za delegacijo za usklajevalne odbore, svete, komisije in druge organe. Za kandidata za novega sekretarja predsedstva občinskega komiteja ZK so predlagali Rudija Orela.

Evidentirali so tudi možne kandidate za letošnje občinske nagrade in priznanja, ki bodo podeljene ob občinskem prazniku 3. oktobra.

Razpravljali so še o nekaterih drugih vprašanih. Med drugim je bilo sporočeno, da pričakujejo v občini po 15. septembru obisk delovne skupine CK ZKS, in sicer v delovnih organizacijah ITAS in Slovenijales IJK. Delovna skupina je bila v teh (in še nekaterih OZD) na obisku že letos spomladi, zdaj pa bo obisk ponovila.

J. P.

Zlata medalja se prodaja

Mirenska Dana na vinskem sejmu spet dobila zlato medaljo za coco brasil

MIRNA - Lanske nadvse uspešne in tudi opazne predstavitve na ljubljanskem vinskem sejmu v Dani letos spet niso mogli ponoviti, vendar je ta hip najbolj prodajana pijača coco brasil spet dobila zlato medaljo, kar vodilne v tej tovarni prepričuje, da so na pravilni poti. Ponovni uspeh na sejmu in vse prej kot skromni proizvodni in poslovni rezultati, ki so jih dosegli v prvih osmih mesecih, pa še ne pomenijo, da bodo v Dani zdaj stali križemrok.

Direktor „Dane“ Avgust Gregorčič je sicer dejal, da se teh rezultatov, ki pa niso nepričakovani, veselijo, hkrati pa jih pomenijo tudi skrb, kako bo s prodajo prihodnje leto. Nič manjša seveda tudi ni skrb, kako bo mogoče pokrivati zmeraj višje cene energije in surovin. Zato kljub uspešni proizvodnji in poslovnim rezultatom v Dani že razmišljajo o prihodnosti. V tem času se namreč že lotevajo priprav na proizvodnjo v prihodnjem letu, prav tako pa si pripravljajo surovinsko osnovo.

Letos so v osmih mesecih dosegli več kot tri četrtine z letnim načrtom predvidene proizvodnje, podobno pa so bili tudi finančni rezultati. Dana je v prvih osmih mesecih leta dosegla 720 milijonov dinarjev prihodka, nemajhen delež tudi na zunanjih trgih, kjer se Dana posebej v zadnjem času vse bolj uveljavlja. Vendar se prodaja ne povečuje samo na zunanjih trgih, saj je Dani uspelo, da je plasma svojih pijač povečala tudi na domačem trgu, kjer se je prodaja zvečala za 12 odst.

Te dni se v Dani končuje poletna sezona predelave. O tem, kaj in kako bo prihodnje leto s prodajo, zdaj sicer še ni mogoče ugibati. Zato pa v Dani že vedo, da bodo jedro njihove proizvodnje tvorili še naprej sadni sokovi in domača žganja.

J. SIMČIČ

TREBANJSKI KMETJE V AVSTRIJI

TREBNJE - Trebanjska kmetijska zadruga je za svoje kooperante pripravila strokovno ekskurzijo na kmetijski sejem v avstrijski Ried. Ekskurzije se je udeležilo okoli 70 kmetov kooperantov in strokovnih delavcev iz zadruge. Obisk enega izmed največjih kmetijskih sejmov v Evropi je bil zelo uspešen, kooperanti pa so si z največjim zanimanjem ogledovali razstavo živine.

Danilo Mohar

Pred kratkim so na ribniškem pokopališču v Hrovači pokopali znanega ribniškega družbenega in političnega delavca Danila Moharja. Rodil se je pred dobrih 53 leti na Hribu v Loškem potoku. Že kot otrok je od leta 1942 delal za narodnoosvobodilno gibanje, kot mlad fant, star komaj 15 let, pa je odšel 1944 v partizane.

Po vojni je ostal v vojaškem poklicu. Šolal se je na raznih vojaških šolah doma in v tujini. Upokojen je bil kot podpolkovnik JLA.

Tudi po upokojitvi je delal v Ribnici v raznih organizacijah in društvih. Več let je bil sekretar občinskega komiteja ZK, bil je predsednik družbenopolitičnega zbora občinske skupščine, predsednik skupščine stanovanske skupnosti, predsednik društva upokojencev in vse do svoje smrti tudi sekretar občinske konference ZRVS.

Med občani je bil priljubljen. Znan je bil kot poštenjak in iskren borec za boljše življenje vseh delovnih ljudi. Imel je veliko prijateljev, saj se je znal prilagoditi ribniški šegavosti in je tudi sam znal šegaviti in nagajivo zboti ter tako opozoriti

tuga ali onega na napake. Pri tem nikoli ni želel nikomur nič slabega.

Vedno se je tudi rad vračal v domači Loški potok. Za poslednje slovo mu je zapel pevski zbor iz Loškega potoka, zadnjič pa so se od njega poslovili tudi predstavniki organizacij in društev, v katerih je delal. Pokopan je bil z vsemi vojaškimi častmi, v slovo pa mu je zaigral domača godba na pihala.

J. P.

Janez Kranjc

V 44. letu starosti je nenadoma sklenil svojo življenjsko pot Janez Kranjc, strokovni delavec za izobraževanje in raziskovalno dejavnost pri delovni skupnosti skupnih služb samoupravnih interesnih skupnosti trebanjske občine.

Bil je eden prvih sodelavcev, ko smo v občini začeli organizirati strokovne službe interesnih skupnosti. Zaupane naloge je opravljal z vso odgovornostjo. Prav v tem času jih ni manjkalo, saj so bile materialne razmere šolstva zelo težke. Treba je bilo obnavljati in graditi šolska poslopja in pri tem je bilo več kot težkih in zahtevnih nalog našim prav Janezu. Ne le službenega, tudi veliko prostega časa je žrtvoval, da je bila projektna dokumentacija pravočasno pripravljena. Ob vsem tem

ni nikoli kazal občutka samozadovoljstva ali se silil v ospredje. Bil je zelo skromen, preprost in izjemno pošten človek. Cenil je človeško dostojanstvo in trdnost ljudi lastnega prepričanja. Do drugih je izkazoval vso človeško toplino, zato je bil priljubljen pri ljudeh, ki so ga poznali ali z njim sodelovali.

Kratko in bogato življenje je Janez končal, ostaja pa njegovo delo in nam vsem drag spomin nanj.

SODELAVCI

KABLA NI

KOČEVJE - Poročali smo že, da je kočevska mladinska delovna brigada sodelovala letos poleti pri zamenjavi cevododa za vodovod Dol pri Predgrađu. Vodovod sicer dela, vendar je treba urediti še avtomatično povezavo med črpališčem in vodnim zbiralnikom. To delo ni dokončano, ker je zmanjkalo 500 m (polovico) kabla. Hydrovod si prizadeva, da bi kabel čimprej dobil.

Čatež v praznični podobi

2. praznik krajevne skupnosti Čatež ob Savi

ČATEŽ OB SAVI - Drugi krajevni praznik so krajanje krajevne skupnosti Čatež ob Savi preteklo soboto počastili s svečano sejo skupščine KS in krajevne konference SZDL in številnimi prireditvami. Ni naključje, da je bila slovesnost ravno v prostorih gasilskega društva Cerina, kajti temu društvu veliko pomeni pridobitev - novo gasilsko vozilo, ki so ga dobili prav ob prazniku. Gasilski center Obrežje pa je pripravil požarno vajo. Sobotni večer so končali s kresom pri Sv. Vidu.

Med športne prireditve bi nedvomno zlahka uvrstili nogometni turnir med krajevnimi skupnostmi 28. avgusta, nekoliko težje pa Vaške igre brez meja minulo nedeljo. Ekipe iz Cerine, Čateža, Dobenega, Dvorca, Prilip, Sobenje vasi in Žejnega so se namreč pomerile v skakanju v vreči, metanju kamna in podobnih starejših ljudskih igrah.

Krajevno tekmovanje v vlečenju vrvi naj bi postalo tradicionalno srečanje posavskih ekip. Že zdaj so po nastopih šestih vasi pokazali moč tudi tekmovalci iz nekaterih brežiških delovnih organizacij in krajevne skupnosti Dobova.

V soboto, 10. septembra, bodo ob 9. uri odprli prenovljeno lovsko kočjo na Malem Cirkniku in seveda postregli z lovskimi dobrotami. Prireditve ob 2. prazniku KS Čatež ob Savi pa bo končal nedeljski nogometni turnir moštev iz domače KS.

P. P.

Zvesta zemlji

Pri Kolmanovih, kjer so kljub slabemu letu pridelali dober krompir

MESTNI VRH - 71 letni Franc Kolman - z ženo sta junija v krogu družine obhajala zlato poroko - se veselita, da jim še vedno uspe kaj pridelati na zemlji.

Kmetiji se pozna, da so z njo ubada še sin Martin, na pomoč pa priskočita še hčeri Anica in Mici z družinama. Kljub letošnjemu za kmetijstvo dokaj neugodnemu letu se lahko pohvalijo z dobro letino krompirja. Da so ga dobro pognojili, dokazuje tudi dva krepka primerka, kjer je en gomolj tehtal kar 75 dkg, drugi pa 65 dkg.

Kolmanova se najbolje počutita v družini otrok. Vse življenje preživljata na zemlji. Hudo je bilo med vojno, še posebno, ko so pogoreli. Vendar niso obupali in so ostali zvesti svoji zemlji.

A. Z.

Dosti skrbi za jesen

Osebnih dohodkov na uzdi, sicer pa zaostajajo za republiški povprečji - Kako s stopnjami sisov?

SEVNICA - Minuli petek so se po dopustih sestali na redni seji člani občinskega izvršnega sveta. Uvodoma so obravnavali polletne uspehe gospodarjenja.

Z doseženim bi bili lahko zadovoljni, vendar so nekateri vseeno svarili pred težavami, saj v delovnih organizacijah tožijo nad hudo nelikvidnostjo. Glede izplačevanja osebnih dohodkov in ravnanja po družbenem dogovoru tudi tokrat očitno ne bo kršiteljev. Nekateri so si sicer popravili izplačila, vendar so za to lahko navedli utemeljene razloge. V gradivu za delegate bodo tudi pojasnili, da si v družbenih dejavnostih niso odrezali preveč. Popolnejši pregled bodo pripravili ob devetmesečju. Nasplošno velja, da osebni dohodki v sevniški občini krepko zaostajajo za republiški.

Pred časom smo poročali o zmanjšanju stopenj samoupravnih interesnih skupnosti. Ker se bojimo, da se računi ne bodo izšli, so pripra-

Naše pipe boljše kot uvožene

Brežiški POZD Regulator nadomešča uvoz in izvaž - Vzorna organizacija dela - Pipe in varnostni ventili iskani pri naši naftno-plinski industriji

BREŽICE - „Sami delamo tisto, česar drugi nočejo ali ne znajo,“ je nazorno označil prilagodljivo in hkrati dovolj specializirano dejavnost 36-članskega kolektiva pogodbene organizacije združenega dela Regulator direktor inž. Milan Medvešček.

V pozdu, ki je zrasel leta 1978 kot plod desetletne uspešne obrtne dejavnosti sedanjega direktorja, so začeli izdelovati pipe za vročo vodo, torej s tako imenovanim programom „toplifikacije“. Pipe so tolikanj razvili, da so postale zelo iskane v naši plinsko-naftni industriji, saj gre za kakovostne izdelke, ki se povsem enakovredno kosajo z uvoženimi. Po mnenju in izkušnjah strokovnjakov Ine - Nafta plina pa so Regulatorjeve pipe celo boljše od ameriških.

Regulatorji, oziroma armature za regulacijo pretoka vode, pare in pipe od 15 do 900 milimetrov premera so ne le pomembno nadomestilo uvoza (vrednostno gre za okoli 60 milijonov dinarjev), ampak so iskano blago tudi na tujih trgih. Letos so prvič vsem konkurentom pred nosom odnesli posel, vreden storo milijardo. Ker pa so v ZRN zelo zadovoljni s prvimi pipami za plin premera 500 in 400 mm, bodo Nemcem, ki so se prišli v Brežice prepričati o zmogljivosti in organizaciji dela pozda, verjetno prodali še za milijardo več, kot je bilo prvotno dogovorjeno.

Pozd Regulator izvažajo od pričetka, poprej, ko je bil še obrtnik, je utrl pot na tuje svojim izdelkom že Milan Medvešček. Devize pač morajo zaslužiti, če hočejo dobiti repromaterial, kjer je postalo že kar pravilo, da ga delno plačajo v devizah.

DELAJO NA DOMU

BOSTANJ - Gasilci marljivo nadaljujejo dela na večjem domu. Minuli teden so s pomočjo Betonove črpalke zalili drugo ploščo. Prostornosti gasilski dom mora biti nared do občinskega praznika. Na eni od predhodnih udarniških akcij so se izkazali tudi vsi člani sveta krajevne skupnosti s predsednikom na čelu.

TEKSAS PO NAŠE

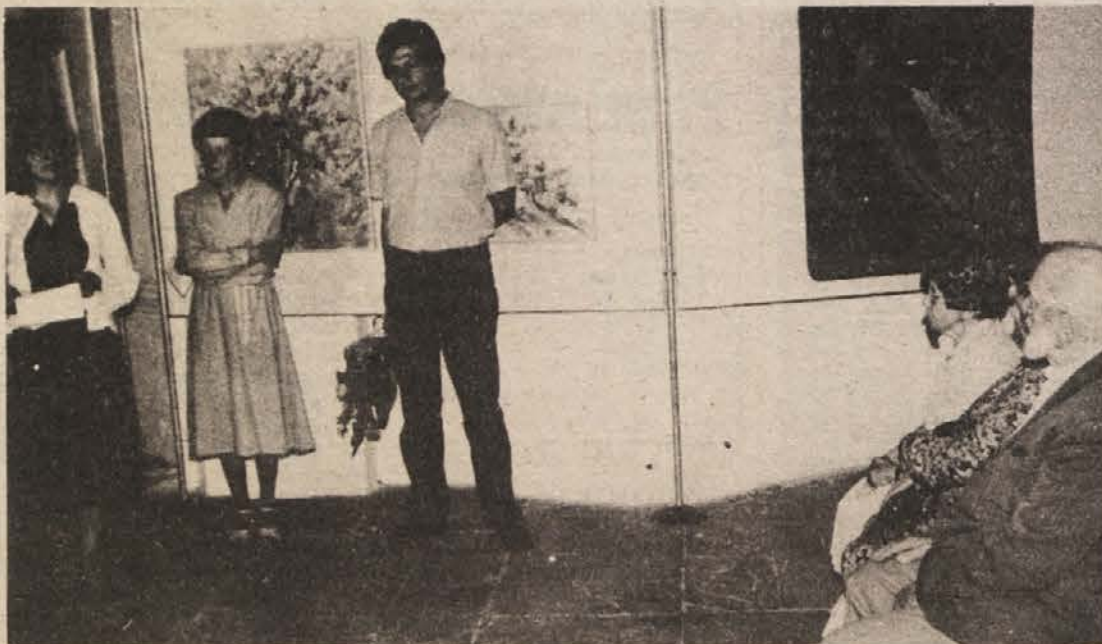
BLANCA - Na prelomu dneva med soboto in nedeljo, 27. in 28. avgusta, se je marsikaj lomilo tudi na veselici, če druga ne, steklenice na glavah. Bil je to res pravi pretep, vreden burleske iz obdobja, ko je v Ameriki kraljevala komedija. Udarci s steklenicami so se vrstili, in če je kdo dobil katerega pomotoma, je v najboljšem primeru lahko dočakal le opravičilo. Ni kaj, Henček je s svojo harmoniko fantom dodobra ogrel kri, svoje pa je prispevala še domača kapljica! Podobna „folklor“ je bila tudi na veselici na Studencu, kjer so se povrh še z zidaki spravili na osebna vozila.

F. S.

od Regulatorja pa si lahko obetajo celo varnostne ventile in pipe za 220 atmosfer. Te izdelke nujno potrebujejo za plinsko polje Bokšič.

Tudi ko so izdelali prvo visokotlačno reducirno postajo od 50 na dve do poldruga atmosfere, so se oddahnili Tržičani in drugi, ki bi naprave potrebovali, saj so bile doslej na voljo le uvožene.

P. PERC

KRČANI POKAZALI VELIKO ZANIMANJA ZA DELA DOMAČINA - Akademski slikar Vojko Pogačar iz Krškega je bil na petkovi otvoritvi svoje razstave v krški Galeriji vidno ganjen zavoljo številnih obiskovalcev, med njimi tudi mojstra Stovička. O „novi podobi“ Pogačarjeve smeri je spregovorila Marjeta Ciglenički (prva z leve), pomemben kulturni dogodek pa je obogatil še nastop kitarista Dušana Pavleniča iz Novega mesta. (Foto: P. Perc)

Osmim obrtnikom odklenkalo?

Dolg znašal 5 milijonov dinarjev - Trem odvzeli obrtna dovoljenja, zelenjadar v Krškem pa se je moral sprijazniti z izvršbo - Na rešet se trije

KRŠKO - V krški občini so ugotovili, da je bila lani izterjava davkov le 87-odstotna in je potemtakem zaostajala za predvideno spodnjo mejo (95 odst.), določeno v samoupravnem sporazumu o politiki splošne porabe.

O zagatah pri uresničevanju davčne politike so spregovorili že spomladi tudi delegati občinske skupščine. Štirje ukrepi naj bi prispevali, da se stvari uredijo. Prvič so se dogovorili, da je potreben stvaren predpis prve akontacije, nadalje pravočasna odmera za preteklo leto, zatem izdelava predlogov za odpis,

in naposled četrti ukrep, ki naj bi zarezal najbolj boleče gre za posledno uporabo vseh ukrepov prisilne izterjave od prepovedi na osebni dohodek iz terjave zavezanca in prepovedi na žiro račun do posled-

• Žal razen osmega obrtnika, pri katerem je postopek končan, ne moremo z imenom in priimkom „obelodaniti“ sedmerice, o kateri je tekla beseda doslej. Tako je želel predsednik krškega občinskega izvršnega sveta, čeprav menimo, da bi se konkretnije pisanje bolj koristilo. Osmi obrtnik Jusof Zaudžet, zelenjadar iz Krškega, je poseben primer. Ob nerednem plačevanju obveznosti je zaposloval neprijavljene delavce, tako da je pravomočni odločbi o odvzemu obrtnega dovoljenja sledil še sklep o izvršbi. 5. septembra so mu zasegli kiosk in blago v njem. Agrokombinat in Preskrba bosta okrepila dobavo sadja in zelenjave do odprtja nove tržnice.

nega odteganja dolžnih zneskov po registraciji računov. „V letošnjem polletju je opazno izboljšanje discipline pri plačevanju

MILIJARDA DOLGA

KRŠKO - Pri občinski upravi za družbene prihodke so ugotovili, da se je do spomladi nabralo za 17 milijonov in 380 tisoč dinarjev dolga po registraciji računov, ki so ga povzročile delovne organizacije s kooperanti. Od 22. junija do 20. avgusta se je dolg sicer zmanjšal na 14,7 milijona dinarjev, a še bo treba izdati precej plačilnih nalogov pristojnim službam SDK, da bodo ugnali dolžnike. Med največje spadajo TGP Metlika, IMV Novo mesto, Transavto Postojna, Obrtna zadruga Moslavina Kutina, Zenit Kumrovec in drugi.

P. PERC

Krške novice

BOSTA KRČANA ZDRŽALA?

Speedway v Krškem ni le stvar peščice zagnancev, marveč tudi privlačna prireditev za mnogo obiskovalcev, ki že od nekajd prihajajo na dirke iz Posavja in Zasavja. Od tega kane marsikakšen dinar v vedno polprazno balgajno krškega AMD, zato pričakujejo, da bo v nedeljo ob 15. uri na Stadionu Matije ubca spet živahno. Tistih, ki jim je gmotni položaj krškega speedwaya deveta skrb, tako ni pričakovati, gotovo pa bodo prišli vsi, ki bi radi Krešu Omerzlu in Jožetu Zibertu pomagali pri osvojitvi morda odločilnih točk v borbi za naslov državnih prvakov v parih. Krčana imata po dveh kolih majhno prednost dveh točk pred Stefanom Kekcem in Lazarjem Cabo.

POLETI PREVOČE - Marsikomu med obiskovalci krške Galerije je bilo ob otvoritvi razstav v poletnem času precej toplo. Na petkovi razstavi zanimivih del Vojka Pogačarja se je kar trlo občinstva pa še sopeno je bilo tako zelo, da je marsikdo za kakšno minuto poiskal osvežitev na svežem zraku. Ker za klimatske naprave še v sanjah ne bo denarja, bo morda dotrajana streha kmalu poskrbela za „naravno prezračevanje“. Tedaj bo spet hudo narobe...

NI ČAS ZA NESKLEPČNE SEJE

SEVNICA - Konec marca je bil v Sevnici zadnji sklic aktivna komunistov neposrednih proizvajalcev. Aktiv so ponovno sklicali v ponedeljek, žal pa je bil nesklepčen. Od 37 članov jih je namreč prišlo le devet. Sklic bodo ponovili v ponedeljek ob 18. uri, ravno tako v sindikalni dvorani. Na dnevnem redu imajo uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Član predsedstva CK ZKS Emil Štern je poudaril, kako bi se morali pogovoriti tudi o metodah dela. Vsekakor morajo po osnovnih organizacijah zaostriiti odgovornost, saj si v tako resnih časih ne bi smeli dovoliti nesklepčnih sej.

Sevniški paberki

VARNO V ŠOLO - Člani sveta za varnost in preventivo v cestnem prometu, cestarji in miličniki so že pred pričetkom pouka v šolah pregledali ceste, kjer hodi največ malčkov v šolo. V Boštanju so tako minuli teden pleskali oznake na cestišču. Predvsem bodo miličniki še najmanj deset dni pomagali miličnikom - pionirjem pri vseh popolnih šolah v občini. Dosti lahko pomagajo z zgledom in primerno besedo tudi starši.

NOV ASFALT - V starem delu Sevnice je poslej asfaltirana tudi cesta ob železniški progi. Asfalterji so se lotili tudi preostalih lukenj po mestu, tako da bo za avtomobile manj neprijetnih skalnic.

MANJKA KONKURENCA - Cena kaj krmežljavih paprik za vlaganje je v „banani butiku“ le padla na 45 dinarjev v času, ko je bila v trgovini še vedno 50. Kaj pomeni konkurenca, je pokazala razprodaja paprike s polnega džipa, ki se je znebil bremena, še preden je zapeljal čez Savo. Z njega so papriko prodajali po 35 din.

Posavci spet najboljši ribiči

Člani RD Brežice republiški prvaki - Med posamezniki najboljši Vučajnk

28. avgusta je bilo v Mariboru, kjer je bila tudi razglasitev rezultatov za letošnje, zadnje letošnje tekmovanje v lovu rib s plavcem. Po štirih tekmah so največ točk v ekipni članski konkurenci zbrali tekmovalci ribiške družine Brežice: Peter Dimitrovski, Drago Gerjevič in Nikola Bukovinski ter tako postali republiški prvaki in ubranili enak naslov iz lanskega leta. S tem so si priborili tudi pravico sodelovati na tekmah za pokal Jugoslavije, ki je ekipno državno prvenstvo. Na četrto mesto se je uvrstilo moštvo RD Brežice - Krško, ki ga sestavljajo Dušan Vučajnk, Drago Flis in Stojan Bautin, RD Črnomelj je bila šesta, RD Kostanjevica deveta in RD Novo mesto enajsta.

Posavci so se najbolje uvrstili tudi v konkurenci posameznikov. Republiški prvak je postal Dušan Vučajnk iz RD Brežice - Krško, 2. je bil Peter Dimitrovski, 3. Drago Gerjevič (oba RD Brežice) in 4. Alojz Kuzma (RD Črnomelj). Ti tekmovalci bodo prihodnje leto zastopali Slovenijo na državnem prvenstvu v Makedoniji. Izjazole so se tudi članice: Janja Vučajnk, Marija Leskošek in Irena Flis iz RD Brežice - Krško, 2. je bil Peter Dimitrovski, 3. mesto med posameznicami pa je prav tako 3. mesto dosegla Irena Flis in bo zastopala Slovenijo na državnem prvenstvu. Na 6. mesto se je uvrstila Janja Vučajnk, na 9. pa Marija Leskošek.

J. VUCAJNK

Delno sproščena zidava

Sevniško navodilo dovoljuje gradnjo, ki ni v škodo

SEVNICA - Varovanje kmetijskih zemljišč določa, da ni mogoče izdajati lokacijskih dovoljenj, dokler niso urejeni prostorski načrti občin.

Ker slednje potegne za seboj mnogo opravil, ljudje pa bi radi gradili, so graditelji nejevoljni. V sevniški občini so že pred časom določili, da je bilo nekatere stvari vendarle mogoče zidati, saj je očitno, da z njimi ne posegajo v kmetijska zemljišča. Komite za družbeni razvoj pri občinski upravi je sedaj pripravil začasno navodilo, ki naj pomaga reševati takšna življenjska vprašanja.

Lokacijska dovoljenja naj bi izdajali za vse nadomestne gradnje hiš in živinske hleve (pri slednjih velja to tudi za nove). Ravno tako ne bi smeli biti ovir pri zidavi raznih prizidkov k stanovanjskim in gospodarskim objektom. Zidali bodo lahko tudi garaže in prostore za kmetijske stroje, seveda če bo vse v sklopu obstoječih funkcionalnih zemljišč. Tudi vinogradniki bodo lahko postavili nadomestne kleti namesto dotrajanih, pa tudi pri že zasajenih nasadih.

Prav je tudi, da bo mogoče nadaljevati z zidavo na novo v že začelih stanovanjskih soseskah. Take so v Sevnici v Drožanjski in Florjanski ulici in Centru.

A. Z.

**PRIJETNI SPOMINI
NA BRIGADO**

Na pobudo učiteljev sem se odločila, da postanem brigadirka. V brigadi, ki se je imenovala po XIV. diviziji, smo urejali krško otroško igrišče in v Pečicah smo obirali ribez. Nato smo v Trebčah kopali jame za telefonske drogeve, jarke za vodovod ter električno napeljavo. Prijetno je bilo sodelovanje na kulturnih večerih in v krožkih, kjer sem bila kulturni referent. Ponosna sem na udarniško značko, ki me spominja nepozabnih dni v brigadi.

IRENA PETROVIČ, 7. r.
OŠ Koprivnica

ZAHVALJUJEM SE

Anton Simonč iz Mozlja pri Kočevju se zahvaljuje vsem, ki so mi kakorkoli pomagali pri gašenju požara. Posebna zahvala gre gasilcem iz Kočevja, ZKGP - tozd ROG, GOVODOREJA in KOOPERACIJA iz Kočevja in vsem vaščanom, ki so mi nudili izdatno pomoč pri košnji in spravilu sena ter mi posodili prostor za spravilo krme.

ANTON SIMONČ
Mozelj 12

Odprto pismo bolnikov

„Pogovor je včasih več vreden kot zdravilo“

Velika večina zdravstvenih delavcev v Sloveniji ima lep in razumevač odnos do bolnikov v multiplo sklerozi, nekateri celo izrednega, za kar smo jim nadvse hvaležni. Vendar se dogajajo tudi primeri, o katerih zdravstveni delavci sami presodite, če so v skladu z medicinsko etiko. Člani našega društva pravijo, da so deležni tudi takih izjav zdravnikov:

„Oh, saj to je vendar multipla, tu ni kaj!“ „Zavedajte se že enkrat, da pomeni vaša bolezen počasno umiranje.“ „Tudi mene boli glava, za vas zdravil ni!“ „Za vas je tako in tako vseeno, če jemljete kaka zdravila ali pa ne!“ Take izjave so resnično zelo redke in jih ne želimo posploševati, so pa za posameznika nadvse boleče.

Zdravniki vedo, kako potrebno je redno vzdrževanje in spremljanje zdravstvenega stanja kroničnega bolnika in kako slabo vpliva na potek bolezni vsako sekundarno obolenje, pa tudi duševne krize. Včasih je bolniku bolj kot zdravilo potreben razumevač in pomirjajoč razgovor. Obiski patronažne sestre in fizioterapevte so prijetni in dobrodejni dogodki v enolični bolnišnici vsakdanjosti. Kronični bolnik mora nekatera zdravila redno jemati. Težke so privleče do ambulante ali pa mora zanj po zdravila kdo od svojcev. Če je bolnikovo stanje nespremenjeno, bi bilo za nas mnogo bolj preprosto, če bi lahko zdravnika po telefonu zaprosili za recepte, ki bi

Klemena ni več

Prvi september. Robert se pridruži žlabudravi skupini, ki gre prvič v šolo. Mamica je v službi. Blíža se jesen. Očka mora pripraviti drva, da jim bo toplo. Odpravi se v gozd. S traktorjem. S seboj vzame še ne dve leti starega Klemena. — V naselju nimajo vrta. Ni denarja. Pred nekaj leti so zgradili velik betonski spomenik nekdanjim borcem, asfaltirali so cesto, ki je že vzela življenje prvošolčku Milanu. Pred nekaj meseci so uvedli nov samoprispevek: spet za ceste pa za vodovod pa za ureditev pokopališča. Vrtec ni prišel na vrsto, še ni v planu, so rekli.

Zgodila se je nesreča. Klemen je padel pod traktor. Očka ga hoče rešiti za vsako ceno. Z otrokom odhiti v bolnico. Poškodba je težka, pretežka. Pomoči ni več. Mamica in očka se sesedeta. Z njima zajoka vsa vas. Iz mesta prihitijo miličniki. Uradno. Brez besed tolažbe za dvoje strth src. Sprašujejo, zapisujejo. Klemena ni več. Mamica sedaj objema Robija, ki se je pravkar vrnil prvič iz šole. Očka zastrih oči, stiskaje prste na rokah, odgovarja na številna miličnikova vprašanja in na more verjeti, da Klemena ni več.

Ce bi imeli urejeno varstvo, bi se Klemen brezskrbno igral v družbi vrstnikov. Očka in mamica bi se vesela vračala z dela k svojim otrokoma. Očka bi tudi sam lahko pripravil dovolj drv, da bi jim bilo ob dolgih jesenskih in zimskih večerih toplo. Če bi imeli vrtec...

FRANCE KASTELIC

**VABILO
K SODELOVANJU**

NOVO MESTO — Mladinski mešani pevski zbor pri glasbeni šoli Marjana Kozine v Novem mestu je v pretekli sezoni dosegel zavidljive uspehe, saj se je na občinski reviji pevskih zborov uvrstil v prvo kakovostno kategorijo zborov in dosegel 2. mesto. Tudi v prihodnje želi zbor dvigati kvaliteto in umetniško rast, zato vabi k sodelovanju pevke in pevce, stare od 16 do 18 let. K sodelovanju vabimo vse, ki imajo radi glasbo, ki radi pojo ali se kakorkoli ukvarjajo z glasbo. Prvi sestanek vseh novih in dosedanjih pevcev bo v torek, 13. septembra ob 18.30. Nove pevce bo zbor sprejemal tudi na rednih vajah, ki so vsak torek in petek ob 18.30 v glasbeni šoli Marjana Kozine, Novo mesto, Jenkova ul. 1.

POMEMBNA PRIDOBITEV — Nova, v pritličju bivše osnovne šole v Trebnjem urejena knjižnica Pavla Golie šteje za najpomembnejšo kulturno pridobitev letos v trebanjski občini. Slovesne otvoritve minulo soboto (s te je posnetek) so se udeležili številni predstavniki družbenopolitičnega življenja iz trebanjske občine in iz občin, ki so z njo pobratene. (Foto: I. Zoran)

Ob 20-letnici v nove prostore

Knjižnica Pavla Golie jih je dobila v pritličju nekdanje trebanjske osnovne šole — Slovesna otvoritev knjižnice z dvema razstavama v njej bila minulo soboto

TREBNJE — Za eno najpomembnejših prireditev na čast letošnjemu občinskemu prazniku je štela sobotna otvoritev novih prostorov za knjižnico, ki se odslej imenuje po pesniku Pavlu Goliju, trebanjskem rojaku. Prostore je knjižnica dobila v pritličju bivše osnovne šole, poleg podružnice SDK.

Na slovesnosti je Janez Gartner, predsednik skupščine občinske kulturne skupnosti, med drugim poudaril, da so preselitev opravili v letu, ki praznuje knjižnico 20-letnico ustanovitve. Ustanova je začela s skromnim sklado okoli 2.000 knjig, ob koncu minulega leta pa je imela že 22.000 knjig, od tega 4.000 v izposojevališčih v Mokronogu, Šentrupertu in na Mirni. Janez Gartner je tudi dodal, da si je za razvoj knjižnice zlasti prizadeval France Režun iz trebanjske osnovne šole, ki je začetni fond pravzaprav sam zbral.

Slikarstvo, ki je blizu ljudem

Peterneljevo razstavo v Trebnjem odprl Bogdan Osolnik

TREBNJE — V tukajšnji Galeriji likovnih samorastnikov je od minule sobote na ogled 48 olj in risb Konrada Peternelja, slikarja iz Žirov in večkratnega udeleženca taborskih srečanj v tem kraju. Razstavo je slovesno odprl častni občan trebanjske občine Bogdan Osolnik, ki je med drugim dejal:

„Slikarsko delo Konrada Peternelja nam je blizu, predvsem zaradi tematike, ki se ji posveča. Pripoveduje nam o življenju preprostih ljudi, vraščeni v domačo pokrajino, polno lepot in zanimivosti. V njegovih delih ni čutiti samo ljubezni do razgibanih gričev, ki obdajajo žirovsko kotlino in njegov rojstni kraj, ampak tudi tenkočuten odnos do ljudi, ki jih slika: na zunaj malce okornih in robatih, vendar polnih življenjske moči, postavljenih v najrazličnejše življenjske situacije, ki jih povzroča boj za obstanek na njihovi zemlji.“

Bogdan Osolnik je dodal, da je z veseljem sprejel nalogo odpreti razstavo. „Tudi zato,“ je poudaril, „ker me s kraji in ljudmi, o katerih pripoveduje Konrad Peternelj, vežejo mnogi spomini iz časov NOB, ko me je partizansko delovanje pripeljalo tudi na Gorenjsko, tudi v Žirovski kot, in sem spoznal ne le lepote te pokrajine, ampak tudi ljudi in našel med njimi veliko dobrih prijateljev. Morda je tudi v povojnem razvoju Žirov in Trebnjega nekaj skupnega: oba kraja sta se razvijala odmaknjeno od središč in sta samorastniško dosegla lepe uspehe na gospodarskem in kulturnem področju.“

I. Z.

**kultura
in
izobraževanje**

Sadovi kolonije so na ogled

Dela vseh devetih udeležencev ribniške likovne kolonije razstavljena v ribniškem domu JLA

RIBNICA — Kiparja Tone Demšar in Peter Černe ter keramik Franc Vidervol so v okviru pete likovne kolonije „Janko Trošt“ ustvarjali od 8. do 14. avgusta v glini pri lončarju Leopoldu Bojcu v Dolenji vasi pri Ribnici.

Glavni namen tega dela letošnje ribniške kolonije je bil vsposodobiti, oživiti in z umetniško ustvarjalnostjo oplemeniti izumirajočo lončarsko obrt v Ribniški dolini. Ta cilj je bil tudi dosežen, tako vsaj ocenjuje tajnik ZKO občine Ribnica Stane Kljun. Prav ta del ribniške likovne kolonije pa je bil tudi dragocena novost, saj tako sodobna umetnost plemeniti staro domače izročilo.

Slikarski del letošnje kolonije „Janko Trošt“ je bil od 11. do 17. julija v Loškem potoku, kjer so slikarji tudi prebivali. V raznih slikarskih tehnikah so upodabljali znamenitosti in zanimivosti Loškega potoka slikarji Jože Centa, Viktor Goričan, Bojan Golija, Marjan Pliberšek, Milan Cirovič in Dušan Matoh. Ta del kolonije je bil doživljeno tako za domačine kot za slikarje.

Dela, ustvarjena v letošnji likovni koloniji, so razstavljena (od 4. do 11. septembra) v domu JLA v Ribnici.

J. PRIMC

značko, ki se prav tako imenuje po pesniku Goliju.

Prof. Jože Zupan je avtor tudi razstave o Pavlu Goliju, odprte v soboto v knjižnični čitalnici. To je stalna razstava, ki jo bodo v naslednjih letih še dopolnjevali. V sosednji sobi pa je razstava trinajstih originalnih grafik, ki jih je avtor Lucijan Reščič podaril knjižnici. Gre za grafike, s katerimi je opremljena pesniška zbirka „Drobeci sonca“ Franceta Režuna.

Nekateri literarni ustvarjalci iz trebanjske občine pa so knjižnici podarili tudi nekaj svojih rokopisov, ki pomenijo začetek nove zbirke knjižnice.

Na slovesnosti, ki so se je med drugim udeležili tudi sorodniki Pavla Golie, so navzoči prisluhnili še recitacijam Goliovih pesmi ter krajšemu glasbenemu recitalu na klavirju in kitari.

I. Z.

Nova arheološka razstavna zbirka

Prejšnji četrtek so jo odprli v Dolenjskem muzeju — Štiri sobe v pritličju nekdanje Križatije so premalo, da bi bile na ogled vse imenitne najdbe, ki jih hranijo v Novem mestu — Številni obiskovalci počastili otvoritveno slovesnost

NOVO MESTO — Dolenjski muzej je bogatejši za veliko arheološko razstavno zbirko, ki so jo minuli četrtek odprli v prostorih nekdanje križatije. Slovesnosti, na kateri je o pomenu te pridobitve in razporedu razstavljenega gradiva govoril kostur Tone Knez, avtor zbirke in vodnika po njej, so se udeležili številni muzealci in arheologi ter drugi javni in kulturni delavci, med njimi predsednik SAZU prof. dr. Janez Milčinski ter prvi in dolgoletni ravnatelj Dolenjskega muzeja, prof. Janko Jarc.

Razstavna zbirka je urejena v štirih prostorih nekdanje Križatije. Obsega okoli 2.000 eksponatov, medtem ko je v prejšnji predstavitvi štela vsega kakšnih 600 predmetov.

Seveda ni razstavljeno vse, kar je rodil večdesetletni trud arheologov in drugih zbiralcev starin na Dolenjskem. V vitrinah so pretežno le najimennitnejše in za posamezna obdobja najznačilnejše najdbe, oziroma je na ogled le toliko eksponatov, kolikor jih je pač bilo moč razmestiti v odmerjenih prostorih. Kot je poudaril kustos Knez, iz nekdanjega stanovanja in jetniške celice res niso

mogli narediti večjih razstavnih dvoran. Kljub nepopolnosti, necelevitnosti in drugih pomanjkljivosti, ki so posledica stiske s prostorom, šteje ta zbirka za eno najpomembnejših na Slovenskem.

Razstavna zbirka je postavljena tako, da si eksponati sledijo od starejše kamene dobe do pozne antike. Razen redkih izjem so razstavljene predmeti iz grobov. V prvi sobi so najdbe iz bronzaste dobe in kulture žarnih grobišč. Poudarek je na najdbah v grobovih na Mestnih njivah v Novem mestu in na zanimivih odkritjih v Lukenjski jami pri Prečnl. V drugi sobi so najdbe iz halštatskih

I. Z.

KONCERT V CERKVI

RIBNICA — Koncert Ribniškega okteta bo v cerkvi pri Novi Stifiti 17. septembra ob 19. uri. Pevci se bodo predstavili z deli Gallusa, Donatija Foersterja in drugih skladateljev, pa tudi z domačimi in tujimi narodnimi pesmimi v raznih priredbah.

I. Z.

Knjigi o revolucionarni preteklosti

Novomeški publicist Anton Štampohar opisal revolucionarne dneve po prvi vojni na območju Gorjancev in dokončuje delo o novomeški Svobodi

NOVO MESTO — Te dni prihaja iz tiska knjiga „Iz revolucionarne preteklosti na območju Gorjancev 1918 — 1941“, ki jo je napisal Anton Štampohar, kustos Dolenjskega muzeja in znani novomeški publicist. Delo je izdala Skupnost borcev Gorjanskega bataljona v počastitev 40-letnice prve osvoboditve Novega mesta.

„Publikacija ni nastala naključno. Napisati sem se jo odločil že lansko pomlad, ko je naneslo, da sem moral govoriti na otvoritvi prenovljene pleterske muzejske zbirke NOB. Tako sem za prve strani lahko uporabil kar govor, ki sem ga pripravil za tisto priložnost,“ pravi Štampohar.

„Vam je šlo pri pisanju za združitev in smiselno povezavo že dognanega, za sintezo znanih spominov ali ste morali, kot pravimo, orati ledino.“

„Težko bi odgovoril na to vprašanje, povem lahko le to, da je revolucionarna preteklost območja, ki ga obravnavam, še hudo

neraziskana, kar velja še posebej za obdobje po prvi svetovni vojni. Sam sem si bil tudi takoj na jasnem, da je tematika zame povsem nova, a ker sem marsikaj zanimivega slišal, tudi bogata.

Moja naloga je torej bila, da zberem kar največ avtentičnega gradiva, predvsem dokumente, se pravi, da grem do izvira oziroma korenin. Mislim, da se mi je to dokaj posrečilo.“

— Kako se je kazala revolucionarnost in komu jo je na podlagi dognanj moč pripisati?

„Ta dejavnost se je kazala na razne načine. Prišla je do izraza tako pri poslanskih kot občinskih volitvah. Dokumenti kažejo, da so bili komunisti v Šentjerneju pred vojno druga politična sila. Iz tega je razvidno, da je bil vpliv partije takrat zelo velik, akoravno število njenih članov ni bilo veliko.“

— Katero območje pravzaprav obravnavate?

„Obsega desni breg Krke od predvojne občine Sv. Križ do Podbočja in sega do vrha Gorjancev.“

— S čim se vaše publicistično peto ta čas še ukvarja?

„Dokončujem daljše delo o delovanju novomeške Svobode. Ta organizacija je obstajala od 1933. do 1935. leta. Ker je delovala pod vodstvom komunistov, je bila prva in edina, ki so jo v Sloveniji prepovedali. Glavnina besedila bo obsegala predvsem kronologijo naprednega gibanja in dogodkov v letih 1931 — 1941. Knjiga naj bi izšla decembra ob 50-letnici Svobode. Predvideno je, da bodo takrat vzdali ploščo na Trdinov hram, kjer je imela novomeška Svoboda ves čas svoj sedež.“

— Že ti dve deli odločno dokazujejo, da mika vaše peto še posebej obdobje pred NOB. Ali posveča novomeška občina temu obdobju dovolj pozornosti?

„Žal je treba ugotoviti nasprotno. Novomeška občina je med

I. Z.

Mozelj kliče na pomoč

Uspela Oslovska noč — Pismo izvršnemu svetu

Kljub veliki suši, kar pomeni v Mozlju izredno stanje, je Oslovska noč v celoti uspela. Uspehu gre pripisati tudi dejstvo, da so dobiček od prireditve namenili obnovi vaškega vodovoda. Seveda so ta sredstva premajhna, da bi lahko vaščani v celoti popravili vodovod, lahko pa pomenijo veliko spodbudo sebi in drugim.

VANDALIZEM — Takšna in še hujska usoda je prizadela marsikatero lipo, ki naj bi še vedno veljala za dragoceno in značilno slovensko drevo. (Foto: Ivan Kuzma)

Pred kratkim so Mozeljčani poslali izvršnemu svetu pri SO Kočevje posebno pismo, ki zveni kot klic v silo. Znano je namreč, da so vaščani Mozlja že tri mesece in pol brez vode. Vodnjake zasebnikov so že nekajkrat izpraznili. Vodo naročajo in vozijo od koderkoli in kakršnokoli. V stanju, v kakršnem so, ne morejo več zagotoviti higienske neoporečnosti vode. Najtežje je družinam z majhnimi otroki in živino. Pred kratkim je bil v Mozlju tudi požar. Brez vode so bili nemočni. Njihova usoda je bila v rokah drugih.

Zaradi pomanjkanja dežja se stanje iz dneva v dan slabša, pri nekaterih družinah pa že postaja nevzdržno. Kolikor je bilo mogoče, so vaščani za vodovod že prispevali bodisi v obliki dela ali s finančnimi sredstvi. Tudi krajevna skupnost „Ivan Omerza“ ni stala ob strani. Sedaj so oči vseh vaščanov uprte samo še v Hydrovod Kočevje, Hydroinženiring v Ljubljani, Geološki zavod v Ljubljani in predvsem v skupščino občine Kočevje. Mozeljčanom tako ne preostane drugega kot glasen klic na pomoč vsem tistim, ki lahko pomagajo, in še posebej tistim, ki so dolžni kakorkoli ukrepati. Voda je za vsakega človeka, življenjskega pomena. Reševanje težav z vodo bi zato moralo imeti prednost pred vsemi drugimi nalogami.

IVE STANIČ

NAGLUŠNA KAMERA

foto slišal: Jože Simčič

PO SVETU OKOLI

DAVKI — Okoli davkov se zmeraj kaj pleče. Pri nas zdaj veliko tuhtajo, kako bi uvedli nove, v Ameriki pa iščejo načine, kako izterjati stare. Kdor v Chicagu ali St. Louisu zavlada s plačilom, ta poslej ne bo imel miru. Dacarji so se namreč opremili z računalnikom, ki bo o petkih in svetkih, podnevi in ponoči na pol ure po telefonu klical dolžnike, in glas z magnetofonskega traku jih bo spraševal: „Zakaj ste pozabili plačati davek?“ Dolžnikom, ki nimajo trdnih živcev, preostane samo dvoje: plačati ali pa odpovedati telefon.

VEDELA JE — Preden bi rodila, si je neka Amerikanka iz Los Angelesa zaželela posedeti v gostinskem lokalu. Njen čas je prišel zelo na hitro in rodila je kar v gostilni. Med prevozom v porodnišnico jo je zdravnik tolažil, da to ni nič nenavadnega, češ da je pred dvema letoma pomagal pri porodu v kinu. „Vem, tudi tam sem rodila jaz.“

DOSLEDNOST — S kar bolezensko natančnostjo se je izkazal nepridiprav v francoskem Nimesu. Vstopil je v tamkajšnjo banko in zahteval, da mu izplačajo 60.000 frankov. Nerodno je bilo to, da blagajniku ni pokazal hranilne knjižice, ampak pištolo. Usluzbencu ni preostalo drugega, kot da je „stranki“ dal šop bankovcev, zlikavec jih je povsem neprizadeto naštel 90.000, blagajniku vrnil tretjino in hitro odšel z vsoto, kakršno se je namenil „zaslužiti“ tisti dan.

VDOVEC — Debelo kot le kaj je pogledal neki Enrico iz Gerone, ko je zjutraj odprl kurnico, da bi nahranil petelina in 24 kokoši. Namesto hrane željne pernate družine je zagledal samo petelina, ki si je skušal s kremplji odtrgati z vratu malce preveč zadrženo vrvice, na tej pa je bil listek z napisom: „Prišel je tat, pa sem postal vdovec.“ Kurji tatovi v okolici Novega mesta ne puščajo takih napisov, žal pa tudi petelinov ne.

Obnovili ladjo grške svobode

Na pomlad bo spet zaplula triera, najslavnejše plovilo starega sveta — Brez nje bi se bitka pri Salamini končala drugače — Pičli dokumenti

Da bi dokazala, kako so helenski trgovci v davni obiskovali Veliko Britanijo, sta se profesor grške civilizacije John Morrison in glavni projektant angleškega obrambnega ministrstva John Coates odločila zgraditi nič manj in nič več kot starogrško triero, vojno ladjo, kakršna že več kot 2000 let ni plula po Sredozemlju.

Triero, dolgo okoli 40 metrov, bodo porinili v morje spomladi prihodnje leto. Z ladjo bosta upravljala Morrison in Coates, na veslaške klopi pa bo sedlo 170 veslačev prostovoljcev najrazličnejših poklicev. Med njimi bodo mornarji, helenisti in ladjedelci. Družila jih bo želja preizkusiti plovne lastnosti največje in najbolj znane antične ladje. Seveda je rekonstrukcija triere zvezana z velikimi in neobičajnimi težavami. Edini verodostojni dokumenti o videzu grških ladij so keramične vaze in drugo grško posodje, našli pa so tudi kamnit relief, ki prikazuje del ladijskega trupa.

Kljub temu je profesorju Morrisonu po desetih letih raziskovanj uspelo napisati knjigo z naslovom „Grške ladje na vesla“. Ko je bilo delo opravljeno, je prišel Anglež še na misel, da bi grško triero rekonstruiral. K sodelovanju mu je uspelo pritegniti glavnega projektanta angleškega obrambnega ministrstva, del nemajhnih sredstev pa so prispevali angleški Lloyd in nekaj domoljubnih grških

ladjarskih družb. Sad vseh teh naporov bo prava pravcata triera.

To ladjo nekateri imenujejo tudi ladja grške svobode. V petem stoletju pred našim štetjem je grški svet ogrozila perzijska invazija. Grki so osvajalce zavrnili v kopenski bitki pri Maratonu (490 pred našim štetjem) in pomorskem spopadu pri Salamini. V času boja pri Maratonu Atene še niso imele pravega ladjevja. V tem času so bile grške vojne ladje večinoma tako imenovane pentakontore, na katerih je veslalo 50 moških, sedeč v eni vrsti. Takšne ladje se seveda niso mogle zoperstaviti velikanski perzijski floti.

Atenska pomorska moč, ki je premagala Perzijce v Salaminski ožini, je zasluga enega človeka — Temistokla. Ta vsestransko izobraženi mož je doumel, da se Kserksovi grožnji lahko upre samo s po močjo brodovja. V perzijskih ladjedelnih je Temistokles naročil nov tip ladje s tremi vrstami vesel. Denar za gradnjo brodovja mu je dalo srebro iz laurijskih rudnikov.

Ladje so bile ugrajene in opremljene tako hitro, da so imele Atene pri Salamini 147 trier v prvi bojni liniji, 53 pa v rezervi. Po zmagi se je ladjeve še povečalo. V petem in četrtem stoletju je imela atenska država po 300 do 400 vojnih in trgovskih trier, kar je bilo dovolj, da je zagospodarila v Egejskem morju.

Triera je običajno imela samo en jambor s križnim jadrom. V boju so ladjo poganjali samo veslači. Veslanje v treh vrstah je zahtevalo veliko izurje-

nost. Triniti, prva vrsta veslačev, so sedeli na klopih, ki so bile pričvrščene na prečne palubne grede. Druga vrsta veslačev (zeugiti) je sedela na samih gredah, talamiti, tretja vrsta veslačev, pa so se naprezali v podpalubju. Vesla so bila različnih dolžin glede na razdaljo do gladine.

Na ladji je bilo razen 170 veslačev še 30 mož. Deset mornarjev, ki so skrbeli za jadro, ravno toliko hoplitov, danes bi rekli mornariških pešcev, ki so ob srečanju s sovražno ladjo skočili na njeno palubo in začeli srdit boj, poveljnik, rekli so mu trierarh, krmar, oficir veslačev, ki je dajal takt, podkrmar, intendant ter nekoliko podoficirjev.

Vojaški poveljnik mesta — strateg je imenoval trierarhe iz vrst tistih državljanov, ki so bili sposobni prenesti velikanske stroške za vzdrževanje ladje na bojnem pohodu. Veslači pa so bili nasprotno iz najrevnejših slojev, v stiski pa so veslali tudi priseljenci ali celo sužnji, ki so jim obljubili svobodo. Posadk je vedno primanjkovalo, za 200 trier je bilo potrebno 40.000 mož. Dnevna plača na ladji je bila od 3 obole do eno dražmo.

Upravljanje triere ni bilo lahko. Končni cilj manevra je bil prebiti bok nasprotnikove ladje s kljunom. Še prej je bilo treba sovražnikovo plovilo onesposobiti za plovbo. To se je dalo storiti s plovbo vzporedno s sovražno ladjo. Ko sta bili plovili skoraj vstrib, je triera bliskovito umaknila vesla z boka proti sovražnikovi ladji in s premeem polomila sovražnikova vesla.

Smrt zaliva

Ob spremembi vetrov bo vrug prišel po svoje

Triletna „sveta vojna“ med Irakom in Iranom teče v znamenju fanatizma in prelivanja krvi, ki se ga ne bi sramovali niti križarji in njihovi nasprotniki. V masovnih napadih skozi minka polja umirajo za imama Homeinija desetletni vojaški. Njihovo zadnje čustvo pred smrtjo je velikansko začudenje. Toda to ni edina tragedija, ki se odigrava v Perzijskem zalivu. Vodnemu prostanstvu zaliva preti ekološka katastrofa, Svetovni fond za življenje v naravi (WWF) je sporočil, da se v tamkajšnje morje zliva vse več nafte, življenje umira.

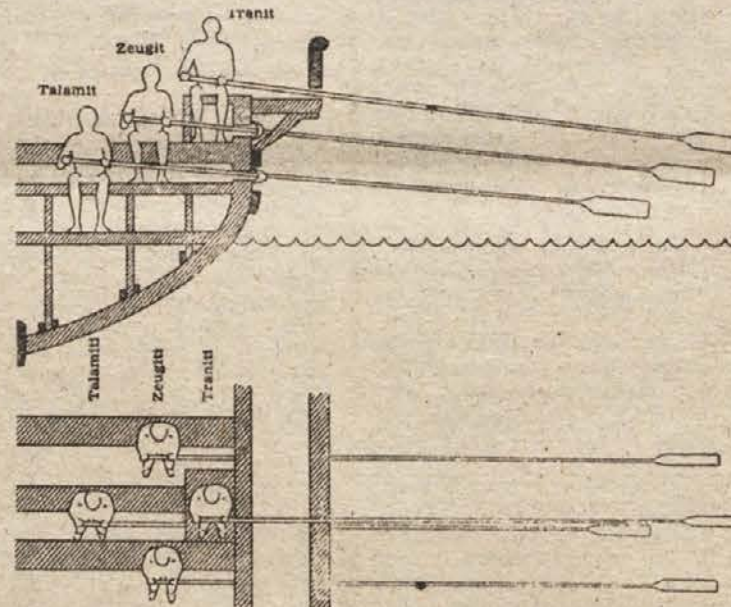
Vsak dan steče v vode Perzijskega zaliva 4.500 sodčkov nafte (sodček je 159 litrov). Po podatkih znanstvenikov iz Saudove Arabije, ki so zbirali ugotovitve za najnovejšo poročilo WWF, je mogoče v morju opaziti „neobičajno veliko število mrtvih rib, želv, delfinov, kač in ptic“.

Nafta, ki je najprej ogrozila severni del zaliva, zdaj preti tudi obalom Kuvajta, Katara in Združenih arabskih emiratov. V Saudovi Arabiji so morali zaradi umazanega morja ustaviti dve tovarni za predelavo morske vode v pitno. Predelava rakcev (2.500 ton letno!) stoji. Vsi s strahom pričakujejo, kaj bo, ko bodo vetrovi spremenili smer s severa na jug. „Takrat bo vrug prišel po svoje“, pravi eden od arabskih strokovnjakov za zaščito morja.

Za zaprtje poškodovanih naftnih instalacij ne bi potrebovali več kot tri tedne, vendar se nihče ne loti dela v vojni coni, vsi poskusi dogovora o premirju med popravili pa so padli v vodo.

Raziskovalci WWF so ugotovili še eno grenko resnico. Nafta, ki teče iz poškodovanih napeljav in izvirov, so „koristno“ izrabile nekatere industrije na obalah zaliva. Strupene odplake na veliko izpuščajo v morje. Saj bodo za vse krivi nafta, Irak in Iran.

(Vir: Newsweek)

V ladjedelnstvu zelo izvedeni Angleži menijo, da veslači na grški trieri niso mogli sedeti drugače, kot je prikazano na skici.

O seksu le najslabše

V Sovjetski zvezi so le sprevideli, da bi kanček spolne vzgoje rešil prenekateri zakon — Padec števila rojstev

Novica je bila skrita na četrti strani moskovske Pravde, v zadnjem odstavku sicer prav nič razburjivega članka z naslovom „Različna stališča“. Takole je pisalo: „V najkrajšem času se mora v vseh šolah v državi začeti pouk higijene in spolne vzgoje, etike in psihologije družinskega življenja.“ Po dolgi in žolčni razpravi med starši in birokrati je to prvi znak, da bodo na sovjetskih šolah vpeljali obvezno spolno vzgojo.

Doslej so se spolnega vprašanja med osnovnimi šolami lotevali samo enkrat; v osmem razredu, ko so v okviru teme biološki mehanizmi deklicam razložili menstruacijo, vsem skupaj pa nadaljevanje vrste.

Novico v Pravdi si lahko razlagamo kot uradno priznanje, da se tudi Sovjetska zveza sooča s problemom družine in spolnosti, posebno med mladino. Skoraj vsak tretji zakon v tej državi se konča z ločitvijo, v večjih mestih, kot so Moskva, Leningrad in Kijev, pa vsak drugi. Dve tretjini od milijona ločitev, kolikor jih zabeležijo na leto, zahtevajo ženske. Številne raziskave kažejo, da je med vzroki za ločitev na prvem mestu spolno nezadovoljstvo. Mlade pare tare tudi pomanj-

kanje zasebnosti. Premalo stanovanj v Sovjetski zvezi sili mlade zakonce v skupno življenje s starši ali drugimi družinskimi člani. Starejša generacija meni, da se o spolnosti ne govori; če izbruhnejo težave, ni na voljo nobenega pripomočka. Sovjetske oblasti prepovedujejo prikazovanje spolnega akta na filmu, televiziji in v knjigah. Če že kdo piše o seksu, ga praviloma napada s te ali one plati.

Bolj kot zaradi kančkovosti medsebojnih odnosov pa je sovjetska vlada zaskrbljena zaradi padca števila rojstev. Naravni prirastek je bil leta 1940 31,2 promila, danes pa je samo še 18,5.

Sole v baltičskih republikah, ki imajo v okviru države poseben ugodnejši status, so do nedavnega edine poznale spolno vzgojo. Pred poldrugim letom so to vzgojo poskusno uvedli v 189 šolah v Moskvi, Leningradu in drugod.

Očitno so rezultati ugodni, saj se bodo o spolnosti poslej učili po vsej Sovjetski zvezi. Učenci 8., 9. in 10. razreda bodo imeli na leto po 17 ur spolne vzgoje, predmeta, ki naj bi jih pripravil na družinsko življenje.

(Vir: Village voice)

MNOGIM SE STOLČKI MAJEJO, TODA MOJ VSAJ IGRA!

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Dokaj šibko sodelovanje

Dodatni prispevek za zdravstvo — Reforma v gimnazijah — Poskušajo prvo grozdje — Konji blatijo

NOVOMEŠKA SKUPŠČINA JE SPREJELA sklep o povečanju stopnje dodatnega prispevka za zdravstveno zavarovanje. V razpravi so se kresala mišljenja tistih, ki so bili za povečanje stopnje, in onih, ki so mislili, da bi bilo boljše uporabiti kakšen drug način za pokritje primanjkljaja, ki se obeta letos skladu zdravstvenega zavarovanja. Tokrat je prišlo na dan dejstvo, da je sodelovanje med delovnimi organizacijami in zdravstveno službo še dokaj šibko in da je temu pripisati precejšnji del nenehnega naraščanja stroškov za zdravstvo.

PO ENEM LETU REFORME V GIMNAZIJAH je ugotovljen znaten napredek v izvajanju učnih načrtov in v predmetnikih, vendar razmere kljub temu v tej srednji šoli še niso take, kot bi morale biti. Od 27 gimnazij v naši republiki je imelo možnosti za verifikacijo le 11 gimnazij, vse druge so verifirane samo pogojno. Reformirana gimnazija ni samo prehodna šola, ne vzgaja samo bodočega znanstvenega in strokovnega osebja, marveč s svojo usmeritvijo v praktična znanja dijakom tudi omogoča, da se po končanem šolanju zaposlijo v gospodarskih organizacijah in družbenih službah. Prav zato taka šola ni poceni.

SUŠA V POLETNIH MESECIH JE POVZROČILA, da bo vinogradniški pridelek letos nekoliko manjši, kot je kazalo, kvaliteta pa bo takšna, kot je v zadnjih letih ne pomnijo. Tako sodijo bizeljski vinogradniki, ki že obiskujejo svoje „gorce“ in poskušajo prvo grozdje. Odkupne cene še niso določene, vendar je videti, da bodo enake lanskim.

„KAZNOVATI BI JIH MORALI IN DATI V časopis,“ pravijo nekateri občani Črnomlja. Pred železniško postajo je na klopi večkrat privezana živina. Vprežni konji stojijo po ves dan pred postajo in tako blatijo prostor, ki je namenjen potnikom.

PROSVETNI DELAVCI TREBANJSKE OBČINE smo zadnje dni počitnic izkoristili za študij nove ustave, saj bo treba v novem šolskem letu seznanjati učence s temelji nove ustave, razen tega pa bo treba to in ono pojasniti tudi starejšim. (Iz DOLENJSKEGA LISTA 5. septembra 1963)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Kakor da ima biti konec sveta

Macedonci zanetili splošen vstane — Nova naredba o obrtnem redu — Velikanski požar — Oblastnijska privolitve je potrebna — Zvezek o boleznih

(Da so Macedonci) zgrabili za orožje in v tem mesecu zanetili splošen vstane, kdo se bo čudil? Vzeti mu hočejo vero, dom, ženo, otroke, kri, imetje: pa bi se pustili mirno daviti in oropati? Turške čete namreč divjajo na razne nepopisne načine kot besna žival in prelivajo kri v potokih. Evropski državniki se samo posvetujejo in si pisarijo, Rusija včasih malo poropota z orožjem, Turk pa vse objubi, a ne stori nič, marveč pripušča grozovito klanje. Če bodo kje kacemu oderuškemu židu malo pretipali kosti in ga postavili na hladno, ali če se kacemu Nemcu skrivi samo las: precej bodo vsi gospodje po koncu in bo vpitje, kakor da ima biti konec sveta. Ti pa — slovanska krščanska para — trpi, molči, pa umri!

(Važno za) gostilničarje in krčmarje! Novo naredbo je izdalo ministerstvo, katera bo velikega pomena za gostilničarje in krčmarje, ker po obrtnem redu bodo morali pripadati k obrtnim zadrugam, meti vajence določeni čas, šele isti bodo smeli pozneje obrt

izvrševati, vsem drugim se ne bode več dovoljevalo. Seveda se sedaj obrt izvršujočim ne krati s tem pravica. V drugem oziru jim bode ta naredba zopet veliko koristila, ker se konkurenca zelo omeji.

(Velikanski požar) je upepelil 8. m.m. v Bovcu 73 hiš, cerkev, občinsko poslopje, kaplanijo, šolo za izdelovanje čipk in ubožno hišo. Oseba se je ena ponesrečila, živine je zgorelo veliko. Beda je velika, ker so zgoreli tudi vsi spravljani pridelki. Županstvo v Bovcu prosi milih darov.

(Oblastnijske) privolitve k stavljenju je potreba, če se hoče kaj na novo zidati, prizidati, prezidati, ali na poslopih že stoječih in drugih stavbnih stvarih kaj bistvenega popraviti ali preurediti.

(Kdo trpi) na padavici, krčih in drugih nervoznih boleznih, zahteva naj zvezek o teh boleznih. Dobi se zastonj in poštnine prosto.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 1. septembra 1903)

STARODAVNI VOJŠČAKOV GROB

Ko je letos spomladi posestnik Jože Turk iz Verduna pri Stopicah na svoji njivi „Za cesto“ prvič uporabil za oranje traktor, mu ni slučajno ni prišlo na misel, da bo našel na prvovrstno arheološko najdbo. Gotovo je razmišljal o nujni, ki ga je razpetega med naporim delom v tovarni in na domači zemlji prisilila, da je po desetih letih zopet preora eno od svojih slabših njiv. Ali pa o tem, kaj bo tam namesto trave lahko pridelal. Odločil se je za koruzo, in glej, med sejanjem je opazil za debelino moške roke veliko luknjo v zemlji. „Katera žival neki je naredila tako velik rov? Razkopal je zemljo in opazil, da ne gre za živalski brlog, temveč za veliko lončeno posodo, ki se kljub dolgim letom ležanja v zemlji ni napolnila s prstjo. S sinom sta jo previdno izkopala in uspelo jima jo je dvigniti, ne da bi se razbila. Pri oranju se je poškodovalo le ozko izvihano ustje. Posoda je romala z njima in že sta se odločila, da je o najdbi treba obvestiti muzej. Med sosedi je najdba vzbudila pozornost, saj jim je obudila spomin na pripovedovanja nekaterih, da so tam okoli njihovi starši tudi kdaj pa kdaj našli na „stare piskre“. No, na kmetiji nikoli ni dovolj časa, prostora pa tudi ni na pretek. Posodo so spravili na varno mesto na podstrešju, sredi avgusta pa je prek muzeja prišlo obvestilo o najdbi na zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novem mestu, ki je na Dolenjskem pristojen za reševanje zadev s področja spomeniškega varstva.

Prostor, kjer sta spomladi oče in sin izkopala posodo, se je še dobro videl na njivi. Leži prav na grebenu. Orne zemlje je bore malo, le kakih 15 do 20 cm, na tem mestu pa je plug zarezal nekoliko globlje. Nic cudnega saj je bil tu pred skoraj dvema tisočletjema v skaino osnovo vklesan grob, v katerega so poleg pokojnikovega pepela položili bogate pridelke.

Ze same mere groba in njegova konstrukcija so izjemne. 1,8 x 1,9 m velika, v živo skalo vsekana grobna jama je za žgan način pokopa res obsežna, vendar sta pogrebce k temu verjetno silila bogastvo, predvsem pa položaj pokojnika. Tu so namreč pokopali bojovnika, ki je po opravi sodec pripadal rimski vojski zgodnjega 1. stoletja našega štetja.

Oborožen je bil z železnim mečem in nožem, branil se je z lesenim ščitom, ki je imel na sredi železno grbo, na glavi pa je nosil železno čelado. V grob so mu poleg orožja položili posodo s hrano in plijaco, dve bronasti sponki (fibuli), bronasti zajemalko, najdeno pa je bilo tudi bronasto okovje pasu ali usnjene nožnice meča. K vsemu temu so pridali še nekaj kosov mesa, verjetno svinje in kokoši, o čemer pričajo ostanki kosti.

Posebno mesto med pridelki prav gotovo zasluži orožje, izstopa pa vsekakor čelada. V strokovni literaturi je označena s tipom Weisenau, v Sloveniji pa je Verdun pri Stopicah poleg najdb iz Reke pri Cerknem, Idrije ob Bači in Mihovega četrto najdišče. Zanj je značilno

polkrožno oglavje (kalota), nekoliko navzdol potegnjen in izstopajoc zatilni ščitnik in plošči, ki sta varovali obraz. Na sprednji strani čelade je bil navadno železen lok, ki je povečeval odpornost proti udarcem, vendar ga pri čeladi z Verduna ni. Na čelni strani se pojavlja okras v obliki reliefnih vijug ali ribjega mehurja. Čelada ima varovalne plošče za tilnik in lica na robu obložene s tanko bronasto pločvino, druge okrasne elemente pa bo morda odkrilo šele natančno restavriranje. Z drugih čelad so na ličnih ploščah znani okrasni gumbi, ki so obloženi s koralnimi oblogami.

Obdobje, v katerem so čelade tega tipa najbolj razširjene, je čas vladanja rimskega cesarja Avgusta (27 pred n. št. do 14 n. št.). V isto obdobje je datiran tudi meč, ki po obliki sodi med rimske gladije, zanimivo dejstvo ob grobu na Verdunu pa je, da je meč po keltski tradiciji zvit in tako simbolično uničen.

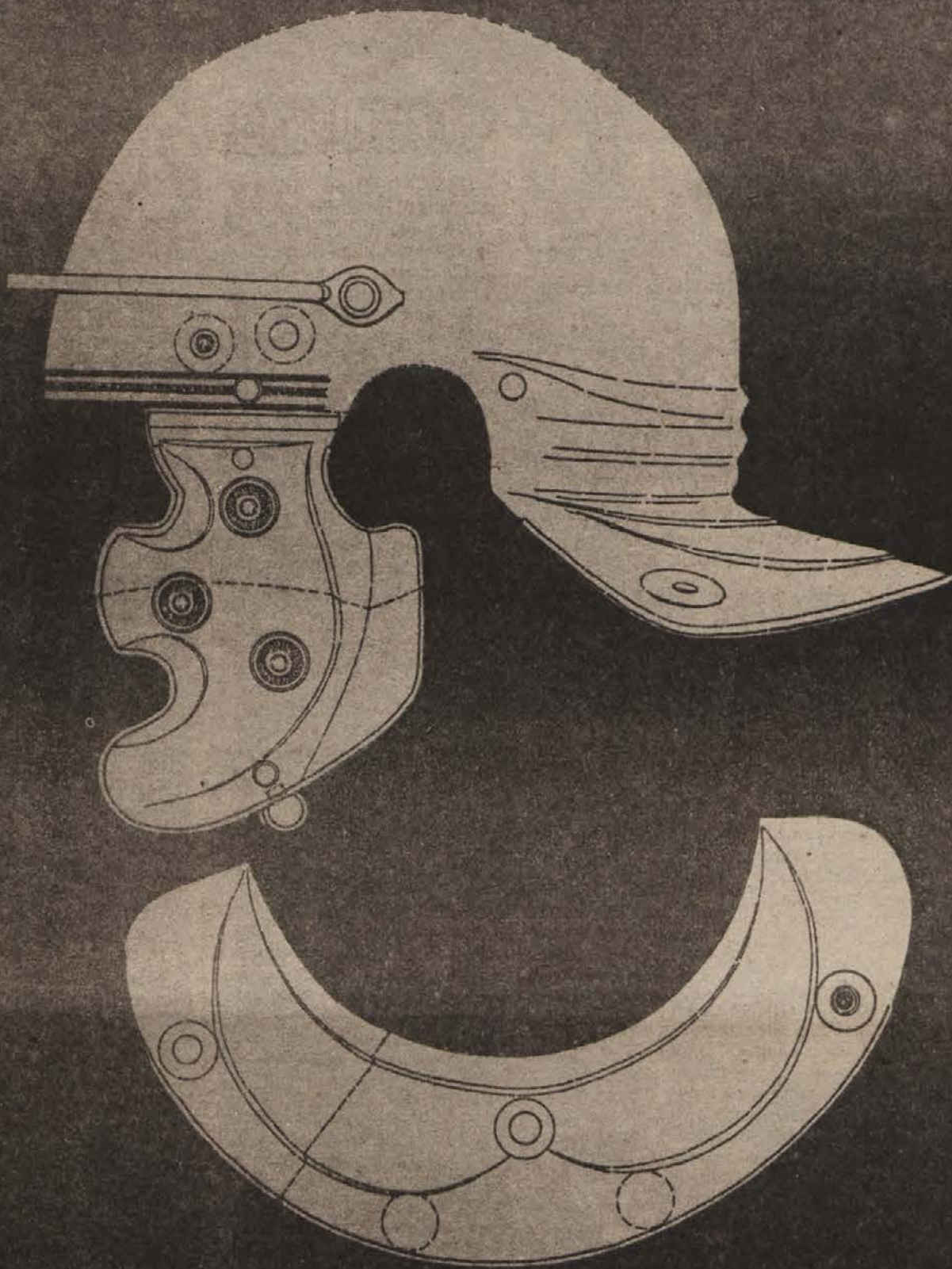
Pridatka, ki sta važna za časovno opredelitev groba, sta tudi bronasta zajemalka in fibula. Zajemalka z dolgim, na ustje postavljenim navpičnim ročajem sodi v avgustejsko obdobje, uporabljali pa so jih med drugim tudi za pitne daritve ob grobnih obredih. Fibula z dvema diskoma na loku je po nastanku najmlajši pridelek v tem grobu, ima široko, osemkrat uvito peresovino in trikotno predrto nogo. Datiramo jih v sredino 1. stoletja n. št.

Vse keramične posode, razen bikoničnega lonca z izvihanim ustjem, ki so ga izkopali že

spomladi in konične posode z ravnim dnom, so bile v grobu razbite. Kaže, da je v črepinjah vsa še dovolj različnih posod, od katerih bo nekatero mogoče rekonstruirati. Predvsem jasno pa je, da je del posod nastal kot tradicija izdelovanja posod domačih keltskih prebivalcev pred prihodom rimskih vojsk. Gre za prostoročno izdelane posode z glavničastim ornamentom, za omenjene lonce in narebren pokal, kakršne poznamo izključno iz dolenjskih najdišč. Novo mesto (Beletov vrt), Bela cerkev in Mihovo, Amfora, skodelice tankih sten in rdeč enoroj čajni vrc pa so prišli kol uvoz v naše kraje iz matičnega območja rimske države.

Na koncu lahko rečemo, da je bil tu pokopan domačin, ki je bil verjetno rekrutiran v rimsko vojsko. Podatki o naključnih najdbah na tem prostoru pričajo, da gre verjetno za grobišče in ne le za posamezen grob. Upamo, da bodo to z raziskavami na Verdunu lahko kmalu ugotovili. Pridatki bojovnika z Verduna bodo po restavriranju obogatili novo stalno zbirko arheološkega oddelka Dolenjskega muzeja v Novem mestu, nam pa ostaja prijeten občutek, da bomo s pomočjo podobnih obvestil o najdbah, kakor so to storili Turkovi iz Verduna, še odkrivali nova arheološka najdišča, naselbinske in grobne komplekse, ki nam bodo pomagali natančneje spoznati življenje in dogodke preteklih tisočletij.

DANILO BREŠČAK

MRTVI TEK

vsem v stiskah ter da nas nesreče in katastrofe kvečjemu krepijo.

Kaj lahko našemu delavcu ponudimo za večjo produktivnost in odrekarnja? Obljube, da bo čez precej let morebiti malo bolje. Gledano z očmi posameznika, je to precej bedna motivacija, saj država danes ne obljublja, kot se je nekdo jedko pošalil, niti tako poceni stvari, kot je boljše življenje na onem svetu.

Nekateri verjamejo, da je mogoče prepad med napori, ki so potrebni za premagovanje krize, ter plačilom za „kri, znoj in solze“ premagati z mobilizacijo patriotizma, ki ga našim delavcem nihče ne odreka. Nedvomno vsebuje patriotizem velikanski potencial, vprašanje pa je, kako dolgo lahko traja zagon na njegovih temeljih. Heroji se hitro utrudijo, stabilizacija jugoslovanskega gospodarstva pa žal ni merljiva v dnevih, tednih in mesecih.

Postavimo provokativno vprašanje: kako lahko delavca, čigar zvesti in menda skoraj vsemogočni sindikat ne more preprečiti niti podražitve vsakdanjega polčrnega kruha, država in njeni vzvodi prepričajo, da mora zaradi rešitve iz gospodarske krize delati več in bolje? Se lahko poveča produktivnost v času, ko splošni in osebni standard padata? Gre za zelo resno protislovje, ki ga ni mogoče razrešiti z naivno domnevo, da se Jugoslovani ustvarjalno razžive pred-

Posebno vprašanje je tudi, ali je tako dragocen naboj, kot so občutki pripadnosti neki družbi in domovini, modro „izstreliti“ za dosego tako vsakdanjih stvari, kot je dobro in marljivo delo.

Očitno smo v položaju, ko večje produktivnosti, te prve lokomotive vsakega ekonomskega sistema, ne moremo več spodbujati z gmotnim nagrajevanjem, kot je običajno v razvitem svetu. Vsaj na najširšem planu ne. Kaj bo torej tisto dražilo, ki bo najširše množice usmerilo proti izhodu iz gospodarske in morda še kakšne krize, saj gospodarska nerada hodi samotna? Na to vprašanje politiki in ideologi ne odgovarjajo najraje, predvsem pa ne na način, ki bi vzdržal ali dovoljeval polemiko.

In tako smo v mrtvem teku. Administracija prinaša nove in nove restrikcije, delovno ljudstvo pa se vse bolj oprijema preizkušnje modrosti, „da človeka ne moreš plačati tako malo, kolikor lahko taisti človek malo dela“.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

riška seks bomba Jayne Mansfield do dlake enak obseg prsi.

bile astronomske odškodnine.

Pred dvajsetimi leti je svet za šolstvo Los Angelesa sprejel sklep, da morajo iz šolske knjižnice vsi romani o Tarzanu. Gre za nemoralno čtivo, so pojasnile šolske oblasti. Tarzan in Jane namreč skupaj živita in spita na drevju, ne da bi prej obiskala matičarja.

Vladar Karagwe, kraljestva, ki je v 18. stoletju obstajalo v osrednji Afriki, je strahno ljubil debele ženske. Počeg 50 žena je imel še 200 priležnic. Prav vse je dalo njegovo kraljevsko visočanstvo prisilno pitati. Nekateri so se tako zdebili, da so lahko hodile samo še po vseh štirih. Še sreča, da so morale večinoma ležati.

Potem ko boste to prebrali, se ne bo tako lahko odločiti za korak ali dva. Korak je namreč zelo zapletena zadeva, pri njem aktivno sodeluje kar 55 mišic, da o živcih niti ne govorimo.

Če bi imeli ljudje toliko zob kot polži, bi bilo zobozdravstvo najdonosnejša obrt, kar pa seveda še ne pomeni, da zoboderci zdaj umirajo od gladu. Medtem ko ima človek največ 32 zob, jih slinar premore kar 26.000.

Danes žive divje kamele samo še v Avstraliji!

Anglež James Chapman se je v treh letih naučil leteti z motornim in jadralnim avionom ter upravljati z balonom. Za nameček je opravil še izpit za traktor. Pravzaprav nič posebnega, če ne bi vrli James vsega tega postoril med svojim 100. in 103. rojstnim dnevom.

Ko je pred nekaj leti šolski izlet obiskal arheološki muzej v South Shieldsu, angleška grofija Durham, je desetletno dekletce, katere oče se ukvarja z numizmatiko, opozorilo učene kustose, da eksponat v vitrini, označen kot rimski srebrnik iz leta 135, ni to, kar piše na njem, ampak plastični žeton za džuboks.

Japonci so v desetem stoletju poznali svojevrsten detektor laži. Osumljeni je dobil v roke glavnik. Po tem, kako se je česal z njim, so sodniki skleпали o njegovem (ne)poštenju.

Ameriški zgodovinar je nedavno končal naporna raziskovanja, s katerimi je ugotovil, da sta imeli Marija Antoineta, ki so ji leta 1793 z giljotino odbili glavo, in ame-

VOJAŠKI KOTIČEK

ZRAČNI ROBOTI KOT OGLEDNIKI IN KAMIKAZE

Brezpilotna miniletala že precej časa niso novost, v zadnjem času se jim pridružujejo tudi brezpilotni minihelikopterji. Gre za letala in helikoptere, ki se od pravih razlikujejo predvsem po tem, da nimajo

človeške posadke in so teledirigirani (vodijo iz daljave po radiu), oziroma letijo po vnaprej določenem programu, in po tem, da so zelo majhni in zato razmeroma poceni.

Letala in helikoptere te vrste so sprva uporabljali predvsem za nadzorovanje bojišča iz zraka. V bližini fronte so jih izstreljevali s tal, nato pa so brezpilotna letala ali helikopterji krožili nad ustreznim ozemljem, ga s svojimi televizijskimi ali fotografskimi kamerami snemali, posnetke pa pošiljali svojemu centru, oziroma jih je ta dobil po njihovi vrnitvi in pristanku.

Pri nekaterih vrstah letal je ves let že vnaprej programiran, druga letala pa usmerjajo in vodijo iz daljave po radiu. Ko letala opravijo nalogo, se vrnejo prek fronte v svoje zaledje in tam pristanejo. Postopek pa je precej otežen. Čedalje pogosteje uporabljajo letalca za pristonek padala, s katerimi mehko pristanejo na tleh. V tem primeru je mogoče letala in helikoptere uporabljati večkrat.

So pa tudi brezpilotna letala, ki jih ne izstreljujejo s katapult, ampak jih pritrdijo pod krila pravih letal. Ko se tako letalo dovolj približa cilju, se brezpilotno letalo loči od matičnega in samo nadaljuje let.

V zadnjem času brezpilotnih letal in helikopterjev ne uporabljajo le v izvidniške namene, ampak še za marsikaj drugega. Trdijo, da so primerni zlasti za slepitev nasprotnikovih laserskih, infrardečih, radijskih in drugih elektronskih naprav. Zato so miniaturna brezpilotna letala in helikopterji opremljeni z različnimi motilci, s katerimi povzročajo pri nasprotnikovih elektronskih sredstvih hude motnje.

Brezpilotna letala in helikoptere pa uporabljajo tudi kot sodobne kamikaze. V ta namen vgradijo vanje eksplozivni naboj in jih usmerijo proti določenemu cilju, predvsem proti radarjem in drugim elektronskim napravam. Letalo ali helikopter pade na cilj in ga uniči.

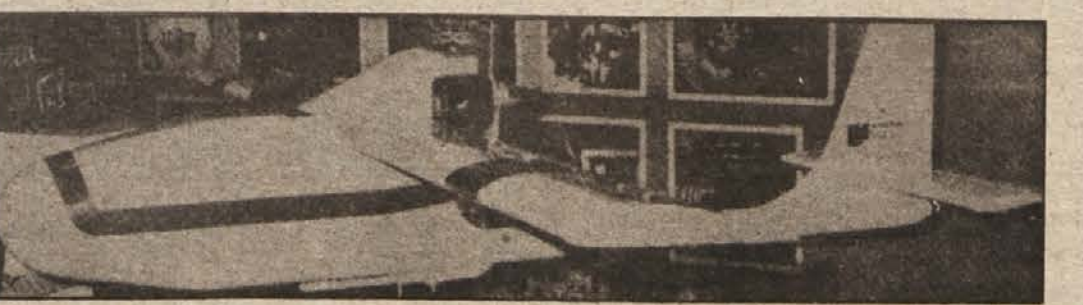
Je pa tudi drug način napada: brezpilotno letalo preleti cilj, odvrže naboj in se nepoškodovano vrne v bazo, razen seveda v primeru, če ni sestreljeno.

Povsem logično je, da so brezpilotna letala in helikopterji prav tako ali pa še huje kot klasična letala izpostavljeni nasprotnikovemu protiletalskemu ognju. Ker pa so te naprave precej manjše od pravih letalnih aparatov, jih je zelo težko zadeti.

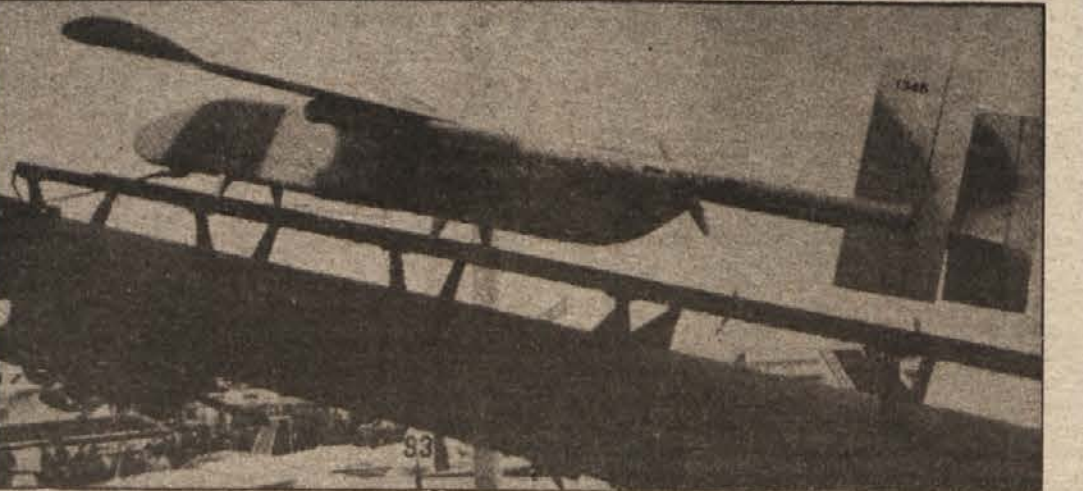
Tudi če kako letalo ali helikopter sestrelijo, je to še vedno neprimerno manjša izguba, kot če bi med opravljanjem enake

naloge sestrelili pravo, najmanj stokrat dražje letalo ali helikopter z živim pilotom, ki ga je v vojni silno težko nadomestiti z drugim, dovolj izurjenim kolegom.

Miniletala in helikopterji brez človeške posadke so tako poceni, da jih lahko uporabljajo tudi množično. Tudi izguba večjega števila naprav ne pomeni nenadomestljive izgube ali celo katastrofe.

Ameriško miniaturno brezpilotno letalo „E-Systems“ je narejeno iz plastične snovi, namenjeno pa je za izvidovanje in povzročanje elektronskih motenj. Izdeljujejo ga v treh verzijah, ki tehtajo po 9,16 in 41 kg, preletijo pa lahko 335, 390 in 260 kilometrov dolgo pot.

Izraelsko brezpilotno izvidniško letalo je opremljeno s foto in televizijskimi kamerami. V zraku lahko kroži več kot 4 ure s hitrostjo do 100 km na uro, dvigne se lahko na višino 3000 metrov. Letalce lahko ponese 18 kg koristnega tovora. Vsak tak sistem, ki ga sestavlja po šest letal te vrste in ustrezna oprema na tleh, stane približno 2 milijona dolarjev.

42 DNI NOVOMEŠKE SVOBODE

prišlo do nekajkratnih stikov v bližini Novega mesta (pod Hmeljnikom, v Srebrničah) med predstavniki italijanske divizije „Isonzo“ in partizani, vendar do kakršnihkoli pomembnejših sporazumov ni prišlo, saj partizani v pričakovanju skorajšnje italijanske kapitulacije niso bili pripravljeni sklepati kompromisov.

Po padcu vodje italijanskega fašizma so Italijani nadaljevali vojaške operacije proti partizanom, v mestu samem pa so že nastale nekatere spremembe. Italijanski vojaki so odstranjevali Mussolinijeve slike in jih sežigali, njegove izreke in misli, napisane z velikimi črkami po zidovih hiš, pa so brisali.

Zavezniško izkrcanje na Siciliji je napovedovalo, da bo Italije kmalu konec. In res je 8. september, ko je bila objavljena brezpogojna kapitulacija italijanskih vojaških sil, presenetil tudi italijansko divizijo v Novem mestu.

9. septembra zjutraj je prišel v Novo mesto odposlanec XV. divizije Edo Mihevc s skupino borcev Šlandrove brigade. Na štabu divizije „Isonzo“ v poslopju sodišča se je z generalom Guidom Cerrutijem pogajal o izročitvi orožja partizanski vojski. Pogajanja so bila brezuspešna, saj so bili Italijani pripravljene izročiti le

manjši del orožja. Zato je naslednji dan proti mestu, kjer se je zbirala medtem italijanska vojska skupaj z belogardističnimi oddelki iz sosednjih postojank, odkorakala Šlandrova brigada, ki je nato s I. bataljonom Gradnikove brigade ter Narodno zaščito začela razoroževati italijansko vojsko. Pogajanja na poveljstvu italijanske divizije so se nadaljevala. Pogajalci Boris Kidrič, Jaka Avšič in major Jones so terjali brezpogojno izročitev celotne vojaške opreme, obenem pa so italijanski vojski zagotovili varen odhod v Italijo. Čeprav je bilo mesto v celoti v rokah OF in pod nadzorstvom partizanske vojske, so se italijanski oddelki z belogardisti napotili oboroženi proti Straži. Tu je začela partizanska vojska ponovno razoroževati Italijane, saj je general Cerruti, k se ja nahajal v Kočevju, podpisal okoli poldneva 11. septembra svoj zadnji ukaz: „Vsi vojaki, z oficirji vred, morajo odložiti orožje... Živina, vozovi in motorna vozila se morajo prav tako oddati na isti način kot orožje... Opozorjam, da je poveljujoči gospod general pridržan kot talec, naj se torej temu ukazu nihče ne upira. Poveljniki naj vsakogar, ki bi se temu protivil, takoj drakonsko kaznujejo.“ Popolnoma razoroženi so Italijani odšli proti svoji domovini. Nekateri od njih so ostali in vstopili v vrste partizanske vojske. Belogardisti, videč, da so prepuščeni samim sebi, so zapustili Italijane in si na nemški strani poiskali nove gospodarje.

Okrožni odbor OF je prišel v Novo mesto 9. septembra zvečer. Takoj je sklical sejo z rajonskim odborom OF v mestu in na železnici ter mobiliziral Narodno zaščito, ki je zasedla mestne bloke. Mobilizirani so bili tudi železničarji, ki so zasedli dva bloka in iz skladišč odvažali vojaški material v Stražo. Okrožni odbor je izpustil vse politične ujetnike iz novomeških zaporov.

10. septembra proti večeru je bilo na Glavnem trgu, polnem navdušenih novomeščanov in postrojene vojske, zborovanje, na katerem so od političnih in vojaških voditeljev slovenske partizanske vojske govorili Bogdan Osolnik, Josip Vidmar, Boris Kidrič, Edvard Kocbek in Metod Mikuž ter major William Jones, vodja britanske vojaške misije pri glavnem štabu NOV in PO Slovenije. Naslednji večer so partizanski umetniki priredili v prosvetnem domu miting s kulturnim programom. Na njem sta sodelovala tudi pesnik Matej Bor in operna pevka Bogdana Stritarjeva.

Novo mesto je dobilo prvo komando mesta, za okrožje OF Novo mesto pa je bila formirana komanda novomeškega vojnega področja. Na osnovi odloka izvršnega odbora OF z dne 11. septembra o splošni mobilizaciji v NOV je bilo v mestu mobiliziranih okoli 600 moških v starosti od 17. do izpolnjenega 45. leta, med železničarji pa je bilo oboroženih 180 moških. Do 13. oktobra je bilo mobiliziranih v rajonu Novo mesto 1032 moških, med temi je bilo 482 železničarjev. Mobilizacija je uspešno potekala tudi drugod in partizanske enote, ki so zaplenile večje količine italijanskega orožja, so se številčno močno okrepile. 13. septembra je bil v Žabji vasi ustanovljen I. topniški divizion XV. divizije z osmimi topovi, 25. septembra pa so dolenski železničarji ustanovili XIV. železničarsko brigado v Veliki Bučni vasi. V Novem mestu je bila ustanovljena oklepna četa.

Živahno življenje v svobodnem mestu je 14. septembra prizadejalo bombardiranje šestih nemških letal, katerih cilj je bilo poslopje sodnije in hotela Metropol, kjer sta se nahajala štaba XV. divizije in Šlandrove brigade. Po isenih ali poškodovanih je bilo na desetine hiš, ubitih pa 29 meščanov in 5 partizanov. Zaradi nevarnosti ponovnega bombardiranja je bila dolenska partizanska bolnišnica premeščena v Dolenjske Toplice, iz Krajčeve tiskarne pa so bile evakuirane tiskarske naprave: mali tiskarski stroj (tigel) je bil odpeljan v ciklostilno tehniko „Urška“ na Rogu, veliki brzotiskalni stroj pa v Dolenjo Brigo na Kočevskem. Mnogi prebivalci so zapustili mesto in se naselili v bližnjih vaseh.

18. septembra je bil porušen del kandijskega železniškega mostu, da bi onemogočili uporabo te pomembne komunikacije v morebitni nemški ofenzivi. Čez štiri dni se je okoli 120 ljudi udeležilo v drevoredu na Grmu volitev za Kočevski zbor odposlancev slovenskega naroda. Zbranim je o pomenu volitev in zbora spregovoril sekretar upravne komisije za osvobodeno slovensko ozemlje Bogdan Osolnik. Izvoljenih je bilo 6 odposlancev, 4 odposlance pa so izvolile enote železniške in mestne zaščite. V novomeškem okrožju je bilo izvoljenih skupno 176 odposlancev in odposlank, toda izmed teh so jih po odloku IO OF na izbranih volitvah v gozdu nad Muhaberjem 27. septembra izvolili 165.

Samo z današnjega mestnega območja Novega mesta se je zbora v Kočevju udeležilo 20 odposlancev, od katerih sta bila Danijel Lepin in dr. Ivan Vasič izvoljena v najvišji oblastni in politični organ na Slovenskem, v Slovenski narodnoosvobodilni odbor ali Plenum OF.

V vseh delavnicah in tekstilnih obratih v mestu in okolici je bila organizirana proizvodnja za potrebe NOV. Mestna hranišnica, ki je med drugim uporabljala denarna sredstva za podeljevanje podpor, je poslovala v Kovačičevem mlinu ob Težki vodi. Njen komisar je bil Anton Ogrin. Korenite spremembe so bile izvedene tudi na novomeški gimnaziji, kjer je ljudska oblast imenovala za ravnatelja profesorja Borisa Merharja. Do 15. oktobra, ko je bila v Gotni vasi otvoritvena slovesnost, je bilo vse pripravljeno za pričetek pouka na gimnaziji po novem učnem načrtu. Partizanska gimnazija pa zaradi nemške zasedbe mesta ni pričela z delom.

3. oktobra je sledilo tretje in zadnje hudo bombardiranje nemških letal. Tokrat je osem nemških letal uničilo zgradbe v središču mesta. Samo v ženski bolnišnici je bilo 16 žrtev (med njimi tudi aktivistka dr. Veruša Štolfa in umetnostni zgodovinar Jože Gregorič), 12 žrtev pa je bilo med prebivalstvom v mestu. Do konca vojne je bilo mesto z bližnjimi vasi še osemkrat bombardirano ali mitraljirano. V teh primerih so zavezniška ali partizanska letala napadala nemške in domobranske utrdbe, žrtve pa so bile tudi med civilnim prebivalstvom.

Bombardiranja dolenskih mest in vasi so bila uvod v veliko nemško ofenzivo na Dolenjskem in v Beli krajini, ki je bila del ofenzivnih operacij, s katerimi so hoteli Nemci uničiti narodnoosvobodilno vojsko ter zasedati od Italijanov izpraznjeno ozemlje. 21. oktobra 1943 zjutraj sta začela iz Kostanjevice prodirati proti Novemu mestu I. SS tankovski grenadirski polk in 314. grenadirski polk. Gubčeva brigada in I. topniški divizion XV. divizije sta se pred veliko premočjo z izgubami umaknili in Nemci, ki so spotoma ubijali civilno prebivalstvo, so imeli prosto pot v Novo mesto, kamor so prišli dopoldne istega dne. S tem je bilo konec 42-dnevne svobode in vse do 8. maja 1945 je bilo mesto pod nemško in domobransko strahovlado.

11. septembra 1943 je italijanski general Cerruti podpisal svoj zadnji ukaz: „Vsi vojaki z oficirji vred morajo odložiti orožje... Živina, vozovi in motorna vozila se morajo prav tako oddati na isti način kot orožje.“ Popolnoma razoroženi so Italijani odšli proti domovini. Za slovensko ljudstvo, še posebej pa za Novomeščane, so napočili slavni, svetli in veseli dnevi. Zgodovinar Anton Štampohar v kulturnozgodovinskem vodniku Novo mesto podrobno opisuje prvo osvoboditev Novega mesta. Ob jubileju ponatiskujemo tisti del razprave, ki opisuje novomeške dogodke in življenje med 42-dnevno svobodo. Vse slike je posnel prof. dr. Janez Milčinski.

Udarnost italijanskih erot je v letu 1943 vidno slabela, kakor tudi njihova morala, ki nikoli ni bila kaj dosti vredna. Tako je že pred 25. julijem 1943, ko je padel fašizem v Italiji, pa tudi pozneje

Načelnik štaba XV. divizije narodni heroj Rado Pehaček z borci v Novem mestu 12. septembra 1943.

Partizani v Novem mestu 12. septembra 1943.

Zaplenjena italijanska oklepna vozila na Glavnem trgu v Novem mestu.

Olga Červanova, Branko Suhi-Šenk in Marjanca Kogojeva v Novem mestu 12. septembra 1943.

9. septembra 1943 je vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja odšlo na pogajanja v štab italijanske divizije „Isonzo“ v Novem mestu. — Partizani in Italijani na Glavnem trgu v Novem mestu.

Razoroževanje italijanske vojske na Ljubljanski cesti v Novem mestu.

Šlandrova brigada na Glavnem trgu v Novem mestu 10. septembra 1943.

S KRUHOM SO VSE ŽALOSTI MANJŠE

... S kruhom so vse žalosti manjše, pravi nekje Servantes. Tudi v tej izkušnji bi lahko našli enega izmed razlogov za vendarle spreminjajočo se zavest o temeljnem pomenu kmetijstva za naš gospodarski razvoj in narodni obstoj. Zdaj nihče več ne podcenjuje te panoge, in čeprav kmetijstvo v Sloveniji daje neposredno kruh le še 9 odst. prebivalstva, njegov pomen in vse, kar je povezano z njim, močno presega ta delež. V tem znamenju je minil tudi letošnji 21. med-

narodni kmetijsko-živilski sejem, na katerem je razstavljalo pridelke in izdelke več kot 800 domačin in 80 tujih razstavljalcev iz 13 dežel in ki je prekosil vsa pričakovanja ter se trdno vsidral kot drugi največji jugoslovanski kmetijski sejem in predvsem za Slovenijo zelo pomemben spodbujevalec kmetijskega razvoja.

Gornja Radgona resda ni ne Ried ne Verona ne Köln, pa tudi Novi Sad ne, vendar ima kljub manjšemu obsegu in ne tako bogati izbiri zelo dober osnovni koncept. Kmetijski stroji tako in tako vedno vlečejo, posebno če je moč zanje

tudi sklepati kupčije — vsaj za dinarje deviznega porekla, kot je bil tokrat primer z Industrijo motorjev in traktorjev iz Beograda, ki proda že po 5 tisoč traktorjev na leto v našo republiko. Če temu dodamo še najrazličnejšo hlevsko opremo, razstavo živine, zlasti lepo aranžirano razstavo sadja, pa tudi drugih pridelkov in izdelkov, nadalje mnogo strokovnih posvetovanj in nepogrešljivo kramarjijo z obveznim vrtiljakom, potem je ponudba res celovita in sejem kompleten.

Vredno si ga je ogledati, enkrat videti je tako in tako bolje kot stokrat slišati. V času od 22. do 29.

avgusta si ga je ogledalo rekordnih 160 tisoč obiskovalcev, četudi je Gornja Radgona za precejšen del Slovenije precej oddaljen kraj.

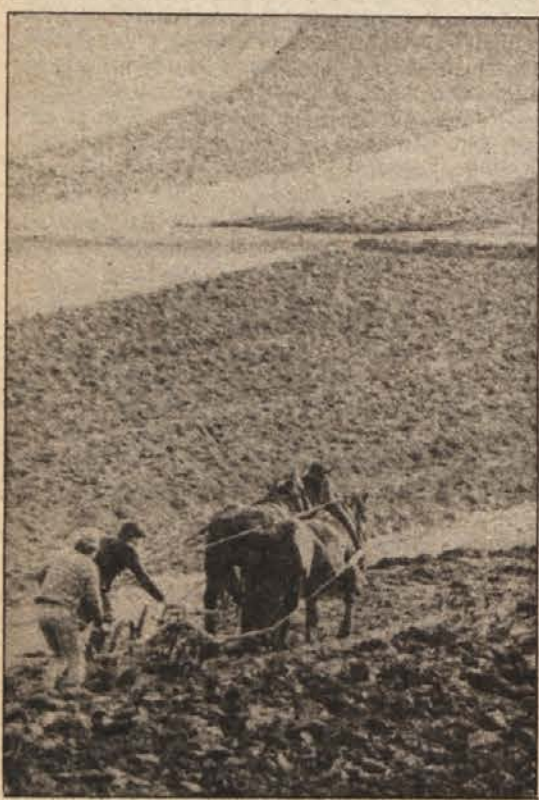
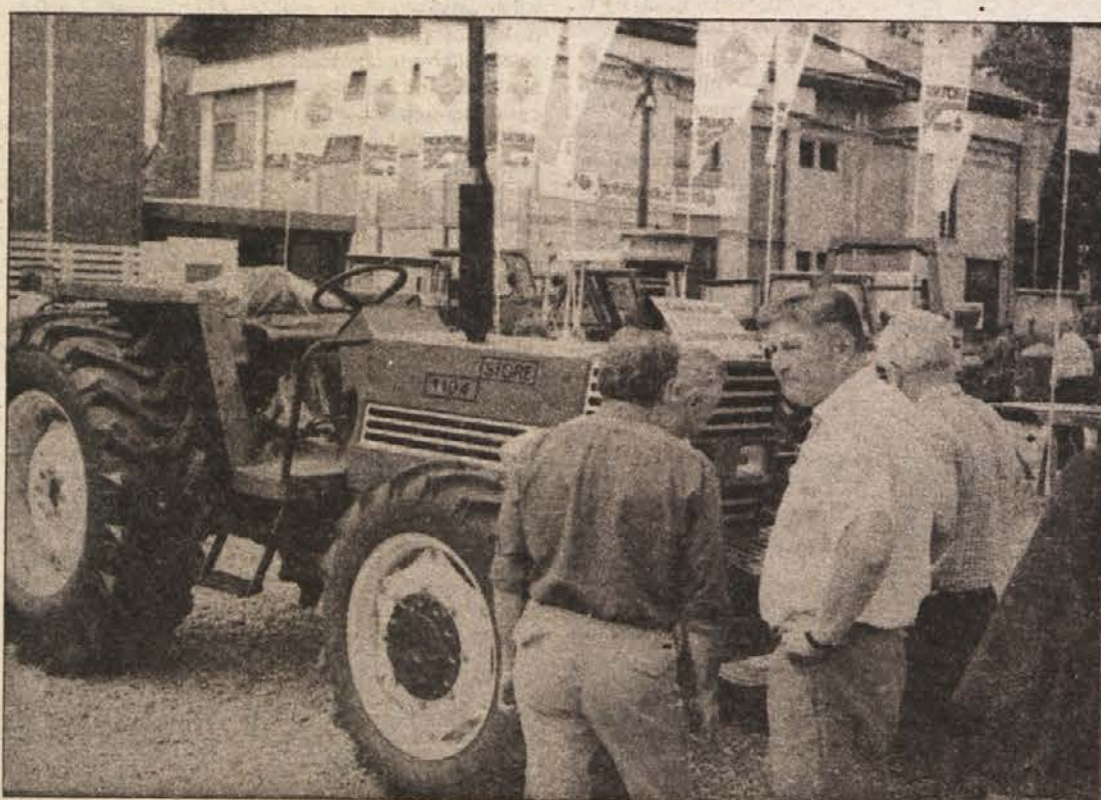
Radgonski vtisi so ugodni. Sejem je tokrat še posebej popestrila prvič pripravljena razstava lisastega goveda treh sosednjih dežel: Avstrije, Madžarske in Jugoslavije. Glavo pokonci: kot je dejal mag. Milan Erjavec iz Zvinorejsko-veterinarskega zavoda v Murski Soboti, je mednarodna komisija ugotovila, da glede rejskih uspehov prav nič ne zaostajamo. Naša stroka zmore toliko kot avstrijska ali madžarska, če bi jo le dosledno upoštevali in uveljavili. Ne bi nam bilo treba zardevati ob skromnejših proizvodnih uspehih naših živali. V zadnjih 15 letih smo povprečno količino namolzenega mleka na kravo zvečali za 700 litrov, še 25 let nazaj za 300, pa vendar še zelo zaostajamo za zahodnoevropskimi dosežki. Rezerve imamo še najmanj za 1000 litrov, trdi inž. Tone Zorc iz živinorejske skupnosti Slovenije. Še bolj zaostajamo v intenzivnosti reje. V Sloveniji je po zadnjih podatkih le 60 glav velike živine na 100 ha zemljišč, v celotni Jugoslaviji le 37, v Švici in Avstriji pa nad 100. Še marsikaj drugega zanimivega je bilo povedanega na strokovnih posvetovanjih, ki so letos spremljala sejem.

Mnogo pozornosti je bila deležna razstavljena hlevska oprema. Z vilami se pač nihče več rad ne napreza. Na sejmu so prikazali možnosti za sodobno baterijsko rejo živali, od prašičev do perutnine in kuncev. Kunci so sploh postali nekak šlager sezone. Z njimi bi lahko podobno kot svoj čas s perutnino naredili pravi mali čudež v prireji in oskrbi trga z mesom. Ni je tako plodne živali, kot je kunec, saj lahko samica z mladiči v enem letu 30-krat poveča svojo težo in nobena druga se glede prirasta niti približno ne more kosati z njo. Na sejmu so prikazali pri nas izdelane baterijske kletke z avtomatskim krmiljenjem, primerne za farmsko, pa tudi ohišniško rejo.

Največjega občudovanja, kot že rečeno, so bili deležni kmetijski stroji. Tudi radgonski sejem je jasno pokazal, da se nezadržno uveljavlja velik stroj, velik traktor. To je neizprosno zakon ekonomike. Razstavljenih je bilo nekaj traktorjev velikankov, ki jih je zaradi odličnih tehničnih lastnosti strokovna komisija ocenila z zlato medaljo, vendar bi se na naših njivah komajda lahko obračali. Kaj bi s šest-brazdnimi plugi na 19 arov velikih njivah, kolikor znašajo v povprečju v krški občini ali še na manjših, kakršne so v Beli krajini?

Sejem zasluži posebno pohvalo za spodbujanje inovacijskih dosežkov. Pri tem ni pomembno, kdo je izboljšavo pogruntal, ali strokovnjak ali kmet, odločilno za uspeh je, če jo je potrdila vsakdanja praksa. Kot je dejal dr. Milan Novak, je inovacijska komisija, ki jo vodi, dobila letos še enkrat več predlogov kot lani. Na sejmu so podelili sedem zlatih medalj: za izboljšano rotacijsko kosilnico, traktorski pršilnik, samonakladalno prikolico in nekatere druge tehnične izboljšave. Pred leti je bila samonakladalna prikolica Pöttinger simbol dobre in iskane kmetijske mehanizacije, danes mi prodajamo tovrstne prikolice Avstrijcem, tem do skoposti varčnim in preudarnim kupcem. Tudi to je znak, da se vendarle vrtili.

M. LEGAN
J. SIMČIČ

Pri starih Novomeščanih

TU SEM LE ENA MED MNOGIMI

in ko se življenjske radosti skrčijo na obiske, postrežbo in počutje. Neizmerno je bila vesela, da se je ljudje iz rojstnega kraja, kjer je preživela 88 let, spominjajo. Kot bi se zbudila iz otopele vsakdanjosti v sicer eni najsodobnejših ustanov za ostarele v ljubljanskih Dravljah, ki je beseda o minulih časih gladko stekla.

„Največjo razliko med svetom, ki sem ga doživljala v mladih letih, in sedanjim vidim v tem, da so bile svojčas trgovine polne blaga, da so ga trgovci glasno ponujali, tudi na obroke, a ljudje niso imeli denarja. Danes je denarja v splošnem na pretek, primanjkuje pa marsičesa in težko je staremu človeku razumeti, da se trgovci obnašajo, kot bi bile stranke zaradi njih in ne narobe.“

Mimči Ivanetičeva je odraščala v eni najbolj znanih novomeških gostilničarskih družin na Bregu, v hiši Maksa Brunnerja. Moj oče je že takrat imel gostilno za tuje, imeli smo tudi koncerte in sploh je veljal za naprednjaka, ki je imel izreden smisel za glasbo. Med gosti v očetovi hiši je bil prenekateri dan ob 16. uri popoldne pisatelj Janez Trdina, k njegovemu omizju pa so prisledali še poštni direktor in večkrat otoški grof pa še drugi veljaki. Kot bi bilo včeraj, jih vidim pred seboj, saj smo se otroci vedno motovili po gostilni in vse stalne goste smo dobro poznali. Kasneje je bil naš stalni gost skladatelj Ignac Hladnik. Njega sem posebno dobro poznala, ker je bila njegova hčerka moja prijateljica, najina najljubša zabava pa je bil tarok. Hladnik, ki je takrat poučeval klavir po vseh šolah, je bil za takratne razmere pravi glasbeni prebuditelj, mene pa je poučeval klavir celih osem let. Tudi pater Hugolin Sattner, prav tako skladatelj, je zahajal k nam in običajno je vsako novo skladbo preigral najprej na našem klavirju, pred ožjim občinstvom. Jaz sem pravzaprav zrasla s klavirjem, saj sem več ur vadila vsak dan, najraje pa sem igrala Chopina.“

Še v usnje vezane skladbe, tudi nekaj originalnih, obeh znanih novomeških mojstrov je imela s posvetilom „Mimči Brunnerjevi“ spravljeni dolgo let, potem so med splošno zmedo ob bombardiranju Novega mesta med drugo vojno izginile iz Ivanetičeve hiše, kot še mnogo drugih stvari.

„Najlepša leta sem preživela v krogu svoje družine, dokler smo bili še vsi skupaj. Moža, jurista Franja Ivanetiča, sem spoznala v domači hiši. Bili smo sosedje. Po poroki je kupil na Glavnem trgu hišo od obersta Poela, jo dvignil in preuredil, tako da smo imeli res lep dom. Mož je imel v hiši tudi lastno advokaturu. Tri otroke sem rodila, pa sem tako rekoč ostala sama. Igorček — bil je svetlolas in ves zlat — je umrl pet let star. Imel je hudo angino, in ker takrat penicilina še ni bilo, je boleznijo podlegel, čeprav smo poizkušali vse, da bi ga rešili. Novomeški lesni trgovec Hadl, ki je že imel svoj avto, nam ga je posodil, da smo bolnega otroka peljali celo v Ljubljano k najbolj znanim zdravnikom, a niso mogli pomagati. To je bil zame v življenju prvi najhujši udarec, nisem pa slutila, da ne bo edini. Sin Ljubči se je izselil v Ameriko in živi tam že

več kot 35 let, hčerko Tatjano pa je doletela smrt v prometni nesreči na službenem potovanju. Ne smem se spomniti, kako sva z očkom (mislila je na moža) tugovala, in bolečina še ni minila. Ostal pa mi je njen sin, vnuk, ki zdaj skrbi zame. Zato sem tudi v Ljubljani, da bi bila bliže še edinemu sorodniku.“

Vsa drobna in že betežna si je nekajkrat popravila palico in vzglavje, da bi laže sedela, ni pa hotela počivati med pripovedjo, češ da je to ne utruja, temveč poživlja.

Malokdaj pa je slišati iz ženskih ust njene starosti izjavo, kakršno je Mimči Ivanetičeva nekajkrat ponovila: „Bili smo srečna, še več, idealna družina. Z možem sva bila ne le zakonca, temveč prava prijatelja vse do njegove smrti pred štirimi leti.“ Novomeščani se ju dobro spominjajo, kako sta še v predvojni časih vsak dan hodila čez most na Grm, kjer so imeli vrt s hišico na parceli, kjer stoji zdaj grmska šola. Oaza zelenja in miru, ki so ga pričarale visoke smreke, je bil za tiste čase lep vikend. Kasneje, ko sta ostala sama, sta se že ostarela z roko v roki vsak dan sprehajala po mestu. Po drugi vojni je bil dr. Franjo Ivanetič celih 30 let na občini kot izkušen jurist in v tej službi je bil tudi upokojen.

Ko že nista mogla več skrbeti za dokaj veliko hišo na Glavnem trgu (zdaj jo preureja Novoteks za svojo blagovnico), sta bivala v Šmarjeških Toplicah. Moževa bolezen in preurejanje zdravilišča pa sta ju spravila v ljubljanski dom za ostarele. Tam je dr. Ivanetič zbolel in umrl.

„Trikrat sem bila pri sinu v Ameriki, na Floridi, on pa je tudi do lani vsako poletje prihajal v staro domovino na obisk. Nazadnje sem bila tam skoro leto dni po moževi smrti, ampak sem se vrnila. Lepo je po svetu, doma pa najlepše. Zdaj sem odvisna od vnuka, ki mi dajem vso ljubezen, kolikor je zmorem.“

V ustanovi, kjer Mimči Ivanetičeva živi, so te dni njej in še 17 drugim oskrbovancem — slavljenecem priredili proslavo za lepo okrašeni mizami s cvetjem. „Lepo pozornost so nam izkazali, vnuk me je tudi spravil v avto in odpeljal na ljubljanski grad, ampak... ni otrok in ne moža, ki mi je vse življenje rekel ‚mamica zlata‘. Tu sem le ena med mnogimi.“

RIA BAČER

Tridevetdeset let je tudi za današnje pojme lepa starost in prav pred rojstnim dnem konec avgusta se je obisk pri Mimči Ivanetičevi zdel kot nalašč. Ena najstarejših rojenih Novomeščank je ostala „Mimči“, ker ji nihče ni drugače rekel, vse do današnjih dni, ko ji moči očitno pojemajo

USODNA ŽELJA PO MENJAVI ZEMLJE IN LJUDI

po ameriškem ali našem kurzu, ker so plačevali pri nas dolarje po petdeset kron in čez. Na potu je moral plačati v vsaki deželi, skozi katero se je vozil, v Franciji, Švici, Nemški, Avstriji in pri nas po petindvajset dolarjev za vidiranje potnega lista. Na potu je trpel tako lakoto, posebno v Franciji in Nemški Avstriji, da je ponujal na Dunaju neki ženski za tri krompirje petdeset kron, pa mu jih ni hotela dati. Rekel je, da bi ji dal rad tudi sto kron zanje, tako je bil lačen. Vlaki pa so tako prenapolnjeni, da se je moral večkrat boriti, da je bil dobil prostor na vlaku, drugače bi bil pa kje ostal. Omenil je tudi, da je ostalo več Slovencev, ki so se vračali iz Amerike, v Franciji, ker jim je zmanjkalo na potu vsled lakote in mraza, ker prenočujejo le po šotarih ali pa bodo morali tam služiti toliko časa, da si zaslužijo pot."

Iz Amerike so se vračali tisti, ki so uspeli, in tisti, ki niso. Veliko je bilo povratnikov, ki so bili razočarani nad tujino. Domov so se vrnili tako revni, kot so odšli. Neznani poročevalec je leta 1935 zapisal, da se je „romantična zgodba o bogatem stricu iz Amerike, ki je tako dolgo živela med ljudstvom kot čaroben sen, izmislila v žalostno zgodbo o povratku Šimna Sirotnika."

DOLARJI IN JETIKA

Mnogi povratniki so se vračali domov utrujeni in bolni. „Vračal se je na dom le gospodar, sicer z dolarji, če mu je bila sreča mila, gotovo pa ves izčrpan, jetičen. Po nekaj letih je pel mrliški zvon. Hiša je dobila sicer sveže lice, slamnato streho je nadomestila opeka, tudi kak stroj je zabrnal pri gospodarskem posloplju, sreča, tiha sreča pa je ostala nekje za morjem," je zapisal dopisnik v Slovencu leta 1935.

Nekateri izseljenci so se vrnili domov za stalno, drugi pa so prišli le za nekaj mesecev. Ko so doma malo pogospodarili, popravili hišo ali gospodarsko posloplje, so se znova vrnili v tujino.

Tudi po končani drugi svetovni vojni so se izseljenci množično vračali domov. Mnogi od njih niso že več let dobili nobenih novic od domačih. Skrbelo jih je, kako so njihovi najbližnji preživeli težke čase med vojno. Izseljenec-povratnik iz Drage je zatrdil: „Nič me ne bi moglo zadržati v Ameriki."

Izseljenci so se vračali v popolnoma drugo okolje. V Beli krajini pač ni bilo velikih, z električnimi lučmi osvetljenih mest, ni bilo avtomobilov, tramvajev, velikih trgovin. Po vojni je bilo treba graditi porušena mesta in požgane vasi, primanjkovalo je najosnovnejših stvari. Amerikanci so se težko vključili v skromne življenjske razmere, ki so jih našli v rodnem kraju. Izseljenka iz Vinice je takole opisala svoje občutke, ki so jo obhajali takrat, ko se je peljala proti domači vasi: „Videla sem samo revščino. Hiše so bile majhne, ljudje umazani in raztrgani. Mislila sem si: Jao, kam sam došla? Ko sem odhajala v tujino, se mi je zdelo domača hiša velika in moderna, sedaj pa je bila majhna in skromna. Dekleta so nosile rute, zavezane pod brado. To se mi je zdelo nenavadno, saj sem bila navajena na klobuke. Vsak večer sem iskala stikalo in se dolgo nisem mogla navaditi na petrolejko. Ceste niso bile tlakovane. Kadar je deževalo, so se spremenile v blatno reko."

Sin izseljenca iz Sečjega sela je pripovedoval, da se njegov oče dolgo ni mogel navaditi miru v domači vasi. Pogrešal je mestni hrup, zvonjenje trolejbusov, hupanje avtomobilov. O tišini v rojstnem kraju se je izrazil takole: „Zdi se mi, kakor da sem prišel na pokopališče."

POVRATNIKI SO BILI BOLJ DEBELI

Izseljenci—povratniki so se od sovaščanov razlikovali v načinu in stilu oblačenja, govora in mišljenja. Povratniki so se razlikovali že po zunanem videzu, saj so bili bolj rejeni. Nečakinja izseljenca iz Vinice je povedala, da so bili nekateri povratniki „zaradi konzervirane hrane, ki so jo jedli v Ameriki, kar zabuhli v obraz."

Vsi izseljenci so bili urejeni in čisti. Povratnik iz Drage je povedal: „Biti moraš čist, kajti če nisi, te nihče ne mara." Viničan se je spominjal, da se je njegov sosed, ki se je vrnil iz Amerike, „bolj umival kot drugi—pred vsako jedjo si je opral roke." Povratniki so bili obriti tudi ob delavnikih. S tem so se zelo razlikovali od domačih moških, ki so se največkrat obrili le v nedeljo. Amerikanci so bili blede v obraz. Verjetno so bili takšni zato, ker so delali v rudnikih in tovarnah in ne na polju, sonce jih tako ni moglo ožgati.

Izseljevanje se je poznalo v kulturi oblačenja. Res je, da so ljudje že prej želeli, da bi si kupili konfekcijsko blago, vendar za to niso imeli denarja. Ko pa so jim izseljenci poslali dolarje iz Amerike, so si z njimi nabavili nove obleke. Bela oblačila so tako vse bolj izginjala. V začetku dvajsetih let se je obleka Amerikancev zelo razlikovala od oblačil domačinov, kasneje so bile razlike vedno manjše. Povratniki so nosili konfekcijsko narejena oblačila iz kamgarna, domačinom pa je obleko naredil vaški krojač iz slabšega blaga.

Ob nedeljah in praznikih so bili moški, ki so se vrnili iz Amerike, oblečeni v črne obleke iz kamgarna, ki je bil v začetku stoletja v Beli krajini zelo redek. Zraven so oblekli bele srajce, kupljene v trgovini, hlače so imeli pripete s „trogerji". Vsi moški so nosili „lajbeke", preko katerih so visele debele pozlačene verižice žepnih ur. Kadar je bilo vroče, so si slekli suknjiče in hodili okoli s kratkimi rokavi. Domačim se je to zdelo zelo čudno, saj sami niso ob nedeljah nikoli nosili srajc s kratkimi rokavi. Izseljenci so nosili kariraste, živopisane srajce in hlače. Sovasčani so tak živopisan način oblačenja opazovali z začudenjem, počasi pa so se navadili na nenavadne barve in kroje.

Ob delavnikih so bili moški oblečeni v delovne pajace iz jeansa. Tem čudnim hlačam so se vasčani večkrat do solz nasmejali, saj se Viničanka še danes spominja, da je bil njen sosed v hlačah „takšen ko mačkara".

KLOBUKI S PERJEM IN PAJČOLANI

Še bolj kot moški pa so po svojem stilu oblačenja izstopale Amerikance. Te so nosile svetle obleke kričečih vzorcev. Poleti so bile tudi starejše oblečene v svetle obleke. To pri starejših Belokranjkih še danes ni pogosto, saj so starejše žene oblečene v temnejša oblačila. Vsaka Amerikanka, ki je dala kaj nase, se je vrnila domov z velikim, bogato okrašenim klobukom. Klobuki so bili okrašeni z umetnimi rožami, perjem ali s pajčolani. Poleti so nosile čevlje z visokimi petami ali sandale s številnimi paščki. Ker pa taka obutev ni bila primerna za zdrapane vaške poti, so jo obule le ob nedeljah in praznikih. Izseljenka, ki je prišla leta 1933 na obisk v Vinico, je nosila dolge hlače. Za Viničane je bilo to zelo čudno, starejšim pa se je zdel tak način oblačenja že kar pohujšijiv.

Povratniki iz Amerike so se od ostalih prebivalcev razlikovali tudi po besednem zakladu. V svoj pogovorni jezik so radi vpletali angleške enozložnice. Pogosto so uporabljali besede: „orajt" (angl. all right pomeni v redu), „jes" (angl. yes pomeni da), „okej" (angl. o kay pomeni v redu), „šur" (angl. sure pomeni po naše gotovo). Hči izseljenca iz Vinice je povedala, da je njen oče za jedilni pribor uporabljal izključno angleška imena. Tako je govoril o „spunah" (ang. spoon žlica), „pleitsih" (angl. plate krožnik) in „najfih" (angl. knife nož).

Povratniki so se med seboj pogovarjali le v spakederani ameriškščini. Pri pogovorih se jim je lahko pridružil le tisti, ki je bil tudi sam v Ameriki. „Saj drugi tako ne bi razumel njihovega pogovora," je prepričana starejša Viničanka. Hčerka izseljenca je pripovedovala, da se je njenemu očetu, ki je dolga leta živel v tujini, domači jezik kar zatikal in je imel, zlasti v začetku, težave s pogovarjanjem.

Vso pisanost spakederane angleščine oziroma dvojezičnega izražanja lepo ilustrira pripovedovanje izseljenca iz Drage o tem, kako je iskal in dobil službo v rudniku. „Pred pisarno je mogoče petsto ljudi čakalo

na delo. Kapita pride ven. „No work today". Drugi dan sem šel na isti prostor. Kapitan, ki je jermal na delo, je zavpil: „Oh God, are you here again?" Metal je kamenje v nas. Vsi so tekli k drugemu rudniku. Meni se je zdelo zamalo, da bi tekel, zato sem malo počakal. Nenadoma so se odprla vrata in captain se je napotil proti meni. „Where are you working before?," „Tam pa tam." „Pa znaš kaj delati v rudniku?," „Vse." „You are very strong." Napisal mi je listek. „Pojdi - gone to the doctor and tomorrow come back again. Ill give you a man who show you where you will work." Na liftu, ki je vozil v jami up and down je bilo veliko ljudi. V rudniku sem dobil svojo karo - vozil sem rudo iz rudnika."

TUJINA JE DALA SAMOZAVEST

Povratniki so zelo radi pripovedovali o svojem življenju v Ameriki. Najbolj zgovorni so bili ob zimskih večerih, ko so se pri topli peči zbrali sosedje in sorodniki, ki so najraje poslušali zgodbe o vožnji s parnikom. Ta pripovedovanja so bila včasih že kar grozljiva, tako kot tale zgodba starega izseljenca: „Vkrca sem se na parobrod 'Mailo'. Potovali smo menda celih trideset dni. V kabini smo bili štirje, med nami tudi neki Poljaki. Ko nas je zajela nevihta, je ladja tako cvnila, da sem rekel: „Glih zdaj bomo pod morjem." Poljak je klečal in molil: „O matka božja, reši nas, reši nas!"

V tujini so si izseljenci izoblikovali tudi življenjski nazor. Možje, ki so se vrnili iz Amerike, so bili bolj samozavestni in odločni. „Naučili so se misliti s svojo glavo, jo uporabljati in zagovarjati svoj prav. Duhovnika, učitelja in trgovca so še vedno spoštovali, vendar jim niso bili več slepo pokorni," je povedal starejši Viničan.

Kritično gledanje na tedanji svetovni nazor izraža pismo, ki ga je leta 1916 pisala izseljenka iz Amerike župniku v Adlešiče: „Jaz Vam g. župnik po pravici povem, kaj je vzrok, da nismo mogli nabrati več za zvonove. Vi dobro znate, da ste nas učili, da je cesar po neki milosti božji in ta cesarska živina od milosti božje je ljudi bila in ubijala s cerkvenimi zvonovi samo zato, da bi rešila svoje polne jasli in dragoceno krono. Čudno se mi vidi, da so samo učene glave od milosti božje, namreč cesarji, kralji, papeži, škofi, deželna gosposka itd. Kdo smo pa mi? Mi smo uboga živina od njih imenovana in drugo ništa. Pa prišel bo čas, ko bodo vsi ti, od milosti božje in nižji sloji, si nekoč roke podali in bomo završili: enaki si smo! To ni več tako daleč, samo škoda za tiste ljudi, vsaj tudi oni nosijo obličje, podobno najvišjemu. Vsaj vi duhovniki oznanjujte resnico svojemu revnemu ljudstvu, pa jim bodo oči odprte. Škoda, škoda za ubogi narod, če je toliko srečen, da sme roko poljubiti onega, ki ga tepe in slepi. Gospod župnik, to so moje in mojih tukaj živečih bratov in sester misli. Dol s kralji, dajte nam svobodo, naše roke so potem odprte."

Povratniki iz Amerike so bili vneta za napredne ideje. Navduševali so se celo za republiko. V kroniki župnije Adlešiči je zapisano, „da so varale nasprotne stranke ljudi z republiko, kar je naše Amerikance, katerih je v Beli krajini veliko, posebno vleklo, pa tudi splošna nezadovoljnost z vsem sedanjim režimom."

VINIŠKA REPUBLIKA IMA AMERIŠKEGA OČETA

V Vinici je bila leta 1919 osnovana viniška republika. Bila je zadnji odmev uporov v Boki Kotorski in Judenburgu. Pri osnovanju viniške republike so sodelovali trije udeleženci upora v Judenburgu in nekateri povratniki iz Amerike. Viničanka, priča teh dogodkov, je revolucionarno gibanje takole opisala: „Glavni pobudnik je bil Žugelj iz Zilj, ki je prišel iz Amerike. Ljudem je povedal, da imajo v Ameriki republiko, da tam ni cesarja, da ljudje volijo predsednika, da so vsi ljudje enaki. S temi svojimi idejami je navdušil še nekatere Viničane, pa tudi take, ki so se že vrnili iz Amerike...."

Viniški učitelj je o republikli povedal: „Po prvi svetovni vojni je nastala Jugoslavija, ki je imela tudi svoj denar. Dinar so menjali s krono v razmerju 1:4. V Vinici so bili ljudje zelo zadoženi in revni in so živeli zelo težko. Zadnja iskrica, ki je prižgala ogenj, je bil Žugelj, ki je povedal, da tega v Ameriki ni, da tam dobi delo vsak, ki želi delati..."

Vzroki, potek in pobudniki viniške republike bi zahtevali nadrobnejšo raziskavo. Posebej bi bilo treba določiti vlogo, ki so jo odigrali ravno povratniki iz Amerike. Čeprav se bodo tega problema morali lotiti zgodovinarji, pa je vabljiva domneva, da so ideje o enakosti in republikli naletele na ugodna tla v Vinici ravno zaradi izseljencev, ki so se že v Ameriki seznanili z naprednimi idejami.

Dolga leta so Belokranjci iskali v Ameriki boljši kos kruha, boljše in srečnejše življenje, kot so jim ga nudile skromne domače razmere. Temu so žrtvovali svoje osebno in družinsko življenje, srečo otrok in svoje zdravje. Toda ali se je izplačalo? Amerikanci so s prislužnim denarjem plačevali davke in odplačevali dolgove, obnavljali in popravljali domačije, zidali gospodarska posloplja, kupovali zemljo. „Vendar je Bela krajina kljub sredstvom, ki so jih izseljenci pošiljali domov, ostala v zaostalih razmerah. Trdo prisluženi denar iz tujine ni dvignil življenjske ravni prebivalstva ne pospešil razvoja kulture in omike. Revščina se je po odtoku moške delovne sile še povečala. Zemlja je hirala, ker je bilo premalo delovnih rok, nerodovitne površine so se širile in razbohotali so se prostrani steljniki. Izseljevanje je bilo torej v večjo škodo kot korist," je zapisano v kroniki župnije Adlešiči.

V nekaterih belokranjskih družinah se izseljevanje vleče že celih sto let, pri drugih pa si družinski člani niso nikoli iskali zaslužka v tujini. Za te nemirne ljudi, ki so iskali in si še iščejo boljši kos kruha v tujini, bi lahko veljale besede etnologa B. Orla, ki je iskal vzroke izseljevanja v narodu, v globinah človeške duše. „Eden-glavnih činiteljev preseljevanja je v narodu samem, je blodni duh Ahasver. Preseljevanje, romanje, potovanje v mnogovrstnih oblikah je najboljša odtaknica in najčudodelnejši razplet za razne krize in napetosti, ki so večno žive v človeku in narodu. V vseh doбах obstaja pri vseh narodih romarski, izseljeniški tip, ki kuje v sebi vse tiste mistične sile, ves tisti nastroj in usodno napetost, ki se sprosti v strastno željo po menjavi zemlje in ljudi..."

Reklo „s trebuhom za kruhom" je Slovencem že dolgo znano. Nekoč smo zdomcem rekli izseljenci. Izraz je bil kar pravšen, saj se jih večina ni nikoli vrnila na rodno grudo, medtem ko od zdomcev pričakujemo, da se bodo. Vračanje ni in ne bo neboleče in brez težav. Kako je bilo s tem v ne tako davnih časih slovenskega izseljenstva, je z raziskavo ugotavljala etnologinja Marinka Dražumerič. Objavljamo poglavje, ki obravnava vračanje izseljencev in obnašanje povratnikov v starem kraju. Priznali boste, da je marsikaj primerljivega tudi z današnjim dnevom.

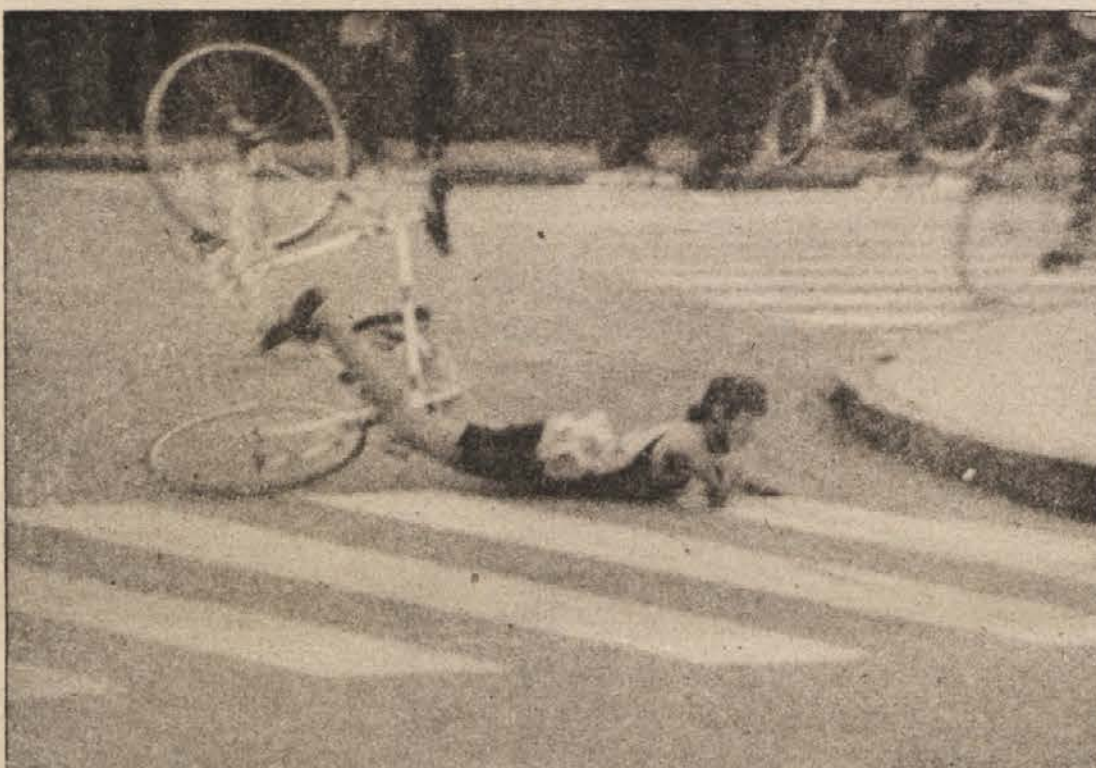
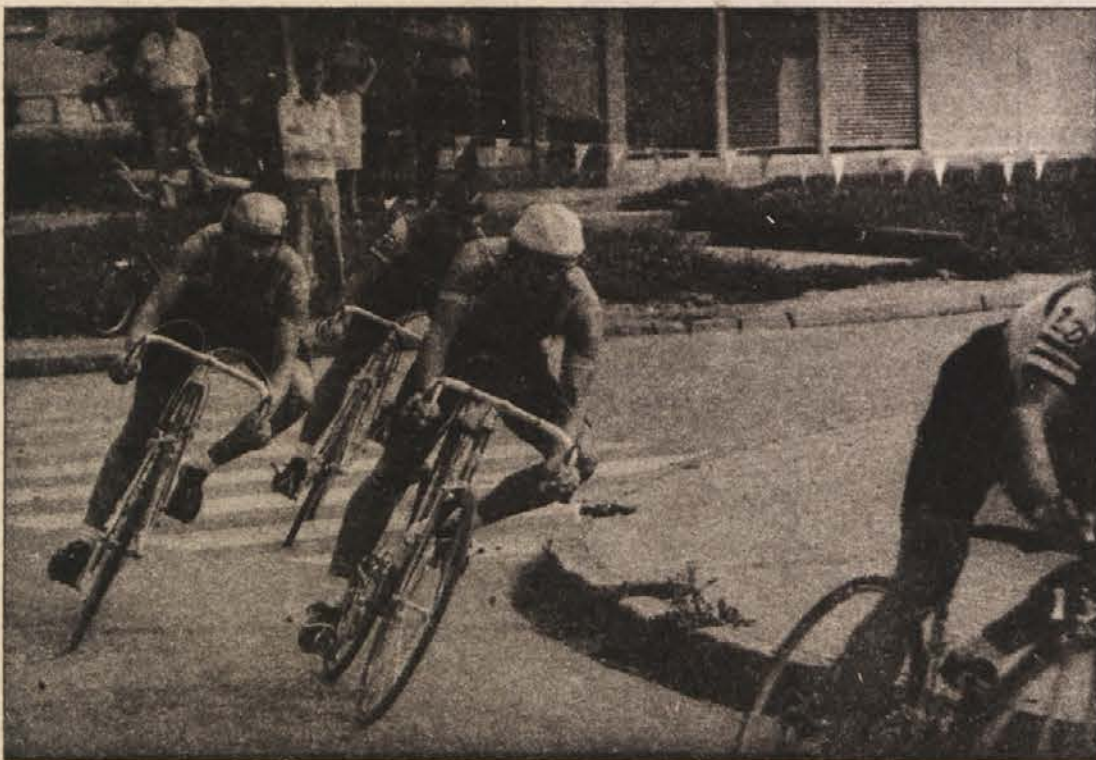
Belokranjski izseljenci so se zlasti v dveh obdobjih množično vračali domov: po prvi in drugi svetovni vojni. V prvih letih po prvi svetovni vojni se je vrnilo celo več izseljencev, kot se jih je na novo izselilo. Potovanje domov ni bilo preprosto, pa tudi kratko in poceni ne. Izseljenec - povratnik, ki se je vračal v Adlešiče v septembru 1918, je potoval takole: „Bil je na potu baš devetindvajset dni in je potrošil vsega skupaj do Ljubljane štiristo dolarjev. tj. 17.000 — 20.000 kron

POTEM KO SO KONJI NEHALI SOVRAŽITI KOLESA

in povzročali prometne nezgode. V Franciji so vožnjo s kolesi zategadelj prepovedali. In kdaj so se pričela tekmovanja? Prvi je na kolo obesil razne tehnične izboljšave Francoz Ernest Michaux in tako bolj nevede kot vede pripravil prvo tekmovalno pripravo. Tekmovalci so sprva vozili s polnimi gumami in šele leta 1885 je znani irac John Dunlop, veterinar iz Belfasta, izdelal zračnico. Potrebna je bila le še

prenosna veriga, za katero je poskrbel Anglež Starly, in kolo, precej podobno današnjim, je osvojilo svet. Nič čudnega potemtakem, če so že konec 19. stol. v mnogih državah ustanovili kolesarske zveze, v Parizu, ki je medtem pozabil na sovrastvo med konji in kolesi, pa so leta 1900 ustanovili mednarodno kolesarsko zvezo. Čez natanko 66 let se je ta razdelila v zvezo amaterjev in zvezo profesionalcev. Mogoče ne

Če bi se danes na kakšni kolesarski dirki, denimo tisti pred dnevi med Novim mestom in Otočcem, pojavil Karl Drais, gozdar iz Karlsruhe, s svojim kolesom, ki ga je izdelal leta 1813 in ki ga štejejo za predhodnika današnjih koles, bi za tistih 160 kilometrov poti potrebovali nič manj in nič več kot dvanajst ur. Pa še pošteno bi moral gnati pedale! V ilustracijo temu pa je podatek, da je zmagovalec že omenjene novomeške dirke Sandi Papež za isto razdaljo potreboval kar osem ur manj.

Sicer pa o tem, s kako hitrimi koraki je v zadnjem stoletju stopal razvoj kolesarstva, najbolj pokaže pogled v zgodovino. Prvikrat se je kolo kot prevozno sredstvo pojavilo okoli leta 1867, vendar je bilo za sedenje na njem potrebno kar precej spretnosti. Poganjali so ga namreč neposredno z visokim prvim kolesom, medtem ko je bilo zadnje, manjše, le v pomoč pri vzdrževanju ravnotežja. Nekaj kolesu podobnega pa omenjajo zgodovinski viri iz petnajstega stoletja, ko so se v Nemčiji in Franciji pojavili vozički, ki so jih poganjali z odganjanjem stopal od tal. Leseno ogrodje koles so prvi zamenjali s pločevino ali železom Francozi, vendar oblasti v Parizu nad temi vozili niso bile preveč navdušene. Baje so se jeklenih pošasti najbolj bali konji, ki so ob pogledu na konkurenco podivjali

bo odevce povedati še, da je bila prva kolesarska dirka 31. maja 1868 v Parizu, prvo svetovno prvenstvo na dirkališču leta 1893 v ZDA in da so kolesarji nastopili že na prvih modernih olimpijskih igrah.

V naših krajih smo temu razvoju kar hitro sledili. Že okoli leta 1880 so Zagrebčani, Beograščani in Ljubljanačani srečevali na cestah čudna vozila na samo dveh kolesih, ki pa so bila bistveno manj potratna od konj. Kolesa so potem osvojila tudi naše kraje. Konec leta 1884 so ustanovili v Beogradu „Prvo srpsko velosipedsko društvo“, sledili pa so jim leto kasneje še v Zagrebu in kasneje v Karlovcu, Sisku, Osijeku, Ljubljani in še kje. Ob koncu prejšnjega stoletja so imeli v Zagrebu kar dvoje sodobnih dirkališč in v Ljubljani so leta 1897 zgradili naj-sodobnejše asfaltno dirkališče.

Se večji razmah je doživel naše kolesarstvo po prvi svetovni vojni, ko so v Zagrebu ustanovili jugoslovansko kolesarsko zvezo in po letu 1945, ko je ta šport dosegel nekaj izrednih uspehov. Tako je naš Žirovnik na olimpijskih igrah v Rimu leta 1960 osvojil odlično 8. mesto, verjetno pa je največji uspeh doslej tisti Ivana Levčiča, ki je leta 1961 na etapni amaterski dirki najboljših kolesarjev na svetu Tour de France osvojil 5. mesto, na isti tekmi pa je bil Cvetko Bilic čez pet let sedmi.

Praden pogledamo, kako je s kolesarstvom danes v Novem mestu, še nekaj zanimivosti. Razdalja od pedala na kolesu pa do sedeža mora ustrezati višini kolesarja— če je ta visok 172 cm, mora biti razdalja 58 cm. Krmilo mora biti oddaljeno od konice sedeža toliko, kolikor znaša dolžina kolesarjeve lakti. Posebno poglavje kolesarjev pa je prehrana. Najmanj dve uri pred dirko morajo obilno jesti, enako na dirkah, daljših od 100 kilometrov. Priporočajo ne le kekse, čokolado in sadje, pač pa celo belo piščančje meso, šunko in slaščice. Nič čudnega, če smo torej med novomeško dirko videli spremstvo, kako tekmovalcem podarja vrečke s hrano. Če ne bi bilo treba vrteti pedalov, bi se ob današnji mesni krizi zagotovo še kdo vpisal med kolesarje.

Novomeščani smo imeli kolesa že v sokolskih društvih, današnje društvo pa je zaživelo šele leta 1972, ko je skupina zagnancev pripravila ustanovno skupščino. Čeprav živi vsega 11 let, je društvo doseglo že toliko uspehov, da jih ni lahko razvrstiti. Ustavimo se le pri zadnjih dosežkih, ki so novomeško kolesarstvo porinili v sam jugoslovanski vrh. Ne le da imamo najboljši pionirje in mladince v državi, ampak smo s Papežem, Novakom, Smoletom in Bojancem dobili tudi odlično člansko vrsto. In kaj lepšega si lahko žele Majes, Jagodic, Turk, Štih, Berger in drugi stebri novomeškega kolesarstva, kot da se med olimpijci v Los Angelesu najde tudi Sandi Papež? Njegova, verjetno zadnja priložnost, da še ujame vlak za olimpiado, bi bil nastop na mediteranskih igrah. Kajti to, da si zasluži dres z državnim grbom, je Sandi letos že velikokrat dokazal, ne dvomimo, da tega ne bi potrdil tudi na bližnjem državnem gorskem prvenstvu, ki bo v Novem mestu.

BOJAN BUDJA

Tako žive drugod

DRŽI GOBEC, KRAVA STARA!

Večmilijonski zahodnonemški televizijski publiki bi se večerno pivo skoraj zaletelo v grlu, ko je sredi avgusta spremljala poročila. Televizija je prenašala reportažo o akciji organizacije za čistočo okolja „Greenpeace“ (Zeleni mir), s katero je hotela preprečiti veliki kemijski firmi, da bi odvrгла odpadne kisline v Severno morje.

Televizijska ekipa je bila na ladji te organizacije z imenom Sirius, ko je iz megle priplula ladja Titan, da bi odvrгла tovor nevarnih kislin v področje zunaj Helgolanda.

Publika je lahko spremljala dramatično situacijo, ko so potapljači s Siriusa skočili s palube, da bi prisilili Titan k povratku.

PREPIR PO RADIU

Publika pa je lahko odlično spremljala tudi radijski pogovor med Moniko Griefahn na Siriusu in kapitanoma Titana:

G (Greenpeace): Vaša firma odvrže vsak dan 1.200 ton kislin v Severno morje. Vi povzročate, da so ribe bolne in da dobivajo oteklino. Vi delate tako, da kmalu ne bomo mogli več živeti!

T (kapitan Titana): Na mojih ribah ni nič narobe.

G: Titan, obrni! Vi boste soodgovorni, če boste spustili kisline v morje. To bo vaša odgovornost.

T: Drži zdaj gobec, krava stara!

G: Vi boste odgovorni, če bomo mi, vaši otroci, naši otroci, vi sami in mi vsi pomrli.

T: To je smešno. Drži gobec, Ksantipal!

G: Titan, vi nosite odgovornost. Še lahko obrnete. Pojdite nazaj!

T: Povsem zmešano!

G: Vi osebno ste soodgovorni za preživetje nas vseh.

T: Čisto prismuknjeno. Ti nimaš dela, da bi se ti bilo treba bati zanj.

OBRNITE!

G: Mi vsi hočemo preživeti. Mi hočemo, da bi vi tudi preživeli. Sodelujte pri tem.

T: Tebe bi pa enkrat res rad položil.

G: Titan, obrni, ne pelji na odmetovalno mesto. Vi....

T: Kaj te bo razneslo ali kaj?

G: Trije potapljači so pred vami v vodi. Ne nadaljujte! Človeška življenja spravljate v nevarnost... Vi ste odgovorni, če se bo kaj zgodilo. Ustavite vijake!

T: To je kazniva zahteva. Vsi smo to slišali. Vsi smo priče!

G: Če boste izjavili, da greste nazaj v Nordenham, bomo poklicali naše plavalce in potapljače.

T: To je nezakonito izsiljevanje.

G: Vi nas silite, ker zastrupljate okolje, da ne moremo več živeti v njem. Obrnite! Sprejmite odgovornost za preživetje nas vseh.

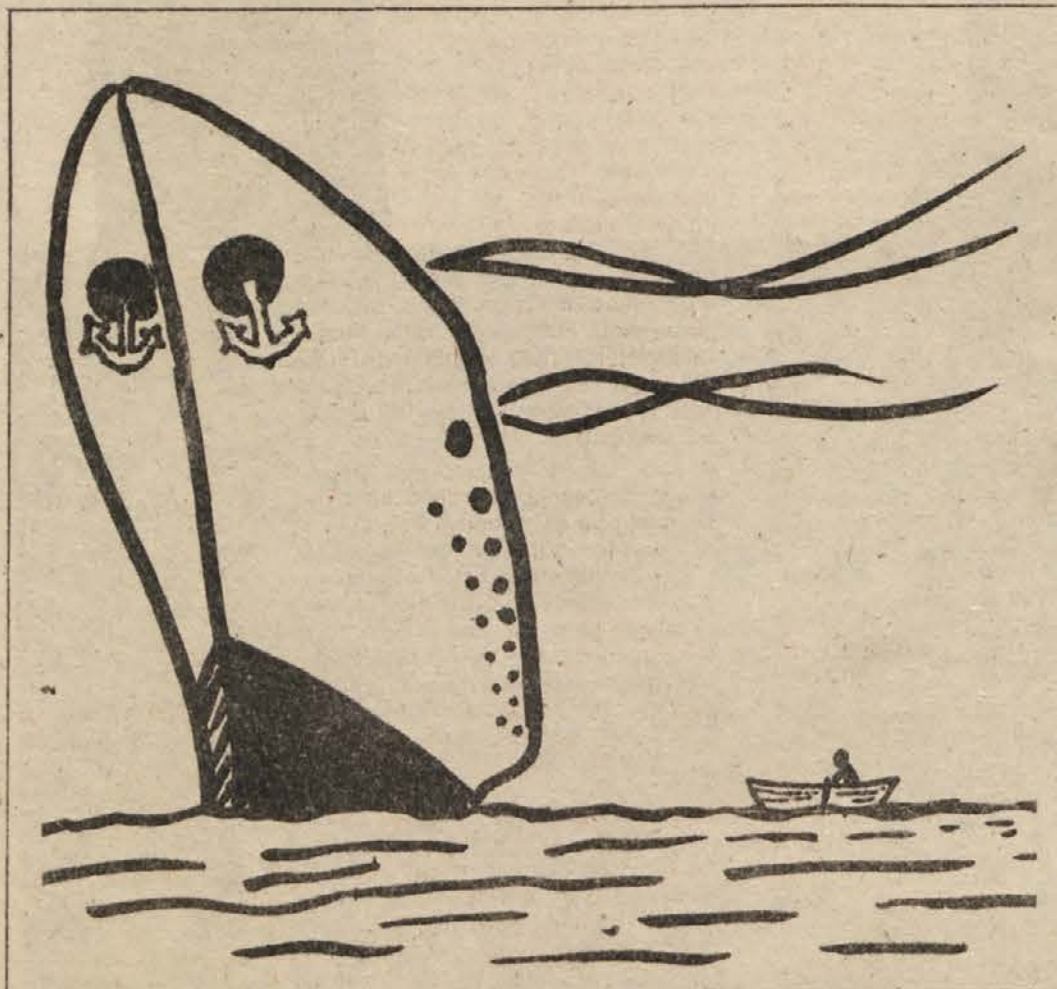
T: Kje si se naučila takega govorjenja, v vzhodni coni?

Titan ni dobil odgovora na to vprašanje, vendar je zmanjšal hitrost in se potem vrnil s svojim nevarnim tovorom.

Titanwerke ima dovoljenje za odmetavanje določenih količin odpadkov do leta 1989. Po akciji Greenpeace in po pogajanjih je pristal na zmanjšanje količin na območju Helgolanda do leta 1985, ko naj bi povsem prenehal.

KOMENTAR: Mi nimamo širnega Severnega morja, da bi na njem izbojevali slavne bitke z uničevalci okolja, ki znajo biti ne samo škodljivi, ampak tudi zelo prostaški, kot smo videli. Imamo pa našo mrtvo Reko, Ljubljaničo, Savo, mnoge druge reke, pa tudi našo Krko, če že hočete. In na tone pomorjenih rib. Na srečo imamo tudi zavest in napreden sistem, ki ne dopušča, da bi se delalo v škodo delovnih ljudi, tudi za prihodnje generacije ne, saj prav to je bistvo naprednosti. Zato nam tudi ni treba potapljačev. Zanimivo pa bo videti, kdo se bo prvi vrغل v kalno vodo za tovarniškimi dvoirščem, ko bo zopet kakšen „neveden“ delavec hotel odpreti loputo z nevarnimi snovmi, ali direktorji ali delavski sveti. Saj ribe pri nas ne crkujejo menda zgolj zaradi naveličnosti do življenja.

iz švedščine (Dagens nyheter)
prevod in komentar
TONE JAKŠE

Opzornja

iz izložbe

prebrali smo

tusitala

„Tusitala ali pustolovsko življenje Roberta Louisa Steven-sona“. Tako je francoski pi- satelj Rodolphe Jacqueline naslovil življenjepisno knjigo o angleškem pripovedniku, či- gar proza, polna fantastičnih in eksotičnih prvin, je v drugi polovici prejšnjega stoletja do-obra osvežila literarna snova-nja na Otoku, pisatelju pa prinesla svetovno slavo, za katero se zdi, da ne bo nikoli

s pravo pustolovsko žilico odpravljaj v širni svet, slednjic celo na polinezijske otoke v Tihem oceanu, kjer je tudi umrl. Tako rekoč nenehno popotovanje je Stevensonu pri- našalo polno doživetij in spoz- nanj, posebno zanimanje je kazal za proučevanje ljudi z ro- ba družbe, tipi, kot so morskimi roparji ali cipe, so nato našli mesto v njegovih pripovedih. Rad je odkrival nedotaknjeno naravo, zgled za drznost svojih junakov je bil sam, saj se ni bal potovati s čolnom po divjih re- kah, prenočevati na prostem, četudi se je vseskozi otepal z nadležno boleznijo.

Jacquette v predgovoru h knjigi (za Državno založbo jo je poslovenil Vital Klabus) pravi, da je delo „poročilo o nekem življenju“, ne pa študija o kakem delu, namenoma pa je poudarjena pustolovska plat Stevensonovega življenja, ki je dobila ustrezen odraz v njego-vih zgodbah.

pripoved o vasi

Roman „Oči in srce“ je že četrto delo pisatelja Janeza Švajncerja s kmečko tematiko in kakor prva tri je tudi to izšlo pri založbi Kmečki glas. Ni torej naključje, da so nekateri začeli Švajncerja uvrščati med izrazite kmečke pisatelje, ki nadaljujejo tradicijo najboljših slovenskih domačijskih pripo-vednikov. V tem smislu je pi- satelj označen tudi v spremni besedi na ovitku te njegove najnovejše knjige. A kdor poz- na njegov opus in kdor je pozorneje spremljal pot njego-vega pisateljskega zorenja, se bo težko sprijaznil s tako oz- nako. Ni neopazna vrsta njego-vih romanov in del z vse dru- gačno tematiko in problemati- ko (knjig, ki jih je narekovalo drugačno, nekmečko okolje), ki tako „postavitev“ pisatelja Švajncerja odločno spodbija-jo.

Vendar ostanimo pri romanu „Oči in srce“ in poskušamo iz-

luščiti nekaj temeljnih ugotov-itev, ki jih ponuja to Švajncer-jevo delo. Predvsem je treba reči, da pisatelj z njim ni iz- pričal tolikšne moči in prepri- čljivosti, kot smo morebiti bili tega navajeni ob prebiranju drugih oziroma boljših strani njegove proze, tudi tiste s kmečko tematiko. Zgodba se nekako medlo odvija, liki, ki jih je za nemajhno galerijo, so bolj nakazani, skicirani, kot pa ana- litično obdelani. Nekoliko moti mozaično sestavljen pripo- ved, a kot se zdi, se je pisatelj zavestno odločil za tak nete- koč način pripovedovanja.

Zgodba je zajeta iz sodobne- ga življenja v vasi, ki jo pisatelj imenuje Klenovje. To življenje pa ni niti malo idilično ali monotono, pretresajo ga spo- padki novega s starim, in ker se vse, kar je staro, krčevito bojuje za obstoj, prihaja do dramatičnih in mestoma celo tragičnih zapletov. Gre za nemo- prelomne situacije tega življe- nja in morebiti je pisatelj osebe nekoliko nejasno prikazal zato, ker je hotel bolj opozoriti na te situacije in spoznanja, ki se tako rekoč sama izluščijo. In eno teh spoznanj je, da mora staro na koncu vendarle s poti, da je naposled vse minljivo, še posebej trpko spoznanje pa je, da je minljivo tudi človeško živ- ljenje.

Naj bo že kakorkoli, Švajncerjev roman je vredno prebra- ti, saj je z marsičim obogatil ta- ko imenovano kmečko litera- turo. O tem, da delo „Oči in srce“ nima nič skupnega z večerniški pripovedmi, pa skoraj ni treba izgubljati besed. Saj je od večerniške povesti ta- ko oddaljeno, seveda v dobrem smislu, da bi bila sleherni primerjava tudi nemogoča.

I. ZORAN

za pol manj lirike

Znano je, da so slovenske založbe iz različnih razlogov prisiljene čedalje občutneje

krčiti svoje programe. Prave posledice tega neveščnega, za narodovo kulturo na neki na- čin tragičnega dejstva bodo vidne šele čez čas, bralstvo pa o tem siromašenju, nazadova- nju lahko s tašenju, nazadova- nju lahko s tašenju, nazadova- nju sproti. Pravšnja priložnost za to je izid knjig iz ustaljene, nedvomno pomembne, a zdaj dobesedno prepolovljene zbir- ke, kakršna je na primer Lirika.

Ta je pri Mladinski knjigi v uredništvu Lojzeta Krakarja osem let zapored prinesla po šest pesniških knjig, slovensko prevodno književnost obogati- la s prenekaterim dotlej pri nas neznanim imenom, nazadnje pa so v zbirki izšle samo še tri knjige - in glede na gmotne težave, kakršne pestijo zalo-

žništvo, je to morebiti ena za- dnjih pošiljk Lirike.

Najbrž ne po naključju je v zbirko tokrat uvrščen pesnik Pablo Neruda; ta mesec bo namreč poteklo deset let od njegove smrti, spomin na bi- vanjski konec pesnika, ki je za življenja nenehno stal na strani zatiranih in umrl tako rekoč hkrati s komaj priborjeno svobo- do svojega naroda, zagotovo tudi na Slovenskem zasluži obeležitev s knjigo, kakršno je pripravil Jože Udovič. Stednji je v pričujoči izbor uvrstil dokaj pesmi, s katerimi je pred leti Nerudo predstavil kot nobe- lovca, nad polovico besedil pa je novih. Za razliko od prejšnje je v zdajšnji knjigi manj zasto- pana poezija iz Nerudovih

zgodnejših zbirk, v katerih je podajal črnogledno videnje živ- ljenja in njegovo neurejenost, tudi pesmi s socialno tematiko je le za vzorec, zato pa lahko beremo deset od znamenitih sto ljubezenskih sonetov pa veliko prvih poslovenjenih pe- smi iz Nerudovih zadnjih zbirk in tiste, ki je izšla posmrtno.

André Breton je utemeljitelj in duhovni vodja nadrealizma, ki je v dvajsetih letih tega stoletja v marsičem na glavo postavil umetniško dogajanje v Franciji in imel precejšen od- mev po Evropi. Lastne nadrea- listične teoretske postavke je Breton udejanjal kot pesnik. Z obeh plati ga je Aleš Berger prikazal že 1974, ko je za zbirko Kondor pripravil izbor iz nad- realističnih besedil "Noč blis- kov".

Četudi skoraj polovično zdajšnje knjige zapolnjuje „Ma- nifest nadrealizma“, je bila te- žnja istega prevajalca predsta- viti Bretona v glavnem kot pe- snika; izbral je besedila iz zgodnejšega obdobja, ko je pesnik resnično in sanjskost prepletal s presenetljivo meta- foriko.

Prevajalec Dušan Ludvik je v spremni besedi h knjigi Jiržija Wolkerja ugotovil, da smo tega češkega pesnika doslej preva- jali „nenačrtno in nestrokovno“

Razen predvojne knjige pravljic še ni bil deležen izčrpnjega izbora, s prilož- nostnimirevodi pa je bil enost- ransko prikazan le kot pesnik socialnih balad. Resnica je kaj- pak drugačna, o čemer prča Ludvikov izbor, ki zajema iz obeh pesnikovih zbirk pa tudi iz zapuščine. Wolker, ki je doživel usodo mnogih poetov (umrl je mlad, 1924, za jetiko), se nam kaže kot naslednik ekspresionizma, v pesmi pa je pritegnil tudi vprašanja težke- ga življenja delavstva, krivice, hotenje upora za novo, pra- vičnejšo družbo, ob tem pa je s pesniško zvedavostjo želel pri- ti do dna življenja stvari in na- ravnih pojavov.

D. R.

še bi stopil na oder

Kultura na dolenskem podeželju je zelo živa stvar, živa tudi v tem smislu, da se rodi, živi in umira zdaj tu, zdaj tam, odvisno pač od zagretosti in trenutnega ujemanja ljudi, ki se z njo ukvarjajo. Ker pa je kulturna dejavnost skoraj povsod predvsem amaterskega značaja, je njena uspešnost odvisna

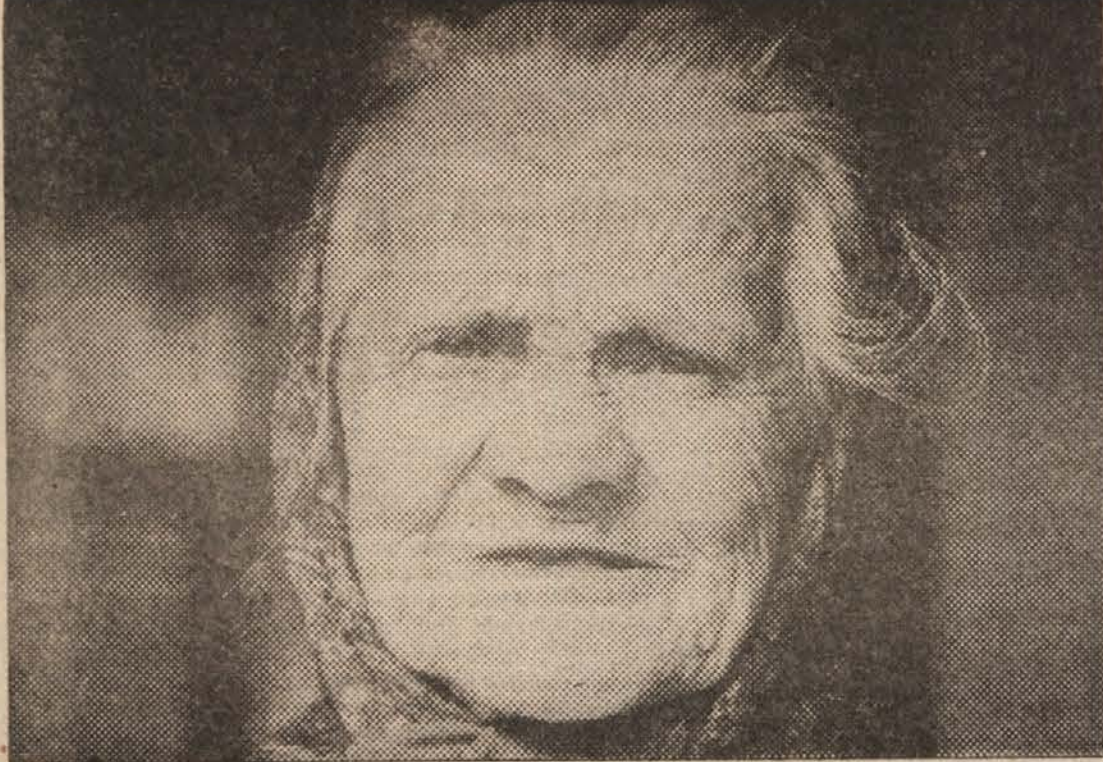
tudi od tega, koliko truda in samood- povedovanja so posamezniki priprav- ljeni žrtvovati. Prav o tem ve iz lastnih izkušenj povedati Nace Kragelj iz Šentruperta, ki bo te dni praznoval svoj petinsedemdeseti življenjski jubilej. „Teh let ne priznam!“ pravi mladost- ni in energični jubilant, katerega ime je tesno povezano z nekdanjo zelo us- pešno in delavno igralsko skupino iz Šentruperta. Čeprav let ne prizna, pa se rad spomni nazaj v tista aktivna leta, in spomini so polni nekdanje zag- nanosti, pa tudi primerjav z današnjimi razmerami, ko podobne ali druge kul- turne dejavnosti v tem kraju skoraj ni.

„Radio in televizija, moderna glasba, vse to je pasiviziralo mladino, da se odvrta od društvenega življenja, od ustvarjanja na tak način, kot smo bili vajeni mi. Pa vendar, težko bi ovredno- tilo zadovoljstvo, ki ga ima človek, ko dela z usklajeno skupino na vajah, ko meri napredek, ki doseže svoj višek ob prvi prireditvi. To je posebne vrste stik z ljudmi in potem s publiko, ki ga ne more odtehtati še tako dober televizij- ski program. Človek je povezan s sku- pino, potreben ji je in ona je potrebna njemu. Tako se rojevajo vezi in kva- litete, ki ostajajo za vse življenje. Seve- da pa je pri vsakem delu, vsaki skupini potreben tudi gonilni stroj in duhovni vodja. Pri nas je bil to ravnatelj osnovne šole Bojan Brezovar. Žal pa je tudi res, da s takimi močnimi animato- rji največkrat dejavnost tudi zaživi in zamre.“

Nace Kragelj se je rodil v Roženber- rku v bližini Sevnice. Bil je mlinarjev sin, že zgodaj pa se je šel učiti za miza-

rja k mojstru Ivanu Lindiču v Jesenice pri Šentrupertu. Kot pomočnik se je potem udnjal pri raznih mojstrih na Gorenjskem, ko pa ga je pot zopet pripeljala v domače kraje, se je ustallil v Šentrupertu. Tu se je pričelo tudi njegovo kulturno udejstvovanje. Na- gnjenje je čutil že od mladega, ko je še kot pobič obiskoval razne ljudske predstave. Tako so najprej pričeli delovati v gasilskem društvu v Jeseni- cah, po vojni pa je bil v skupini občanov iz Šentruperta, ki se je z las- tnimi rokami in z lastnimi sredstvi lotila obnavljanja kulturnega doma. Mizar- ski mojster Kragelj seveda ne bi bil to, če se ne bi sam lotil odra. Napravil ga je in od takrat naprej na njem tudi dostik- rat nastopal.

Zlata doba šentruperskega amate- rskega delovanja je trajala kakih dve desetletji po osvoboditvi. Takrat se je na domačem odru in na odru okoliških krajev zvrstilo mnogo gledaliških pred- stav, krajših iger in prizorov. Tudi bolj zahtevnih so se lotili, ne samo tistih iz tako imenovanega železnega reper- toarja podeželskih amaterskih odrov. V spominu so mu ostale najbolj: Deseti brat, Kralj na Betajnovi, Razvalina življenja, Raztrganci, Volkodlaci, Vol- kašin, Dekle iz zadrege in Prisega opolnoči. Pri njih je sodelovalo tako ali drugače 25 do 30 občanov, kar je za tako majhen kraj kar veliko. Lahko tr- dimo, da je ta dejavnost prežela vse javno življenje v Šentrupertu. Žal prehod dejavnosti na mlajše genera- cije ni uspel, zato kulturni dom, v katerega je bilo vloženo toliko truda in sredstev, danes sameva tih in zaprt.

OBRAZI

ROŽE IN TRNJE V ROŽNEM DOLU

Življenje je kakor gladina širnega morja. Ves čas mu vetrovi lomijo površino in ustvarjajo nešteto zrcal, ki vsako po svoje kaže izkrivljeni obraz sveta. Le redka so tista zatišja, ko se površina umiri in postane eno samo zrcalo, v katerem se ogleduje vesoljni svet v vsej svoji resnični lepoti in širini. Nekateri ljudje teh zatišij nikoli ne doživijo. Kar naprej hitijo v hlastanju po doživetjih in dobrinah, ki bodo presegla prejšnje, in v tem svojem hitenju sčasoma pozabijo, kam hitijo in zakaj. Drugim je dano, da se kdaj pa kdaj zazro v to veličastno podobo in ob njej v svoj lastni obraz. In močni morajo biti, kajti podoba je neprizanesljiva in jim hkrati v razkritju o nepomembnosti človeškega življenja v vsej tej neskončni vesoljski biti razkrije še to, da je življenje že v svojem bistvu zastrupljeno s smrtjo. V starosti, ko je vse manj pehanja za vsakdanjimi opravili, za materialnimi dobrinami, za denarjem, je takih trenutkov, ko se srečujemo s samim s seboj, vse več. In mislim, da predstavljajo tiste dragocenosti, ki odtehtajo druge nadloge, ki jih s sabo nosi visoka starost: betežno telo, oslabele vid in sluh, nenehno posiljanje od prijateljev in znancev — sopotnikov.

Neža Bizjak ima pri osemindesetih letih veliko takih trenutkov, ko ob popoldnevih sama sedi pred hišo. Ko se oglasi pri njej, je slavje v Rožnem dolu. Vse hiti na gasilsko veselico, celo tam doli od Semiča prihajajo ljudje, in ko se peljejo mimo v avtomobilih, ji pomahajo, pešci pa jo prijazno pozdravljajo in ogovarjajo. Vsi jo poznajo in ona pozna vse. Pristopi k cesti in povpraša po tem in po onem. Skoraj devet desetletij življenja v tem belokranjskem kraju je staklo nešteto vezi in človeških odnosov, ki jih Bizjakova mati skrbno goji naprej. Kako tudi ne, mnogi so potrebni pomoči, jo povprašajo za ta ali oni nasvet, pa tudi ona potrebuje pomoč: včasih močno roko, da ji naseka drva, včasih le

drobno otroško ročico, da ji prinese to ali oni. Živi namreč čisto sama v hiši ob šoli, ki je bila tedaj, med počitnicami, povsem pusta.

Bizjakova Neža rada in veliko govori, pravijo ljudje, pa tudi veliko ve. Včasih je precej brala, sedaj pa jo izdajajo oči. Vendar še vedno spremlja dogajanja doma in po svetu in o vseh stvareh ima pripravljen svoj komentar, ki izhaja iz njenih lastnih spoznanj v tem dokaj dolgem in nič kaj z rožami posutem življenju. O sebi pa nerada spregovori. V tisti počitni in blagi belokranjsčini, ki je tako značilna za Rožendolce, se skromno umika: „I, kaj bi povedala, kak smo se matrali tukaj na sveti ali kaj?“

Rodila se je na kmetiji spodaj v vasi. Bila je nezakonska hči in že zgodaj je vedela, kaj je trdo delo. Tudi šole takrat še ni bilo v bližini. V Semiču so hodili takrat otroci iz Rožnega dola kar peš, tudi pozimi v visokem snegu. Železnice takrat še ni bilo, ko pa je bila prog štirinajstega leta odprta, je bilo življenje Neže Bizjak stalno povezano z njo. Štirinajstega leta se je poročila z možem Janezom, ki je bil železničar in istega leta je izbruhnila prva svetovna vojna. Moža ji v vojsko niso vpoklicali, saj je imel dovolj opraviti na železnici. Takrat je bilo na postaji v Rožnem dolu, kjer sta pozneje z možem stanovala, vse živo. Dolgi vojaški transporti so vozili sem in tja, vse pogosteje pa so se hitrim transportom tam umikali tudi bolj in bolj zasedeni „krankencuge“ z ranjenci.

Prve svetovne vojne je bilo konec in tudi v Rožni dol se je zopet naselil mir. Vlak življenja pa je peljal dalje. Bizjakovima se je rodil sin in pričele so se vsakdanje skrbi. Borba za kruh, za dom, za vzgojo in izobrazbo otroka. Ker je bil takrat Rožni dol nakladalna postaja za les in lesne izdelke iz Radohe, je bilo tukaj takrat več življenja, kot pa ga je danes. Tudi trgovina je bila, ki je danes in izobrazbo otroka. Ker je občutljivo zlasti starejši in osamljeni ljudje, ki se ne vozijo v mesto v službo ali po vsakdanjih opravkih. Za vsako najmanjšo stvar mora sedaj Neža prositi druge.

Druga svetovna vojna je prinesla v ta odmaknjeni kraj mnogo gorja, pa tudi prijetnih trenutkov, ki so za nekaj časa odvrgli težko moro okupacije. To so bila srečanja s partizanskimi enotami in patroljami, ki so se na svojih poteh iz baz v roških gozdovih često ustavljali pri prijaznih Belokranjcih. Delili so z njimi, kar so imeli, in pomagali so, kolikor so mogli. Bizjakova se spomni, kako težko je bilo takrat za kruh. Ko ji je nekoč le uspelo speči bel kruh in se je vsa družina veselila, da se ga bo enkrat najedla, je potrkalo na vrata. Bili so člani zavezniške vojaške misije. Seveda so jih povabili na svež kruh in delili so z njimi najboljše, kar so imeli. Pri njih so se tujci potem večkrat rad oglasili, tudi kasneje tako poznani prijatelj Jugoslavije, kot je bil major Jones.

Tako preišljiva Bizjakova svoje življenje v Rožnem dolu. O sebi in svoji samotni noči veliko povedati, v gubah njenega obraza pa je zapisano celo njeno življenje — upanja, razočaranja in nesebično delo, v njih pa je zapisan tudi tisti mir, ki je tako značilen za ljudi, ki vedo, da so naredili svoje in da so naredili prav.

TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

GLINA POJE

Kar težko je verjeti, da ni več daleč čas, ko bo večina avtomobilskega motorja izdelana iz na videz krhke keramike. Prav tako pa je težko verjeti, da bomo kmalu nehali zidati iz opeke in piti čaj ter kavo iz porcelanastih skodelic. Skratka, uporabnost gline — pa naj bo to fini kaolin ali navadna ilovica — je vse večja in daleč presega nekdanj skromne možnosti lončarstva. O vse večji prihodnosti aluminijevega silikata, kar je kemično čista glina, je prepričan tudi Hubert Dukovič, ki je vse življenje posvetil glini, keramiki, iskanju novih možnosti, ki jih ponuja ta material.

Zanj je težko reči, kje je doma. Predniki so se pred dvesto leti priselili iz Črne gore v zagorski Klanjec. Oče, ki je bil tudi lončar, je tedaj odpotoval za delom v Nemčijo. In tam se je spoznal z Mirenčanko Kramarjevo. Tako se je v južnotirolskem Meranu rodil tudi Hubert. Ker se je zaradi atentana na prestolonaslednika Ferdinanda začela histerija proti južnoslovanskim narodom, so Dukoviči odšli domov. Na Hrvaškem je imel oče lončarsko delavnico, otroci pa so živeli pri mami na Mirni. In nekega dne je odšel v Zagreb tudi Hubert Dukovič, da bi se izučil lončarske obrti.

Izbira tega poklica ga je potem peljala v tujino najprej na srednje in potem na višje šole, kjer je poglobljajl skromno teoretično znanje, ki si ga je pridobil v očetovi delavnici. Na višji keramični šoli v Nemčiji si je med Nemci, Japonci, Kitajci in drugimi mojstri keramike, ki so hoteli vedeti, kaj se dogaja pri konkurenci, pridobil diplomu keramičnega strokovnjaka. In tako kot večina njegovih kolegov se je tudi on vrnil domov, da bi uporabil svoje bogato znanje. Najprej je delal v očetovi delavnici, po vojni pa je poučeval na keramični šoli v Zagrebu. Tedaj je za njegove poskuse pri izdelavi školjk, umivalnikov in drugih izdelkov izvedel tedanji minister za industrijo Žigič. Plod srečanja med Dukovičem in Žigičem je bil nastanek Jugokeramike v Zagrebu, ki je še danes med največjimi tovarnami keramike v Jugoslaviji. A njegove pomoči niso potrebovali samo v Zagrebu. Na pomoč je moral tudi v Liboje, kjer po odhodu nemških strokovnjakov s keramiko ni šlo. Mudil se je tudi v Zaječarju, Titovem Velesu, po upokojitvi pa se je honorarno zaposlil v Industriji gradbene keramike v Račjem selu kjer za svoje delo dobiva 7 tisoč dinarjev.

„Poglejte to keramiko, kako poje,” pravi navdušeno, ko kaže izdelek svoje mlade sodelavke Irene. V tesnem in mračnem ateljeju ali poskusnem laboratoriju ali kar je že, namreč nastajajo prikupne skodelice, okrasne ploščice, pečnice, krožniki. Dukovič navdušeno pripoveduje, da so za te izdelke, ki stoje razpostavljeni v skromni delavnici, opravili tisoče poskusov. In zdaj so sposobni izdelati vse tri vrste keramičnih izdelkov: fajanso, kamor štejemo tako glazirane ploščice, kot krožnike in skodelice, gradbene keramične proizvode in šamotne izdelke, brez katerih si ni moč predstavljati žganja v pečeh. Tudi s pomočjo Dukoviča jim je namreč uspelo premagati marsikatero težavo, a

v tovarni, kot da ne vedo, kaj se dogaja v delavnici.

„Glede na to, koliko kvalitetne glin in drugih rudnin je v okolici Trebnjega, bi lahko tukaj razvili keramično industrijo evropskega pomena,” pravi Dukovič. „Toda vseh naših izdelkov, ki smo jih naredili v delavnici, nihče ne vpelje v redno proizvodnjo. Pravijo nam, da za te izdelke ni zanimanja, da bi motili osnovno proizvodnjo itd. In tako tekoči trak včasih tudi prazen potuje skozi peči, ki jih greje drag uvožen plin, zaradi katerega imamo izgubo. Jaz pa menim, da nam manjka keramikov, strokovnjakov, ki bi bili sposobni izkoristiti vse možnosti, kakršne ponujajo stroji. Toda strokovnjakov ni, ni pa tudi interesa za njihovo izobraževanje.”

Dukovič je že dvakrat zapustil tovarno, ker je prišel v konflikt z vodstvom. Toda vedno znova pride nazaj, saj upa, da bo ta tovarna, ki zdaj še proizvaja izgubo, nekoč le splavala iz težav. Če bi ne bilo tega upanja, ne bi vsak dan prihajal v tovarno, kjer je že razvil šamotne kasete, ki pa jih v tovarni še vedno raje uvažajo iz Nemčije. Tudi ne bi hodil po vsej trebanjski občini in iskal novih ležišč glin ter rudnin, ki jih potrebujejo za izdelovanje glazur, katerih pretežni del so doslej tudi uvažali.

„Meni je že nekako vseeno,” pravi resignirano Dukovič, „žal pa mi je sodelavke. Dvanajst let sem učil na keramični šoli v Zagrebu, a tako talentirane študentke še nisem imel. In škoda bi bilo, če njeni talenti ne bi bili izkoriščeni v tovarni, ki ima prihodnost,” pravi triinšestdesetletni Dukovič.

J. SIMČIČ

dežurni poročajo

ODNESEL MU JE VSE BONE - V noči na 3. september je nekdo vlomil v osebni avto Janeza Petelinčarja iz Trzina in mu odnesel kar za 160 litrov bencinskih bonov.

VLOMIL V BARAKO - Mariborčan Jože Planinšek, ki ima v Radulji leseno barako, je imel pred dnevi vlomilski obisk. Vlomilec je vse prebrskal, vendar ni ničesar odnesel.

IZTOČIL BENCIN - V noči na 28. avgust je nekdo vlomil v osebni avto Sonje Plut iz Starihovega vrha pri Semiču in iz rezervuarja iztočil 15 litrov bencina, za razvedrilo pa odnesel še dve kaseti.

IZGINIL JE KASETOFON - V noči na 29. avgust je Miru Peparju iz Benečije izginil radiokasetofon, vreden 6 tisočakov. Naprava je bila spravižna na verandi, ki pa ni bila zaklenjena.

GLASBA SE NAPREJ NA UDA-RU - Ljubljancem Avgust Jamšek je 28. avgusta ugotovil, da mu je tisto noč nekdo vlomil v osebni avto, ki je bil parkirani na Lisu pri Dobrnju. Storilec je odnesel radiokasetofon, vreden 6 tisočakov.

VLOMIL SKOZ OKNO - V noči na 29. avgust je nekdo vlomil v poslopje KZ Črnomelj. Razbil je okno in zlezal v prostore, tam pa veliko razmetal, vendar nič odnesel. Vseeno je za njim ostalo razbito okno in za 5 stotakov škode.

UKRADEL AVTO IN SE PREVRNIL

ČRNO MELJ - 18-letni Metličan D. K. je v nedeljo popoldne izpred hiše Črnomeljca Janeza Kureta ukradel stoenko in se z njo odpeljal do Bistrice. Zaradi neprimerne hitrosti ga je zaneslo s ceste, vozilo se je prevrnilo, voznik pa ranil. Dobili so ga v črnomaljskem zdravstvenem domu. D. K. prestaja kazen zaradi prejšnjih kaznivih dejanj in je bil v času tativine na dopustu. Hitro ga je zaključil.

PRIZNANJA ZA DOLGOLETNO DELO - Na petkovi proslavi ob dnevu slovenskega sodstva je predsednik novomeškega temeljnega sodišča Janez Gartner podelil priznanja delavcem za dolgoletno in predano delo. (Foto: B. B.)

KRONIKA NESREČ

ZAPELJAL NA LEVO - 1. septembra popoldne se je Milan Jurina iz Zaprešiča peljal z osebnim avtom iz Ljubljane proti Zagrebu, pri Senčurju pa v slabo preglednem ovinku zapeljal na levi prometni pas in trčil v tovornjak, ki ga je vozil nasproti Ljubljancem Jože Zalar. Jurina se je v nesreči poškodoval in so ga odpeljali v novomeško bolnišnico. Gmotne škode je bilo za 660 tisočakov.

IZSILIL JE PREDNOST - Mirnopečan Janez Muhič se je 3. septembra zvečer peljal na kolesu s motorjem do Vrhnice. Ko je zavozil na prednostno cesto, je izsilil prednost pred Francem Bohetom iz Sentruperta, ki se je pripeljal z osebnim avtom. V trčenju jo je kolesar skupil in so ga morali odpeljati na zdravljenje. Bilo je tudi

PREVRNIL SE JE NA NJIVO - Pri Skopcih je prišlo v soboto dopoldne do prometne nesreče, v kateri jo je najhujše skupil nemški državljan, ki se je med umikanjem drugemu vozilu prevrnil na njivo. Voznik jo je na srečo odnesel brez hujših poškodb, na avtomobilu pa je škode za 305.000 din. (Foto: Jože Simčič)

Padel pod očetov traktor

Enoinpolletni Klemen Makše podlegel poškodbam

JORDANKAL - Traktor je minuli četrtek povzročil novo tragedijo. Pri Jordankalu se je namreč smrtno ponesrečil komaj leto in pol star Klemen Makše.

OKRADLI ZLATARJA

NOVO MESTO - V noči na 3. september je nekdo vlomil v izložbo zlatarja Avguščina Škreljia iz Novega mesta. Storilec je razbil šipo in skozi zaščitno rešetko pobral 4 moške in 2 ženska zlata prstana, odnesel pa še srebrno verižico, tako da je Škreljia oškodoval za 50 tisočakov.

OBLEŽAL NA POKROVU PRTLJAŽNIKA

TRSTENIK - Janez Vidmar iz Sentruperta se je 31. avgusta zvečer peljal z osebnim avtom od Zabukovja proti Mirni, v Trsteniku pa mu je po levi pripeljal nasproti na kolesu z motorjem 55-letni Slavko Slak iz Zabukovja. Prišlo je do trčenja, v katerem je Slak padel na pokrov prtljažnika in se hujše ranil. Gmotne škode je bilo za 10.000 din.

PO DOLENJSKI DEŽELI

- Ignacu Brajdiču, stanovalcu romskega naselja v Zabjaku, je nekdo 31. avgusta popoldne izpred novomeškega zdravstvenega doma odpeljal kolo z motorjem, med brati vredno preko 30 tisočakov. Kako se časi spreminjajo!
- Mladinska organizacija iz Staže je prejšnji teden ostala brez vrvi, ki so jo preteklo zimo namestili na smučišču nad Rummanjo vasjo. Na snežne užitke je potrebno misliti pravi čas.
- 30. avgusta zvečer, ko je Novomeščanka Marija Simun gledala televizijo, je skož okno otroške sobe splezal v stanovanje tat in odnesel jopico, denarnico s stotakom in digitronski kalkulator. Slednji je tudi izračunal vrednost ukradenih stvari: 3 tisočake in pol.
- V noči na 2. september je nekdo vlomil v poslopje Kuriva v Bršljino. Razmetal je vse, odnesel pa nič. Morda pa se je vpisal na seznam čakajočih za drva?
- Neznaneč je v noči na 1. september vlomil v osebni avto nemške registracije, last Janeza Nahtigala, ki je bil na obisku v Gornjem Polju. Poleg osebnih dokumentov mu je odnesel za 3.500 din vrednostnih bonov za gorivo, več ključev, iztočil pa je tudi nekaj bencina. Očitno se je pri delu umazal, saj je s seboj vzel še pribor za osebno higieno.

PRIZNANJA ZA DOLGOLETNO DELO - Na petkovi proslavi ob dnevu slovenskega sodstva je predsednik novomeškega temeljnega sodišča Janez Gartner podelil priznanja delavcem za dolgoletno in predano delo. (Foto: B. B.)

nekaj materialne škode, ki so jo ocenili na 19.000 din.

PREVRNIL SE JE NA STREHO - Novomeščan Leopold Sinkovič se je 4. septembra peljal z osebnim avtom po regionalni cesti od Družinske vasi proti Kronovcu. Med vožnjo ga je v levem ovinku zaneslo na bankino, od koder se je prevrnil na streho in ponovno obstal na kolesih ob magistralni cesti. Na srečo se je Sinkovič le laže ranil, gmotne škode pa je za 15 tisočakov.

PREVEČ ZAVIRALA - Zagrebčanko Dorotejo Grgurič je 3. septembra med zaviranjem na cesti pri Otočcu z avtom zaneslo v vozilo Velibora Radujkovića iz Prnjavora. Pri nezgodi se je laže ranila 10-letna Radujkovičeva hčerka.

Mali Klemen je odšel tistega dne z očetom Markom in šestletnim bratom Robertom v gozd. Najprej so se iz Mirne peči na traktorju odpeljali do starega očeta na Jordankal, nato pa skupaj krenili v gozd po drva. Tam sta otroka Robert in Klemen obsedela na traktorju, medtem ko sta oče in stari oče nakladala drva na voz. Ko je bilo delo opravljeno, je oče Marko s traktorjem zapeljal naprej, pri tem pa je mali Klemen izgubil ravnotežje in padel pod zadnje desno kolo. Hudo ranjenega otroka so nemudoma prepeljali v novomeško bolnišnico, kjer pa mu zdravniki niso več mogli pomagati. Enoinpolletni Klemen je dobljenim poškodbam podlegel.

Med lovom se je obstrčil v nogi

Cveto Jaketič je hudo poškodovan ostal na zdravljenju

VINICA - V nedeljo so pripeljali v novomeško bolnišnico hudo ranjenega 40-letnega Cveta Jaketiča iz Vinice. Tistega dne je bil namreč Jaketič še z drugimi viniškimi lovci na lovu v gozdovih na Cerovem vrhu nad Dečjim selom. Jaketič se je hotel med lovom odpočiti, sedel je na kamen, pri tem pa se mu je sprožila puška. Krogla in šibro so ga zadele v obe nogi pod koleni. Lovski tovariši so poskrbeli za hitro pomoč in prevoz v novomeško bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da gre za hudo poškodbo, in so Jaketiča obdržali na zdravljenju.

PRI MEŠALCU GA JE STRESLO

GORENJA VAS - 30. avgusta so v novomeško bolnišnico pripeljali 16-letnega Franca Bevca iz Gorenje vasi, ki ga je poškodoval električni tok. Bevca je streslo, ko je vklopil betonski mešalec, vendar je mati na srečo elektriko takoj izklopila. Elektroenergetski inšpektor je ob ogledu ugotovil, da je do nesreče prišlo zaradi napake na napeljavi.

TRČIL V PRIKLOPNIK

DRNOVO - Jože Opalk iz Zabukovja je 30. avgusta pripeljal tovornjak s priklopnikom na bencinsko črpalko v Drnovem, kjer je natočil gorivo. Zatem je kar čez desni vozni pas zavijal nazaj na magistralko, ko je po cesti pripeljal Mitar Dejanovič iz Krajišnika. Z avtom je trčil v priklopnik, pri čemer sta se voznik in sopotnik Mijo Berišič poškodovala, gmotno škodo so ocenili na 110.00 din.

SREDI BELEGA DNE KRADLI ZLATNINO

NOVO MESTO - V ponedeljek med 8. in 13. uro je neznan storilec (morda jih je bilo več) vlomil v štiri stanovanja v šestem nadstropju stanovanjskega bloka na Cesti herojev 34. Vlomilec je prostore doobara premetal, iz njih pa odnesel več kosov zlatnine in denarja. Po prvih, še nepopolnih ocenah, je vrednost ukradenih stvari ocenjena kar na 800.000 dinarjev. Ker je preiskava še v teku, bomo več o tem drznem vromu poročali prihodnjič.

Prispevali k zmagi slovenskih atletov

Odličen nastop Šikonje, Gabrijela, Primca, Lapanjeta in Potočarja

MARIBOR - Štirje novomeški mladinci, letos stalni člani državne reprezentance, Šikonja, Lapanje, Primc in Gabrijel, so v Mariboru na tekmovalju za mladinski atletski pokal republik in pokrajini vnovič dokazali, da so v svojih disciplinah najboljši v državi. Štirje dolenski atleti so namreč osvojili 3 zlate, 3 srebrne in 1 bronasto medaljo in tako odločno prispevali k prepričljivemu uspehu slovenskih atletov. Lapanje je preskočil 209 cm in zmagal, Šikonja je zmagal v

teku na 800 m, tudi Gabrijelov uspeh je bil več kot prepričljiv. Oba, Šikonja in Gabrijel, sta nato sodelovala še v štafeti 4 x 400 metrov in malo je manjkalo, pa bi Šikonja v zadnjih metrih ujel prvovrstnega tekača Vojvodine, ki je palico prejel daleč pred njim.

Primc je nastopil v metu diska in kladiva. V prvi disciplini je zlato zgrešil le za 2 cm, čeprav je njegov rezultat 48,92 zelo dober. Omeniti pa velja, da je bil Primc 2 leti mlajši od svojih nasprotnikov. Nastopil je tudi v metu kladiva, kjer je zadnji hip zamenjal tekmovalca, ki se vablu za nastop ni odzval, pa vendar dosegel 39,94 metra in bronasto odličje.

Uspešen nastop Dolenjcev je dopolnil še Topličan Potočar, ki sicer nastopa za AD Kladivar, in v troskoku s skokom 13,67 osvojil tretje mesto.

J. P.

Ponovno razveselili

Branko Novak drugi na dirki za „VN Roga“, Papež pa zmagal v dirki po Grosupljem - Zmagoslavje dopolnili še mladinci in pionirji

LJUBLJANA - Po velikem uspehu na domači mednarodni dirki v Novem mestu je Branko Novak potrdil odlično formo tudi na tekmi za „Veliko nagrado Roga“, kjer je v članski konkurenci osvojil drugo mesto za presenetljivim zmagovalcem Lebanom, za Novakom pa so skozi cilj pripeljali Čubrčič, Šebenik, Žavbi, Povrnik, Pavlič, Udovič in drugi.

Člani, ki so vozili na progi, dolgi 84 kilometrov, so navdušili številne gledalce, še posebej pa trojka Leben, Novak in Čubrčič, ki so v finalu odločili zmagovalca. V zmagovalni skupini je bil tudi Sandi Papež, ki je na koncu zasedel 13. mesto. Poglejmo še v ostale kategorije. Med mlajšimi mladinci je zmagal Lapanje iz

Soče, med starejšimi pa Pagon Šč. pri veteranih pa Vičan Lenarčič.

Ta dirka je bila zadnja, ki je bila za republiko cestno prvenstvo skupnem seštevku je novomeško zastopstvo doseglo izreden uspeh. Med mlajših mladincih je naslov pripadel Novomeščanu Glivarju z 58 točkami, Novomeščani pa so zmagali tudi ekipno z 206 točkami. Pri starejših mladincih so popolno zmagoslavje doživeli tekmovalci Aste, medtem ko je pri članih izreden tretji Novak (za čelini in Repretom) tretja pa je bila tudi ekipa za Savo Rogom.

GROSUPLJE - V nedeljo je bila v Grosupljem 9. medkлубska kolesarska dirka, na kateri je nastopelo 140 kolesarjev. Novomeško zastopstvo je doseglo odlične rezultate.

Metličankam prve točke

Pričelo se je rokometno prvenstvo - Katastrofa Sevnčanov in Brežičank - Poln zadetek novink iz Metlike

V soboto in nedeljo se je pričel tudi ligaški rokometni ples. Medtem ko so drugoligaši še počivali, so na parket oziroma asfalt stopile prve ekipe v republiških ligah. Večjih presenečenj na startu ni bilo, če seveda izvememo nepričakovano visok poraz Sevnčanov, lani drugovrstene ekipe v ligi, od novincev v ligi - moštva Ponikev.

Poglejmo najprej v moško ligo. Sevnčani so, kot smo že omenili, gostovali v Ponikvah in izgubili kar z 20:33 (10:16). Igralci ponikev so v prvem srečanju v SRL pokazali odlično igro in s hitrimi protinapadi povsem onemogočili gostujoče igralce, ki so veljali v tej tekmi za favorite.

PRVA ZMAGA - Rokometnice Metlike so v prvem nastopu v SRL dosegle pomembno zmago. Na posnetku Blažičeva med uspešno akcijo. (Foto: Dokl)

Zenska republiška liga je razdeljena v dve skupini. V vzhodni so Brežičanke v Ptujju katastrofalno izgubile za Dravo kar s 5:27 (3:13), podobno usodo pa so doživele igral-

ke Lisce v srečanju doma s Šmartnim: rezultat: 20:28 (12:13) za gostje. Veliko več uspeha je bilo za dolenske predstavnice v zahodni skupini, kjer rokometnice šentjernejske Iskre upravičeno merijo na vrh lestvice. Na mislijo s tem povsem resno, so dokazale že v Predvorju, kjer so ugnale domačo ekipo z 22:15 (10:4). Velik uspeh pa so dosegle tudi Metličanke v svojem prvem nastopu v republiški ligi. Doma so namreč ugnale vrsto Ete s 15:12 (10:6) in si tako največjo za sluzi Štrukljeve in Planinčeve prigradle dve izredno pomembni točki.

Poglejmo še pare naslednje kola: Sevnica - Mokerc KIG in pri ženskah Brežice - Polana, Lisca - Fužinar, Jeklotchna - Metlika in Iskra - Duplje.

MODELARJI SE BODO POMERILI NA OTOKU

OTOK - Aeroklub Bela krajina prireja v soboto, 10. septembra, tekmovalje letalskih modelarjev za dolenski pokal. Tekmovalje se bo začelo ob 9. uri dopoldne na partizanskem letališču Otok.

Uspeh nogometišev le nadaljevanje dobrega dela

V Gabrju „dostojno“ proslavili zmago nogometišev

GABRJE - Že v prejšnji številki smo na kratko omenili, da so nogometiši Gabrja pred dnevi na turnirju v Straži presenetljivo osvojili naslov občinskega prvaka v malem nogometu. Zmago so Gabrju, ki je navdušeno pozdravilo uspeh svoje ekipe, priborili: Miro Kuljaj, Slavko Matko, Niko Lončarevič, Jože Sašek, Vlado Vereš, Martin Mezna, Ivo Kralj, Miro Gasior, Igor Perhaj, Marko Kovačič, Franc Kobe, Viktor Kobe, Franc Nose, Brane Turk in Slavko Retelj.

Kdor podrobneje pozna delo in razmere v gabrskem športnem društvu, katerega predsednik je Zvone Čunk, nad tem uspehom zagotovo ni presenečen. Mladi gabrski športniki so namreč krepko prišli za delo in po desetih letih - v občinski ligi malega nogometa sodelujejo že od vsega začetka - dosegli svoj največji uspeh. Konec koncev pa je uspeh nogometišev le nadaljevanje dobrega dela v društvu, ki se je po Dolenjski in tudi izven nje proslavilo s smučarskim športom, omenimo naj le odlično organizacijo „Gorjanskega vesljaloma“, katerega pokrovitelj je bil Dolenjski list.

N. G.

PONOVO ODLIČEN - Branko Novak

Med pionirji A je zmagal Jude Turk je bil 3., pri pionirjih B je Fink 3., zato pa je pri pionirjih slavil Igor Bruc, tretji pa je njegov kolega Gregorčič. Med mlajšimi mladinci je bil Pavlič 3., medtem ko je izreden uspeh v članski vožnji dosegel Sandi Papež, tretji zmagal, drugi je bil Pavlič, tretji Penko.

DOBOVA - KRMELJ 12:24

DOBOVA - V prvem srečanju slovenske rokometne lige so rokometiši Krmelja v gosteh premagali Dobovčane s 24:12 (11:6). Najboljši strelci pri gostih, ki so odlično pripravljene na sezono, je bil Lopar 12 zadetki, pri domačih pa Držič 5.

V NEDELJO NOGOMETIŠI IN STRELJANJE

LESKOVEC - Leskovčani bodo v nedeljo, 11. septembra, organizirali 5. tradicionalnega turnirja malem nogometu in streljanju. Ekipe se lahko prijavijo 9. septembra ob 19. uri na igrišču Milke Kerin.

ODPRTO TENIŠKO PRVENSTVO NOVEGA MESTA

NOVO MESTO - V počastitev osvoboditve Novega mesta pripravljajo domači teniški klub odprto teniško prvenstvo Novega mesta na igriščih v Portovalu. Prvenstvo bo v soboto in nedeljo, obakrat s pričetkom ob 9. uri. Organizator je povabil k nastopu vse slovenske klube in pričakuje močno udeležbo.

TELEVIZIJSKI SPORED

IX. petek

17.05 POROČILA
17.10 ČARODEJEV SIN, oddaja iz švedske nadaljevanke za otroke
Scenarij za nadaljevanke v petih delih je spisal Yngve Berger, dogajanje se odvija v majhnem kraju kmalu po drugi svetovni vojni, v ospredju pripovedi pa sta 30-letni odvojeni muzar (sanjač, iznajdljiv je, umetniški nagnjenja sprošča z rezbarjenjem, pisanjem pesmi) in njegov 12-letni sin, ki se tepe s sošolci, kadar ga dražijo zaradi očetovega nesnikovanja ipd. Očeta odpustijo iz službe, zato se junaka odpravita po svetu. Zadostujejo jima kolesa, knjige, čarovnjak, harmonika in orglice, filozofski razmišljanja pa se kar vrstijo.
17.55 DOMAČI ANSAMBLI: ŠTIRJE KOVAČI, glasbena oddaja
18.25 OBZORNIK LJUBLJANSKEGA OBMOČJA
18.40 PREHRANA, izobraževalna oddaja
19.10 RISANKA

19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 ZGODOVINA SLOVENCEV: VELIKA TEKMA, dokumentarna oddaja
20.40 NE PREZRITE, kulturna oddaja
21.00 KVIZ
Po dolgih letih so ljubljanski televiziji spet pripravili pravi kviz, ki bo na sporedu ob petkih na vsakih štirinajst dni. Sodelovali bodo po trije tekmovalci, vsaka osvojena točka jim bo prinesla 100 din, zmagovalc pa bo izkupiček lahko prenesel v naslednjo oddajo; če bo znova zmagal, se mu bo števec podvojil, sicer pa bo izgubil vse.
22.00 DNEVNIK
22.15 NOČNI KINO: NA NEVARNIH TLEH, ameriški film
Po naravi grob policaj je izgubil vse kriterije za človečnost. To opažajo tudi njegovi kolegi, zato kar ne morejo verjeti, ko policaj nenadoma postane povsem drugačen. Tej spremembi je botrovalo njegovo znanstvo s slepo sestrom mladega vlomilca. Film s to vsebino je 1952 posnel Nicholas Ray (njegov je tudi zname-

ni film Upornik brez razloga), igrajo pa Robert Ryan, Ida Lupino, Ward Bond, Charles Kemper, Ed Begley in drugi.
2
17.10 Test - 17.25 Dnevnik - 17.45 Vsak petek na začetek (otroška oddaja) - 18.30 3 x 10 (izobraževalna oddaja) - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 V čast C-duru (glasbena oddaja) - 20.45 Zagrebška panorama - 21.00 Porota (dokumentarna oddaja) - 22.15 Samo enkrat ljubiš (jugoslovanski film)
ZAGREB 1
17.00 Pjong-Jang (dokumentarni film) - 17.30 Video strani - 17.40 Poročila - 17.45 Vsak petek na začetek - 18.15 Koledar - 18.25 Kronika občine Reka - 18.45 Aktualnosti - 19.30 Dnevnik - 20.00 Šerif McCloud (oddaja iz ameriške nanizanke) - 21.15 Dober večer (zabavnoglasbena oddaja) - 22.00 Dnevnik - 22.15 Kultura srca - 23.45 Poročila

X. sobota

17.00 POROČILA
17.05 CICIBAN, DOBER DAN: PRESTE Z NAMI V ŽIVALSKI SVET?
17.20 ČARODEJEV SIN, oddaja iz švedske nadaljevanke za otroke
17.30 MODRO KOT PISANO, novozelandska oddaja za otroke
17.35 PISANI SVET: KAKO JE TRADICIONALNI SVET
17.45 LAMSKEGA IZROČILA: ENOTNOST, angleška poljudnoznanstvena oddaja
18.30 ZGODOVINA SLOVENCEV: LAMENICA ŽIVLJENJA, dokumentarna oddaja
19.10 LJUDJE IN ZEMLJA
19.15 IN 17.10 POROČILA
19.15 POVEST O JANKU IN MARIJANKI, češkoslovaški risani film
Karel Zeman je velik mojster češkoslovaškega risanege filma danes

bodo otroci lahko gledali njegovo pravljico pripoved, v kateri ne manjka vil, sojenic, ljubezni, zlobe.
18.20 EDWARD IN GOSPA SIMPSONOVA, oddaja iz angleške nadaljevanke
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 LADY POJE BLUES, ameriški film
Film z gornjim naslovom je Sidney J. Furie posnel kot biografijo Billie Holliday, s pravim imenom Eleonora Fagan. Ta je kot mlado dekle 1930 prišla v New York in se zaposlila kot snažilka v javni hiši. Tudi sama se je začela ukvarjati z najstarejšo obrtjo, a je kmalu pobegnila iz javne hiše, hotela je postati plesalka. Prvi poskus ji je spodletel, toda opazili so, da ima lep glas, zato je začela nastopati kot pevka, postala je znamenita Billie Holliday. Igrajo Diana Ross, Billy Dee Williams, Richard Pryor, James Callaghan, Paul Hampton in še kdo.
22.05 ZRCALO TEDNA, pregled političnih in drugih dogodkov

22.25 AFROVIZIJA, 2. del zabavnoglasbene oddaje
23.10 POROČILA
2
16.45 Test - 17.00 Pregled dogajanja na sredozemskih igrah v Casablanci - 18.00 Kam gredo divje svinje (oddaja iz zagrebške nadaljevanke) - 19.00 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Zvezde, ki ne ugasnejo (zabavnoglasbena oddaja) - 20.30 Poezija - 21.05 Poročila - 21.10 Feljton: Računovodstvo in mi - 22.05 Športna sobota - 22.25 S poti po Indiji (dokumentarna oddaja ljubljanskih televizijcev)
ZAGREB 1
16.30 Sedem dni TV - 17.00 Pregled dogajanja na sredozemskih igrah v Casablanci - 18.00 Poročila - 18.05 TV koledar - 18.15 Opera na glasba - 18.30 Prirčno vaši (dokumentarna oddaja) - 19.30 Dnevnik - 20.00 Na banko (poljski film) - 21.45 Dnevnik - 22.00 Most generacij - 23.30 Poročila

IX. nedelja

17.30 POROČILA
17.35 ŽIVZAV, otroška matineja
18.20 V. Kovačević: KAPELSKI PLESOVI, oddaja iz zagrebške nadaljevanke
18.35 625, oddaja za stik z gledalci
19.00 PROSLAVA OB 40-LETNICO USTANOVITVE IX. KORPUSA, prenos iz Nove Gorice
19.30 IN 16.00 POROČILA
19.35 TELEVIZIJSKA KASETA: ARSEN DEDIĆ
19.40 BELI SNIG RUSIJE, sovjetski film
Film, ki ga je 1980 posnel Jurij Juravski, prikazuje življenjsko pot sovjetskega velemejstra, nekdanjega

svetovnega prvaka Aleksandra Aljehina, ki se od 1928, ko je prvič osvojil šahovski prestol, ni več vrnil v domovino. Filmariji so ga predstavili kot šahista, manj pa kot človeka z nevsakdanjo zasebnostjo. Glavni vloži igra A. Mihajlov in V. Samojlov.
18.10 ŠPORTNA POROČILA
18.25 NAŠ KRAJ: DOLE
18.40 SLOVENC V ZAMEJSTVU
19.10 RISANKA
19.25 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 DANES V NEKI HIŠI, oddaja iz češkoslovaške nadaljevanke
21.30 MATI
Dokumentarno oddajo so skopski televiziji posvetili materi, ločeni ženski, kateri je bivši mož odvzel sina in ga brez njenega privoljenja odpeljal na Češkoslovaško. Mati se

je za svoje pravice do otroka borila na vse načine. Je uspeša?
22.00 RISANKA
22.10 ŠPORTNI PREGLED
22.40 PRVENSTVO JUGOSLAVIJE V AVTOMOBILIZMU, reportaža o tekmi v Kraljevu
22.55 SAHOVSKI KOMENTAR
23.15 POROČILA
2
14.15 Pregled dogajanja na sredozemskih igrah v Casablanci - 15.15 Avtomobilске dirke formule 1 za veliko nagrado Italije (prenos iz Monze) - 17.30 Kajkavska popevka Krapina 83 - 18.25 Kulturne zakladnice - 19.10 Turistični vodič - 19.30 Dnevnik - 20.00 Z beogradskega festivala jazza - 20.45 Včeraj, danes, jutri - 21.05 Ludwig (oddaja iz italijanske nadaljevanke)

IX. ponedeljek

17.50 TV V ŠOLI: Koledar, Gozd, meščina, Mesto raste, Književnost v OB, Poročila
18.35 TV V ŠOLI
19.15 POROČILA
19.20 MODRO KOT PISANO, avstralska oddaja za otroke
19.50 OTROK IN ŠOLA: ALI SEM VOVOLJ RADOVEDEN? izobraževalna oddaja
20.25 PODRAVSKI OBZORNIK
20.45 MLADI ZA MLADE
21.15 RISANKA
21.26 ZRNO DO ZRNA
21.30 DNEVNIK

19.55 VREME
20.00 P. Moustiers: ZLOČIN NA SEGA CASA
Scenarij za televizijsko dramo je Pierre Moustiers spisal po lastnem romanu z enakim naslovom, delo pa kaže ostareli zakonski par, ki neki večer vstopi v vagon podzemne železnice. Potnikov je malo, skupina objektnežev pa začne zakonca nadlegovati. Ta izstopita, a napadalni pobalini jima še zmeraj ne dajo miru. Režiserske posle je opravil Gabriel Axel, igrajo pa Henri Virlojeux, Jocelyn Canoen, Alain David, Philippe Etesse, Michel Lemoine in drugi.
21.30 GLASBENI MAGAZIN: NOCOJ... O TALENTIH
O čem bo tekla beseda v drevišnji oddaji, pove že naslov, o glasbeni

nadarjenosti bodo razpravljali dr. Anton Trstenjak, Darinka Bernetič in Ciril Veronek ter virtuozii Aci Bertonec, Jože Falout, Eva Novšak-Houška, akademski slikar Savo Sovre in drugi.
22.35 DNEVNIK
2
16.40 Pregled dogodkov na sredozemskih igrah v Casablanci - 17.40 Poročila - 17.45 Govorica nemih (lutkovna oddaja) - 18.00 Vabilo na komedijo - 18.30 Prenos atletskih tekem s sredozemskih iger v Casablanci - 21.00 Po poteh spoznanj - 21.40 Zagrebška panorama - 22.00 Polfinalni dvoboji v boks na sredozemskih igrah v Casablanci

IX. torek

17.50 TV V ŠOLI: Koledar, Jugoslavija, Oddaja za učitelje, Otroci pripravajo, Dnevnik 10, Francoska kraljina, Zanimivo potovanje, Poročila
18.35 TV V ŠOLI
19.30 POROČILA
19.35 V ZNAMENJU DVOJČKOV:

LISICA BOLNICA
17.50 OD VSAKEGA JUTRA RASTE DAN: RIBNICA
18.25 ZASAVSKI OBZORNIK
18.40 KRATEK FILM: NI PROSTORA ZA LJUDI, ameriški film
Na minulem kranjskem festivalu športnih in turističnih filmov si je ameriško delo Williama Rosserja prislužilo nagrado za režijo. Film je svojevrsten nekrolog o znanem alpinistu Nickolasu Jaegerju, ki se je 1980 ponesrečil med samostojnim vzponom na Lhotse.

18.55 KNJIGA, kulturna oddaja
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 A. Bleasdale: DELAVCI NA ČRNO
Na sporedu bo prva od petih oddaj angleške nanizanke, ki govori o delavcih brez dela. Vsaka oddaja je posvečena enemu od petih junakov, nastopajo kajpak vsi. Brezposelnost je danes velik problem razvitega Zahoda, zato so gledalci in

kritiki z navdušenjem sprejeli nanizanko to pereče vprašanje zadeva v živo. V časopisih je bilo mogoče prebrati tudi takele ocene: „Vse britanske politike bi morali privezati na stol, da bi gledali to serijo... Besedilo naj bi naše voditelje poučilo, kakšno je življenje brezposelnih.“ Ali pa: „Smešno, da, pa tudi obupno žalostno. Za vse tiste, ki mislijo, da brezposelnost nočejo delati, bo to poučno gledanje.“ Scenarij je delo Alana Bleasdale, režija Philipa Savillesa, igrajo pa Michael Ange-

lis, Bernard Hill, Tom Geogeson, Peter Kerrigan, Alan Igbon, Chris Darwin in še kdo.
21.00 SKUPNO, aktualna oddaja jugoslovanskih televizijcev
21.45 TO JE NUREJEV
Znameniti ruski baletnik bo nastopil v baletu Margerita in Armand, delu, ki ga je na glasbo Franca Liszta postavil angleški koreograf Frederick Ashton. Z Nurejevim bo plesala Margot Fonteyn.
22.15 DNEVNIK

2
17.25 Dnevnik - 17.45 Pustolovščina (otroška oddaja) - 18.15 Odrpta knjiga - 18.45 Glasba, čas, ljudje (zabavnoglasbena oddaja) - 19.30 Mali koncert - 19.45 Prenos atletskih tekmovanj s sredozemskih iger v Casablanci - 21.10 Večer ob narodni glasbi - 21.55 Goriška fronta - zemlja mlade krvi (dokumentarna oddaja) - 22.35 Zagrebška panorama - 22.50 Šahovski komentar

14. IX. sreda

1
8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Čuvarji našega morja, Kaj so tla? Odmor, Kamenska, Ptice selivke, Poročila
10.35 TV V ŠOLI
17.35 POROČILA
17.40 CICIBAN, DOBER DAN: TRGATEV
17.55 MLADINSKI PEVSKI FESTIVAL CELJE 83, glasbena oddaja
18.25 DOLENJSKI OBZORNIK
18.40 MOSTOVI, oddaja za italijansko in madžarsko narodnostno skupnost
19.10 RISANKA
19.36 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

20.00 FILM TEDNA: PIŠTOLA, ameriški film
V središču dogajanja filma, ki ga je posnel John Badham, je pištola. Njena odisejda se začne, ko si jo je neki možak kupil za samoobrambo. Žena noče niti slišati, da bi imeli pri hiši orožje, zato jo zaupa čuvaju v tovarni. Slednji jo zastavi, iz zastavljalnice jo ukrade duševno moten fant... Igrajo Stephen Elliott, Jean Le Bouvier, Wallace Rooney, David Huffman in drugi.
21.15 KULTURNE DIAGONALE
Konec avgusta so v Strugi ob Ohridskem jezeru potekali t. i. stručni večeri poezije, ki so pravnjavnost priložnost tudi za seznanjanje in povezovanje med našimi narodi. O tem bodo govorili Tone Pavček, Ciril Zlobec in Slavko Jug, ki so

sodelovali tudi na stručnem simpoziju o poeziji med snom in stvarnostjo. Drugi prispevek bo prikazal, kako po srednjih šolah na Slovenskem delujejo literarne in gledališke skupine.
22.00 DNEVNIK
2
... Universiteta: Hajduk (prenos nogometne tekme) - 17.25 Dnevnik - 17.45 Otroška oddaja - 18.15 Doživeti stoletnico (izobraževalna oddaja) - 18.45 Prijatelj glasbe - 19.30 Dnevnik - 20.00 Športna sreda (prenos nogometne tekme Verona: Crvena zvezda) - 22.00 Prenos finalnih boksarskih dvobojev na sredozemskih igrah v Casablanci - 00.00 Poročila

15. IX. četrtek

1
8.25 TV V ŠOLI: Koledar, Od doma do šole, Od mladega drevesa do stola, Odmor, Ena, dve, tri... Zaščitena narava, Poročila
10.35 TV V ŠOLI
17.25 POROČILA
17.30 ZEMLJEPISE POSEBNOŠTI: ZAKLAD, angleška poljudnoznanstvena oddaja
18.25 OBALNO-KRAŠKI OBZORNIK

18.40 NA SEDMI STEZI
V današnji oddaji se bo zvrstilo pet prispevkov. Osrednji bo obravnaval t. i. planinsko gospodarstvo (koče, domovi, postojanke), ob portretu Bruna Parme bodo predstavljene razmere v slovenskem šahu, govor bo o zanimivih stvareh izza kulis sredozemskih iger, tudi o motociklističnih dirkah v Imolu bo navržnih nekaj novosti, za konec pa bo prikazan športnik meseca.
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

20.00 TEDNIK
21.00 H. Fast: POT SVOBODE, oddaja iz ameriške nadaljevanke
21.50 DNEVNIK
2
17.25 Dnevnik - 17.45 Trinajstletniki (otroška oddaja) - 18.15 Znanost - 18.45 Goli z evropskih nogometnih igrišč - 19.30 Dnevnik - 20.00 I. Babelj: Somrak (predstava Jugoslovanskega dramskega gledališča na Bitefu) - 21.35 Poti kulture - 22.0 Zagrebška panorama

ODDIH V RADENCIH

(1. 6. do 31. 10. 1983)

V Radencih, prijetnem zdraviliškem-letoviškem kraju v severovzhodni Sloveniji, smo za vse, ki želijo oddih koristno preživeti v mirnem in slikovitem okolju, pripravili 7-dnevni paket aktivnega programiranega bivanja. Ta program vsebuje:
- 7 polnih penzionov v hotelu Radin
- 1 pregled pri zdraviliškem zdravniku
- 3 x CO₂ kopeli
- tečaj aerobike
- neomejeno kopanje v hotelskem bazenu
- neomejeno pitje mineralne vode Radenska tri srca ves čas bivanja.
Cena paketa v 1/2 sobi 6.580,00 din, doplačilo za 1/1 sobo 448,00 din. Otroci do 7. leta imajo prenočišče zastoj, če spijo s starši, in 50-odst. popust pri penzionski prehrani. Možnost podaljšane bivanja po dnevni ceni paketa.
Velike možnosti za šport in rekreativne dejavnosti: letno kopalnišče z vrsto igrišč za igre z žogo, tenis igrišča, kegljišče, minigolf, balinišče, družabni prostori z različnimi TV programi, biljard, namizni tenis, organiziran popoldanski program animacij.
Radenci so tudi izhodišče za prijetne izlete po Pomurju, kjer si gostje lahko ogledajo turistične zanimivosti tega dela Slovenije (Plečnikova cerkev v Bogojini, lončarji v Filovcih, Moravske Toplice, vinske kleti, itd.).
Obiščite nas, ne bo vam žal!
Informacije in rezervacije
Tel.: 069 - 73-331, telex: 35-269

573/36-83

GOK ČRNOVELJ

Delovna organizacija za gradbeništvo, obrt, komunalo in industrija
gradbenega materiala
68340 Črnomelj

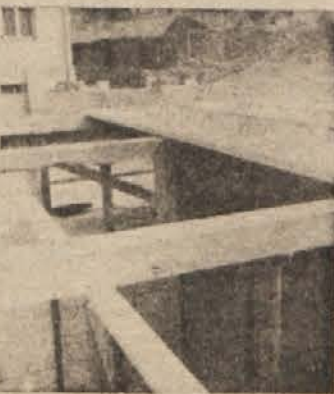
GRADITELJI!

Morda hitite z gradnjo? Pri hitrejši in cenejši gradnji plošč vam bomo pomagali z OPAŽNO BETONSKIMI PLOŠČAMI po sistemu „OMNIA“, izdelek GOK, TOZD IGM Kanižarica pri Črnomlju. Gradnja ima sledeče prednosti:

- brez opaža
- hitra montaža
- gladka površina
- spodnja armatura je že vgrajena
- stropni omet ni potreben
- razponi do 8,00 m
- širine od 20 do 220 cm

Zahtevajte prospekt in ponudbo!
Hitra dobava, solidna cena!

Informacije dobite na GOK, TOZD IGM Kanižarica, tel.: 51-076.

OBČINSKA SKUPNOST SOCIALNEGA SKRBSTVA
CENTER ZA SOCIALNO DELO
NOVO MESTO
Tel.: 21-311

OBVESTILO!

Center za socialno delo Novo mesto obvešča, da bo v začetku leta 1984 začel veljati Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih odraslih oseb, na podlagi katerega bo razširjena družbena skrb za odrasle telesno in duševno prizadete osebe (dnevno varstvo, socialnovarstvene pravice, materialne pravice).

Vse starše in sorodnike prosimo, da v Centru za socialno delo Novo mesto, Glavni trg 7, prijavijo svojega telesno ali duševno prizadetega člana družine ali gospodinjstva, če le-ta že ni v obravnavi Centra za socialno delo. To obvestilo velja za območje novomeške občine.

561/36-83

Komisija za delovna razmerja TOZD Kompas Hertz Rent a Car Ljubljana, Pražakova 4

objavlja
prosta dela in naloge za poslovno enoto Novo mesto

**REFERENTA I
(za nedoločen čas)**

Pogoji:
srednješolska izobrazba
znanje angleškega jezika
vozniško dovoljenje B kategorije, najmanj 2 leti
poskusno delo 3 mesece
odslužen vojaški rok

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: Komisija za delovna razmerja TOZD Kompas Hertz Rent a Car Ljubljana, Pražakova 4, 61000 Ljubljana.

O izbiri kandidata se bomo odločili najpozneje v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb, o izidu izbire pa bomo kandidata pisмено obvestili.

569/36-83

**DO „GOK“ ČRNOMELJ
TOZD Beograd
Zadružna c. 10**

prodaja na
JAVNI DRAŽBI

kompresor FAGRAN KDV - 180, letnik 1974, delovni pritisk 7 barov, moč motorja 25 KW, z vzgrajeno hidravlično sklopko. Izključna cena znaša 80.000,00 din.

Javna dražba bo 14. 9. 1983 ob 10.30 uri v upravnih prostorih temeljne organizacije na Zadružni cesti 10. Interesenti morajo pred pričetkom dražbe položiti varščino v višini 10 %.

Ogled razpisane sredstva je mogoč na dan javne dražbe od 8. do 10. ure.

570/36-83

AGROTEHNIKA - GRUDA LJUBLJANA
TOZD AGROSERVIS
BREŽICE
Šentlenart 39

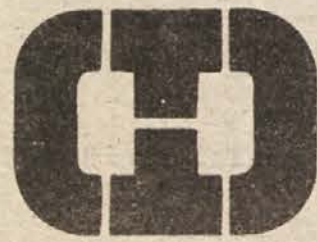
Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

**- KV KLJUČAVNI-
ČARJEV (2 delavca)**

Pogoji: poklicna šola ključavničarske smeri in 3 leta delovnih izkušenj ter odslužen vojaški rok.

Delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Poskusno delo traja dva meseca.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela, kratkim življenjepisom ter dokazili o izobrazbi sprejema 8 dni po objavi splošna služba TOZD. 572/36-83

trimo

**KIT KZ „Krka“ Novo mesto
TZO „Agrooskrba“ ŠKOCJAN**

objavlja dela in naloge delavca s posebnimi pooblastili za dobo 4 leta, in sicer:

- UPRAVNIKA TZO ŠKOCJAN

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

1. visoka, višja in najmanj srednja šolska izobrazba kmetijske, ekonomske, pravne ali organizacijske smeri s 3, 4, oz. 8 let delovnih izkušenj,
2. da izpolnjujejo pogoje iz 518. člena ZZZ,
3. da so državljani SFRJ.

Vloge v zaprti kuverti sprejema komisija za delovna razmerja 15 dni po objavi na naslov: TZO „Agrooskrba“, 68275 Škocjan.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po izbiri. 568/36-83

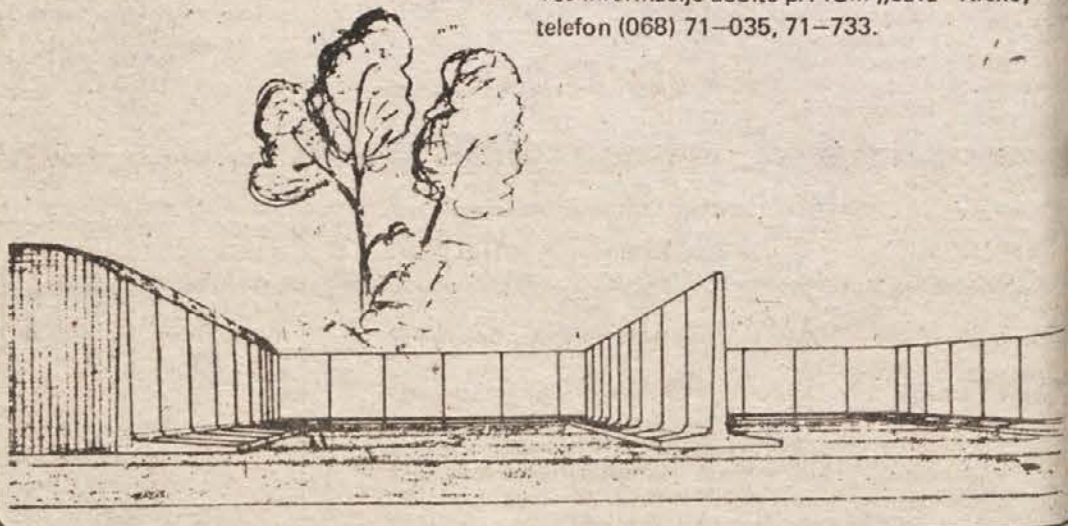

**ARMIRANOBETONSKI
MONTAŽNI
SILOSI**

Namenjeni so za siliranje krme za živino. Silosi se izdelujejo v dveh višinah:
H = 2,7 m in H = 1,7 m

Prednosti:

- velikost silosa se prilagodi velikosti črede
 - možno je dograjevanje brez adaptacij
 - možna je demontaža ali prestavitev
 - hitra montaža (cca 60 m³/dan)
 - cenejši od vertikalnih silosov
- Izdeluje, dobavlja in montira IGM „Sava“ Krško. Vse informacije dobite pri IGM „Sava“ Krško, telefon (068) 71-035, 71-733.

**LJUBLJANSKA BANKA
TEMELJNA DOLENJSKA BANKA
NOVO MESTO**

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge za enega izvajalca za poln in nedoločen delovni čas s 3-mesečnim poskusnim delom za

**- ČIŠČENJE POSLOVNIH PROSTOROV IN
OPREME**

Kandidati, ki izpolnjujejo splošne, z zakonom določene pogoje, morajo imeti najmanj
- nepopolno osnovno šolo
- en mesec delovnih izkušenj
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema 15 dni po objavi kadrovske službe Ljubljanske banke - Temeljne dolejske banke Novo mesto, Kettejev drevored 1. Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 20 dneh po končanem zbiranju ponudb.

560/36-83

RUDNIK URANA ZIROVSKI VRH

v ustanavljanju
TODRAŽ - 64224 GORENJA VAS

VABI
KV rudarje in druge delavce s končano 3-letno poklicno šolo, ki želijo delati na raznih

RUDARSKIH DELIH

Interesenti naj pošljejo informativne vloge s priloženimi spričevali na gornji naslov. Za kandidate, ki imajo končano 3-letno poklicno šolo drugih smeri (avtomehaniki, ključavničarji idr.), je obvezna prekvalifikacija v rudarski poklic.

Kandidate, ki bodo poslali vloge in izpolnjevali zgoraj navedene pogoje zahtevane izobrazbe, bomo pisмено vabili na razgovor in ogled delovnih pogojev ter jih bomo takrat seznanili tudi z ostalimi podrobnostmi (osebni dohodki, predviden čas zaposlitve, potek prekvalifikacije idr.).

Ponudbe zbiramo tudi za rudarske tehnike, nadzornike, dipl. ing. rudarstva (zaželen strokovni izpit).

Vsem, ki bodo sklenili delovno razmerje, bomo nudili ustrezno stanovanje v Gorenji vasi.

Priložnost za zanimivo mehanizirano delo v rudniku.

Izkoristite jo in čimprej pošljite informativno vlogo!

571/36-83

KOMPASOVO

SREČANJE

SPET SE DOBIMO

KOMPAS IN JANA VABITA
NA PRIJETEN IN ZDRAV
KONEC TEDNA OB MORJU

Otroci: spet imate priložnost, da se odpočijete od svojih staršev; za vas je pripravljen poseben program, ki se bo ves čas odvijal v otroškem vrtcu. Ločeno od svojih staršev bo to prilika, da se tudi vi spoznate s posebnim otroškim sporedom aerobike. Pridite, ne bo vam žal!

CENA: 2.950.-

V ceni je vse, kar smo našli v programu: prevozi, dva polna pensiona, zabavni in športni spored, glasba, vstopnine, strokovno vodstvo in organizacija srečanja.

Otroci do 10. let starosti imajo 30% popusta, če koristijo tretje ležišče v dvoposteljni sobi.

Otroci do 4. leta starosti plačajo 400 din in ne koristijo hotelskih storitev.

Poseben popust nudimo skupinam nad 9 oseb v troposteljni sobah: 8.000 din za tri osebe!

Doplačilo za 1/1 600.-

Spet je pred nami že popularno in tradicionalno KOMPASOVO SREČANJE tokrat v sodelovanju z revijo JANA. Ni treba posebej poudarjati, da nas čaka prijeten, zabaven, dobre volje in norčavosti poln septembrski vikend, ko je v gostoljubnih krajih Kvarnerskega zaliva še topla in primerno za kopanje. S seboj smo ob mnogim že znani KOMPASOVI EKIPI povabili ansambel 12. NADSTROPJE in tokrat prvič plesno skupino KRIK. Če boste dobre volje vzeli s seboj tudi vi, bo to le dodatno zagotovilo za dobro počutje.

Spet nas čaka obilo zabave, športnih iger, izletov, piknikov, plesa in pesmi!

VABLJENI!

KOMPAS JANA
KOMPAS
JANA

Prijavite se lahko v vseh poslovnih enotah KOMPASA in pooblaščenih turističnih poslovalnicah drugih agencij.

Ob prijavi je potrebno izpolniti prijavnico KOMPAS, vplačati akontacijo v višini 1.500 din na osebo, oziroma predložiti naročilnico OOS.

SPLOŠNI POGOJI IN NAVODILA ZA POTOVANJE SO NAVEDENI NA HRBTNI STRANI PRIJAVNICE!

Ljubljana, 15. avgust 1983

SPORED IZLETA:

29. september: Prvi sestanek ob 14.45 pri muzejski lokomotivi na železniški postaji v Ljubljani. Točno ob 15.00 odpis posebnega vlaka proti Reki, nato pa z avtobusi mimo Bakra, Kraljevice in Crikvenice do hotelskega naselja ZAGORI pri Novem Vinodolskem. Svečana vinodolska »šranga«, namestitev in že prvi večer strokovno predavanje o namenu in koristnosti aerobične telovadbe. Večerja, spoznavni večer s plesom in družabnimi igrami ob zvokih ansambla 12. NADSTROPJE. Med plesom ekskluzivni nastop plesne skupine KRIK. Veselje v zgodnje sobotno jutro in

30. september: po nekaj kasnejšem zajtrku jutranja gimnastika pod strokovnim vodstvom plesne skupine KRIK. Ves dan športna tekmovanja v našem nogometu, odbojki, plavanju, kegljanju, picadu in namiznem tenisu. Vsem, ki bi radi spoznali skrivnosti belega športa, nudimo uro brezplačne šole tenisa. Vmes pa celodnevna vadba aerobične telovadbe in posebni »fitness« program Jane Fonda. Kosilo in pred večer izbor miss aerobike. Po večerji bogat srečolov, obilo zabave, nagradni kviz - spet v spremstvu ansambla 12. NADSTROPJE. Prenočišče.

1. oktober: pripravljamo skupni piknik v naravi s ponovitvijo vseh umetnosti aerobične telovadbe in za slovo poučni izlet v stari Novi Vinodolski z ogledom etnografskega in zgodovinskega muzeja. Nato spet vožnja z avtobusi do Reke in s posebnim vlakom do Ljubljane, kamor predvidevamo prihod ob 19.00. Irena, Vesna, Karin, Nevenka, Mirjana, Sabina, Dunja in Danila obljublajo, da se bomo ob zavzetem sodelovanju vseh udeležencev (bo nas 500) pripeljali v Ljubljano celo tono lažji.

Jana

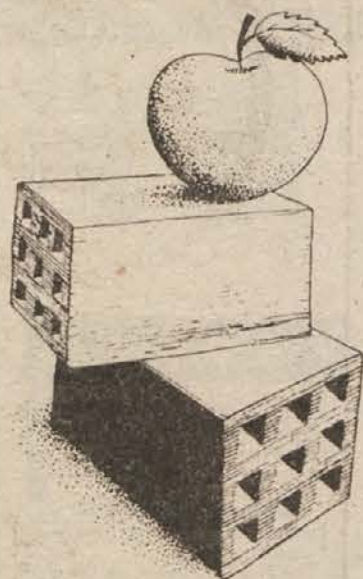
**KOMPAS
JUGOSLAVIJA**

Gradimo tudi jeseni

Za vse, ki gradijo, bo gotovo pomembno, če bodo na enem kraju dobili večino tistega, kar potrebujejo pri gradnji. V Metalki na Topniški v Ljubljani, v Domžalah, Kamniku in Ptuj bo v dneh do 21. 9. 1983 posebno bogata izbira gradbenega materiala. Naj vas opozorimo na: cement, cementne in opečne izdelke, apno, maltit, židake, siporex bloke, termo in hidroizolacijski material, betonske strešnike, betonske cevi, betonske kvadre, dimniške tuljave, dimnike Schiedel, marmorne okenske police, tlak, obloge, lepilo za ploščice, fugirno maso, keramične ploščice, betonsko železo in armaturne mreže, strešna okna, kovinske podboje, stavbno pohištvo, žlebovi in cevi, parket, kovinska garažna in protipožarna vrata, bencinski in električni mešalci za beton, samokolnice (uvoz iz ČSSR).

Novost v naši ponudbi so tudi celotne betonske montažne garaže, dimniške tuljave, novi hidro in izolacijski materiali. Prodajamo za gotovino in gradbene kredite. Na kupčvo željo organiziramo tudi prevoz na gradbišče! Z Metalko sodelujejo: Krka Izolacije Novo mesto; IGM Strežnik Dobruška; Vegrad Tozd Vemond; Titovo Velenje, RSC Titovo Velenje; Termika Ljubljana; Marmor Hotavlje; Gradnja Zalec; Tozd Proizvodnja kremenčevega peska Puconci; Beton Prelog; LIKO Vrhnika.

 metalka

DO »ASTRA« MALOPRODAJA, n. sol. o. TOZD TEHNIČNA TRGOVINA, n. sol. o. 61000 Ljubljana, Bežigrad 6

PE Novo mesto, Cesta Herojev 44
Tel.: 068/25 335

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

V kratkem pričakujemo VEČJO KOLIČINO DOMAČIH IN UVOŽENIH klin astih jermenov v sortiranih dimenzijah: 10,13,17 in 22 mm. Natančnejša pojasnila o nakupu lahko dobite osebno v naši prodajalni v Ločni (Cesta herojev 44) ali po telefonu (068) 25-335 ali 22-243. Pravočasno si zagotovite dimenzije klinastih jermenov, ki jih potrebujete!

DRUŽBOSLOVNA IN EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA NOVO MESTO

objavlja razpis za šolsko leto 1983/84 za vpis v oddelke za izobraževanje ob delu:

1. v 1. letnik VIP za poslovno finančno in administrativno dejavnost
2. v 2. letnik VIP za poslovno finančno dejavnost
3. v ekonomsko šolo — oddelek za organizirano samoizobraževanje, program za šolsko leto 1983/84
4. v 4. letnik upravno-administrativne šole

Poleg navedenih programov za pridobitev izobrazbe bomo vpisali kandidate tudi v naslednje tečaje:

- tečaj strojepisja — začetni in nadaljevalni
- tečaj stenografije
- tečaj za tajnice

Prijavo za vpis, kolokvijo s kolekom za 8,00 din je treba vložiti v tajništvo šole najkasneje do 21. 9. 1983 skupaj s prilogami:

- spričevalo 8. razreda osnovne šole oziroma zadnje končne šole
- izpisek iz rojstne oziroma poročne matične knjige
- potrdilo o zaposlitvi

Sestanek z vpisanimi slušatelji v redne programe za pridobitev izobrazbe bo v prostorih Družboslovne in ekonomske srednje šole Novo mesto, Ulica talcev 3/a po naslednjem razporedu:

- za 1. letnik: 22. 9. 1983 ob 16. uri
- ostali oddelki: 22. 9. 1983 ob 17. uri

579/36-83

KIT Kmetijska zadruga „KRKA“ TZO Novo mesto objavlja

JAVNO PRODAJO

- 95 rabljenih lesenih vinskih sodov prostornine od 105 do 6000 litrov
- 11 rabljenih lesenih kadi
- 3 črpalke za vino
- 2 tiskalnici
- 2 mlina za grozdje
- in več druge kletarske opreme

Javna prodaja bo v ponedeljek, 12. 9. 1983:

- v Šentjerneju (Klet) ob 8.00 uri
- v Malkovcu pri zadrugi zidnici ob 10.00 uri
- v Novem mestu, Kolodvorska 2 a ob 13.00 uri

Informacije daje komercialni sektor (tel. 21-756).

Spisek opreme, ki se bo prodala, je na vpogled v TZO Novo mesto ali v komercialnem sektorju.

Interesenti morajo pred začetkom javne prodaje položiti varščino v višini 10 % od ocenitvene vrednosti.

Kupljeno blago morajo kupci prevzeti in plačati takoj oz. v roku 3 dni. Pri plačilu se priračuna tudi pripadajoči prometni davek.

566/36-83

„LABOD“, tovarna oblačil NOVO MESTO TOZD LOČNA Cesta herojev 29

Komisija za delovna razmerja Labod — TOZD Ločna

objavlja prosta dela in naloge

ORODJARJA

Pogoji:

- KV — oblikovalec kovin,
 - splošna znanja: poznavanje del na obdelovalnih strojih in poznavanje tehnologije konfekcije
 - 2 leti delovnih izkušenj pri vzdrževanju konfekcijskih strojev,
 - dvomesečno poskusno delo.
- Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema splošna služba LABOD — TOZD LOČNA 8 dni po objavi. Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas. Kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 8 dneh.

564/36-83

NOVOTERM

 IZOLACIJE

Maloprodaja:

Novo mesto, Bršljin 62, telefon: (068) 25-877
UGODEN NAKUP II. in III. KLASE!
Priložnost, ki je ne smemo zamuditi!

KMETIJSKO ZEMLJIŠKA SKUPNOST OBČINE ČRNOMELJ

Komisija za izvršitev komasacije v k. o. Griblje in k. o. Krasinec za vas Griblje

Številka: 320-175/82
Datum: 2. 9. 1983

Na podlagi 81. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih (Ur. l. SRS št. 1/79) komisija za izvršitev komasacije v k. o. Krasinec in k. o. Griblje

odreja

razgrnitev predloga projekta razdelitve zemljišč v k. o. Krasinec in k. o. Griblje.

Ta predlog razdelitve se razgrne v prostorih osnovne šole Griblje za dobo 30 dni, in to od 2. 9. 1983 do 1. 10. 1983. Vse komasacijske udeležence pozivamo, da si v času razgrnitve ogledajo projekt razdelitve zemljišč in vse morebitne predloge in pripombe na ta projekt zabeležijo v zvezek, ki je na razpolago v Osnovni šoli Griblje.

Za vsa pojasnila naj se komasacijski udeleženci obračajo na vaški odbor.

558/36-83

DO „TRANSPORT“ KRŠKO Komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge:

1. VOZNIK TOVORNJAKA — več delavcev
2. AVTOMEHANIČAR — 1 delavec
3. AVTOELEKTRIKAR — 1 delavec
4. STRUGAR — 1 delavec
5. NABAVNI REFERENT — 1 delavec

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

Pod 1:

končana šola za poklicne voznike motornih vozil, vozniško dovoljenje C in E kategorije. Prednost pri izbiri imajo kandidati z nekaj delovnimi izkušnjami.

Pod 2 do 4:

končana šola za poklic avtomehaničar, avtoelektrikar oziroma strugar, vsaj dve leti delovnih izkušenj pri delih in nalogah vzdrževanja tovornih vozil.

Pod 5:

končana srednja komercialna, ekonomska ali poklicna šola avtomehaniške stroke, najmanj 3 leta delovnih izkušenj. Prednost pri izbiri imajo kandidati z delovnimi izkušnjami pri nabavi — prodaji rezervnih delov vozil, drugi tehniški stroki ali vzdrževanju tovornih vozil.

Prednost pri izbiri bodo imeli kandidati, ki so odslužili vojaški rok.

Izbrani kandidati bodo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in s trimesečnim poskusnim delom.

Kandidati naj pošljejo prijave z opisom dosedanjega dela, življenjepisom in dokazili o strokovni izobrazbi na naslov: DO Transport Krško, Kadrovski oddelek, 68270 Krško, v 8 dneh po objavi.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po izteku roka za prijave.

Delovna organizacija ne razpolaga s stanovanji.

565/36-83

SKUPNA SLUŽBA SIS DRUŽBENIH DEJAVNOSTI NOVO MESTO SVET DELOVNE SKUPNOSTI

PONOVO RAZPISUJE

prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi za dobo štirih let:

TAJNIKA MEDOČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI

Pogoji:

- visoka ali višja izobrazba ekonomske, pravne ali upravne smeri
- 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj
- organizacijske in vodstvene sposobnosti
- moralno-politične kvalitete.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po razpisu na naslov: Skupna služba SIS družbenih dejavnosti, Novo mesto, Kidričev trg 3.

O opravljeni izbiri bomo kandidate obvestili v roku 30 dni. 563/36-83

OBČINSKA RAZISKOVALNA SKUPNOST NOVO MESTO

RAZPISUJE NAGRADE IN PRIZNANJA INOVATORJEM OBČINE NOVO MESTO

Nagrade se podeljujejo za:

- dosežke na področju množične inventivne dejavnosti (tehnične izboljšave in izume)
- raziskovalne dosežke
- spodbujanje in pospeševanje razvojno-raziskovalne in inventivne dejavnosti
- raziskovalno delo mladih
- dolgoletno raziskovalno delo
- mentorsko delo z mladimi na področju razvojno raziskovalne dejavnosti.

Občinska raziskovalna skupnost poziva vse organizacije združenega dela, družbenopolitične organizacije in skupnosti ter posameznike novomeške občine, da pošljejo svoje dokumentirane predloge najkasneje do

10. oktobra 1983

na naslov: Občinska raziskovalna skupnost, Novo mesto, Kidričev trg 3.

Svečana podelitev nagrad in priznanj za leto 1983 bo v okviru praznovanja občinskega praznika 29. oktobra 1983.

562/36-83

OSNOVNA ŠOLA NOVO MESTO

objavlja

VPIS ŠOLSKIH NOVINECEV ZA ŠOLSKO LETO 1984/85

TOZD XII. SNOUB (Bršljin)
TOZD GRM
TOZD KATJA RUPENA
TOZD MILKA ŠOBAR NATAŠA (Šmihel)

dne 14. in 15. septembra 1983 od 8. do 18. ure ter 16. septembra od 8. do 15. ure.

TOZD JANEZ TRDINA (Stopiče)

dne 14. septembra od 8. do 18. ure.

PODRUŽNICE

Birčna vas, v četrtek, 15. septembra, od 8. do 17. ure

Dolž, v četrtek, 15. septembra, od 8. do 17. ure

Mali Slatnik, v ponedeljek, 19. septembra, od 10. do 16. ure

Podgrad, v petek, 16. septembra, od 8. do 17. ure

Vpisovali bomo otroke, rojene leta 1977 ter januarja in februarja 1978, pogojno pa tudi tiste, ki so rojeni od marca do vključno avgusta 1978.

K vpisu pripeljite otroka in prinesite njegov rojstni list, v katerem naj bo vpisana enotna matična številka občana.

OPOMBA: Otroke iz naselij oz. ulic Drska, Volčičeva, Šegova, Slavka Gruma, Brod, Irča vas in Srebrniče bomo vpisovali v TOZD Milka Šobar-Nataša. Otroke iz naselij Ragovo in Graben na TOZD Grm.

Ostali starši vpišejo otroke v svojih šolskih okoliših.

577/36-83

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 8. septembra - Marija Petek, 9. septembra - Peter Sobota, 10. septembra - Dan morarice
Nedelja, 11. septembra - Erna Ponedeljek, 12. septembra - Gvido Torek, 13. septembra - Janez Sreda, 14. septembra - Milan Četrtek, 15. septembra - Melita

LUNINE MENE
14. septembra ob 3.24 - prvi krajec

KINIO

BREŽICE: 9. in 10. 9. ameriški film Kuba. 10. 9. ameriški film Sivi orel. 11. in 12. 9. nemški film

Svinčeno vreme. 13. in 14. 9. angleški film Razbito steklo.
CRNOMELJ: 8. in 11. 9. ameriški film New York 1997. 9. in 11. 9. film Angel maščevanja. 13. 9. ameriški film Beg s padalom. 15. in 18. 9. ameriški film Sedeče račke.
KOSTANJEVICA: 10. 9. ameriški film Zgodba o Budy Hollyju. 11. 9. jugoslovanski film 13. julij. 14. 9. nemški film Španske olive.
KRŠKO: 11. 9. domači film Samo enkrat se ljubi. 13. 9. mladinski film L'Animal. 14. 9. ameriški film Bitka med zvezdami. 15. 9. avstralski film Poslednji val.
DOM JLA: Od 9. do 11. 9. francoski film Obačun pri biagovnici. Od 12. do 14. 9. ameriški film Zakaj ste me obsodili na življenje? SEVNICA: 9. in 10. 9. finski film Milka pomeni tabu. 11. 9. ameriški film Xanadu. 14. in 15. 9. ameriški film Kabo Blanko.

no, prodam. Alojz Jurečič, Ivana Roba 11, Novo mesto, tel. 23-721.
ZASTAVO 101, letnik 1979, registrirano do 22. novembra 1983, prodam. Telefon 24-244.
Z 750, letnik 1977, prevoženih 40000 km, prodam. Telefon 24-536.
DIANO 6L, letnik 1979, prodam. Informacije po telefonu 24-593, popoldne.
Z 101 SC, november 1979, registrirano do maja 1984, prodam. Hlača, Segova 6, Novo mesto.
PRODRAM FIAT 850 coupe za 3 M in FIAT 125 special na 5 brz. Grmovšek, Ul. Cankarjeve brigade 27, Trebnje.
R4 TLS, letnik 1977, prevoženih 60000 km, garžiran, prodam. Lakič, Šukljeta 12 (Smihel), Novo mesto.
Z 101 L, letnik 1978, registrirano do septembra 1984, ugodno prodam. Božovič, Gubčeva 6, Krško, telefon 71-650, interna 80, do 15. ure, ali 72-536 po 16. uri.
EMZ 250 ccm, nov, in EMZ 150 ccm po delih prodam. Turk, Veliki Slatnik 7, Novo mesto.
Z 101 comfort, letnik 1981, prodam. Informacije na telefon 24-684, popoldne.
ZASTAVO 101, letnik 1976, registrirano do junija 1984, prodam. Edo Vidic, Prečna 27, Novo mesto, telefon 24-197.
ZASTAVO 750, registrirano 1975. leta, po ugodni ceni prodam. Jože Andolšek, Vel. Podlog 65, Leskovec pri Krškem.
PRODRAM osebna avtomobila OPEL in FIAT 750, oba letnika 1980. Informacije na telefon 23-382.
FIAT 126 P prodam. Cesta herojev 54, Novo mesto.
ALFA SUD, letnik 1974, prodam ali zamenjam za manjši avto. Ganc, telefon 72-359.
Z 750, letnik 1974, obnovljeno in registrirano, prodam. Telefon 72-628 (popoldne).
Z 101, letnik 1977, ugodno prodam. Janez Zupet, Skočjan 66.
PEUGOET 204, letnik 1970, prodam. Karel Račič, Slomškova 7, 68250 Brežice.
PRODRAM dele za FIAT 850 special, 125 PZ in registriran R4 s pokvarjenim motorjem. Telefon 22-761.
GOLF, letnik 1977, prodam. Ovniček, Smolenja vas 79, Novo mesto, telefon 24-561 (od 15.30 ure dalje).
ZASTAVO 101, letnik 1978, ugodno prodam. Interesenti naj se oglašijo na naslov: Cesta brigad 29, Novo mesto (ali telefon 25-006).
FIAT 126 P prodam. Vinko Mirtek, Mačkovec 15, Novo mesto.
R 4, letnik 1977, prodam. Vulkanizerstvo Šentjernej.
Z 101 super comfort, letnik 1978, prodam. Telefon 44-446 (po 19. uri).
AMI 8, letnik 1975, dobro ohranjen, prodam. Vinko Hribar, Majde Šile 14, Novo mesto, telefon 84-044 od 17. do 20. ure.
126 P, letnik 1980, prodam. Telefon (068) 72-442 od 7. do 15. ure, popoldan 71-677.
126 P, letnik 1979, v dobrem stanju ugodno prodam. Bojan Čučnik, Orehovica 29, Kostanjevica na Krki.
126 P, letnik 1982, prodam. Telefon 22-835.
FIAT 750, prevoženih 35000 km, prodam za 50.000 ND. Informacije po telefonu 24-198.
PRODRAM Škoda S 100, letnik 1977. Ivan Kos, Titova 112, 68281 Senovo.
ZASTAVO 101 letnik 1978, prevoženih 47000 km, prodam. Informacije po telefonu (068) 22-048 (od 16. do 20. ure).
R 4, letnik 1977, prodam. Šušteršič, Zagrebška 21, Novo mesto (telefon 20-200).
ZASTAVO 750, letnik 1976, prodam. Ivana Roba 20, Novo mesto.
Z 101 prodam za rezervne dele. Semiška 2, Crnomelj.
PRODRAM leto in pol star 126 P in BMW 315, letnik 1982. Informacije po telefonu 43-748 (od 16. ure dalje).
Zelo ugodno prodam JAVO CZ 350. Ivan Čelič, Gor. Sušice 6, Dolenjske Toplice.
126 P, letnik 1979 in kombinizon Utok prodam. Marjan Košir, Dol. Straža 6.
Z 101, letnik 1974, prodam. Telefon 21-558.
LADO 1200, registrirano do avgusta 1984, prodam. Pokličite popoldne na telefon 21-811.
GOLF JGL rumene barve, letnik december 1980, v odličnem stanju, prodam za 40 SM. Telefon 84-662, od 19. ure dalje.
KOMBI ZASTAVA 430 K, letnik 1976, registriran do decembra 1983, potreben manjšega popravila, prodam. Milan Peterec, Levstikova 7/1, Novo mesto.
PRODRAM eno leto star moped avtomatik. Informacije po 17. uri. Palka, Lešnica 25, Otočec, telefon 85-196.
ZASTAVO 101, starejši letnik, ugodno prodam. Volčjak, Gabrje 38, telefon 85-965.
PRODRAM dobro ohranjeno Z 101 comfort, letnik november 1979,

za 200.000,00 din. Janez Gorenc, C. herojev 32, Novo mesto.
PRODRAM FIAT 126 P, letnik 81. Milana Majcna 11, Novo mesto.
PRODRAM VW 1200, letnik 74 in R 4, letnik 78. In. na tel. (068) 23-368.

PRODRAM

11 čebelnih panjev Žnidaršič polnih s smukaci za cvetni prah prodam. Golobič Anton, Gradnik 2 p. 68333 SEMIČ.
MLAJŠEGA VOJA za priučitev prodam. Smerke, Gor. Globodol 8, Mirna peč.
BARVNI TV sprejemnik Gorenje prodam. Telefon 25-777 (od 16. do 18. ure).
PRODRAM 19 koz in kozla. Jože Hobič, Nemška loka 1 a, 68342 Stari trg ob Kolpi.
PRODRAM mlado kravo s teletom. Benčina, Konca vas 5, 61332 Stara cerkev.
POCENI PRODRAM spalnico in štedilnik. Telefon 84-112.
PRODRAM novo diatonično harmoniko Melodija, duri G, C, F. Telefon 21-050 (interna 03).
OKNA in VRATA „KLI“ LOGATEC, zastekljena, s polkni prodam. Dimenzije oken: 3 kosi 120 x 120 cm; 2 kosa 100 x 90; 2 kosa 60 x 60 cm. Dimenzije vrat: 100 x 220, dvokrilna. Informacije po telefonu (068) 24-487.
UGODNO PRODRAM 20 m suhih bukovih drv. Franc Zorn, Potoki 1, Semič.
SOTOR prikolico „Brako“ ugodno prodam. Informacije na telefon (061) 851-322.
PRODRAM antene za fasado. Informacije na telefon 24-220.
PRODRAM koruzo na njivi za silažo ali zrnje od 10 a do 2 ha. Jerlah, Vel. Gaber.
PRODRAM rabljeno spalnico, mizo in dva fotelja. Pestner, Na tratah 7, Novo mesto, 22-465.
PRODRAM trajnozarečo peč in rabljeno steklo za zasteklitev oken. Telefon 25-776.
PRODRAM pohištvo za samsko sobo. Zdravka Žižič, Ilke Vaštetove 17, Novo mesto, telefon 22-349.
PRODRAM dve breji ovci in dva jagenjčka sorte birke. Cena po dogovoru. Bogdan Čurk, Grajska c. 2, 68340 Crnomelj.
PRODRAM dve rabljeni trajnozareči peči in en nov 50-litrski bojler (ležeči). Rebernik, Drška 7, Novo mesto, telefon 22-651, popoldne.
POCENI PRODRAM TV ISKRA PANORAMA VEGA z novim ekranom. Informacije na tel. 25-909.
PRODRAM hladilnik Rade Končar z zmrzovalnikom, malo rabljen. Zore, Ulica heroja Slaka 11, 68210 Trebnje.
PRODRAM kobiljo, staro dve leti in pol. Vidrih, Žihovo selo, Otočec.
PRODRAM grozdje - šarnico na trti. Anton Bakšič, Koroška vas 4, Novo mesto.
PRODRAM termoakumulacijsko peč 6 KW. Miha Gostiša, Novo mesto.
PRODRAM motorno žago P-100, malo rabljeno. Informacije na telefon 24-172.
PRODRAM kravo, četrtič brejo 7 mesecev, odlično molznico. Campa, Jelše 2, Mirna peč.
PRODRAM kozo in kozlička. Naslov v upravi lista (3856/83).
PRODRAM kobiljo z zrebetom, staro pet let. Gostilna Kragelj, Sevnica. PRODRAM dnevno sobo. Telefon (068) 75-771.
OJACEVALEC za kitaro Marshall in pedal wah-wah-fuzz prodam. Milan Peterec, Levstikova 7/1, Novo mesto.
DESKE ZA OPAŽ, enkrat rabljene, in punte prodam. Tel. 21-025, popoldne.
BRAKO PRIKOLICO, staro štiri leta, prodam za 45.000 din. Informacije po telefonu 23-829.
PLINSKI ŠTEDILNIK, električni štedilnik, pralni stroj, hladilnik - vse Gorenje, pomivalni stroj Candy in oljni gorilec Lamborghini - vse rabljeno, toda brezhibno, ugodno prodam. Tel. 22-288.
TELEVIZOR, barvni, Ei Niš (ekran 66), star 8 mesecev, prodam. Telefon 25-343.
PRODRAM tovorno prikolico s cerado, primerno za kampiranje. Ogled popoldne v akumulatorski delavnici na Partizanski 11, Novo mesto.
GROZDJE samorodnice po ugodni ceni prodam. Kastelic, Stranska vas 12 pri Semiču.
PRODRAM črno in belo grozdje za cviček. Anton Pirkovič, Gor. Vrhpolje 94, 68310 Šentjernej.
KROMPIR za prašiče prodam. Marija Vovk, Soteska 12, Straža.
ZELO UGODNO PRODRAM 16 m2 lamel parketa, 82 m2 plat za šolanje plošče in hladilnik. Naslov v upravi lista (3853/83).
POCENI PRODRAM rabljeno cementno strešno opeko (1000 kosov), kuhinjski štedilnik (35 cm) na trdo gorivo, skoraj nov. Dolenje Polje 13 (nasproti silosa), Straža.
PRAŠIČKA, težkega 90 kg, pro-

»Dolenjski list« v vsako družino

PRODRAM TV Gorenje-color, ekran 66. Cena 3 M. Tone Gorše, Gradišče 15, Dolenjske Toplice.
PRODRAM tovorno prikolico za osebni avto, dimenzije 2500 x 1600 mm, nosilnost do 1 t. Primer na tudi za manjše traktorje. Informacije dobite po telefonu 21-008.
PRODRAM ročni brusilni stroj, trifazni, skoraj nov, za 1,2 M. Telefon 85-155.
PRI VAVTI VASI prodam večjo količino suhih razžaganih in nerazžaganih drv in mlin za grozdje. Naslov v upravi lista (3854/83).
PRODRAM več kosov stilskega pohištva. Informacija do 15. ure na telefon 25-081, interna 58.
PRODRAM različno gostinsko opremo (drobni inventar), elektronski flipper, električni in plinski štedilnik, vrtno mize in stole, trajno žarečo peč. Informacije vsak dan: Lajuh, Šp. Stari grad 9, Krško.

KUPIM

KUPUJEMO stare in rabljene knjige ter stare razglednice do leta 1940. TRUBARJEV ANTIKVARIAT, Mestni trg 25, Ljubljana, telefon 211-766.
V Novem mestu ali bližnji okolici kupim garsonjero ali manjše stanovanje (lahko starejše). Naslov v upravi lista (3858/83).

RAZNO

SPREJMEM dekle, ki bi rada našla ljevala solo, tečaj ali se zaposlila. Ji pomagam. Kaplan, Galjeviča 14, Ljubljana.

OBVESTILA

CENJENE STRANKE OBVEŠČAM, da sem svoj frizerski SALON FRANJA preselila na Cesto herojev 34 („plava laguna“). Naročila sprejemam po telefonu 25-259. Se priporočam na novem naslovu!

VESELICA NA VINICI PRI ŠMARJETI - NOGOMETNI KLUB Vrtnica priredi v soboto, 10. septembra, veliko vrtno veselico. Za ples in razvedrilo bo poskrbel ansambel „GALEBI“. Vabljeni!

OBVEŠČAM, da sem na Mirni 26 odprla kozmetični salon. Delovni čas od 11. do 20. ure, ponedeljek zaprt, sobota od 8. do 14. ure. Stranke sprejemam tudi brez prednaročila. Se priporočam! KOZMETIČNI SALON Jana KOS, 68233 Mirna 26.

IŠČEMO OBRATNIKA ZIDARJA za radi takojšnje graditve večje gostilne. Ponudbe na telefon (068) 69-837.

ČESTITKE

Dragemu očetu FRANCU PLAN-TANU iz Velikega Cerovca 29 želimo ob bližnjem praznovanju 50-letnice življenja vse najboljše ter izpolnitev vseh skritih želja. Hvaležni otroci. Herminca in Marko pa mu pošiljata petdeset poljubčkov.

POSEST

HIŠO v Dobovi pri Brežicah, takoj vseljivo, prodam. Telefon (068) 67-018.
PRODRAM novejšo dvostanovniško hišo, 4 km od centra Novega mesta. Šifra: "RESEN KUPEC".
PRODRAM novo zidanico pri Starem gradu in 10 arov vinograda. Telefon 23-523.
PRODRAM zazidljivo parcelo z gradbenim dovoljenjem, oddaljeno od Novega mesta 4 km, v izmeri 600 m2. Telefon 43-748, popoldne.
ODDAM v najem 10 arov polnorodnega vinograda na žici. Ponudbe pod šifro „Vrh pri Boštjanju-Sevnica“.
HIŠO v Straži, zgrajeni dve plošči, prodam. Vprašajte vsak dan v Maistrovi ulici 5, Novo mesto (po 15. uri).
POSESTVO pri Crnomlju ugodno prodam. Telefon (061) 721-825 ali 832-285.
V Novem mestu prodam hišo pod ugodnimi pogoji. Ponudbe pod šifro: CENTER.
DOMACIJO v okolici Brežic prodam, najraje zdomcu, ni pa pogoj. Primerna za vse vrste dejavnosti. Vinograd z adaptiranim hramom in vsem kletarskim inventarjem prodam najboljšemu ponudniku. Albert Lorber, Velike Malence 17, Krška vas.

PREKLICI

Košmerl Angela, Vel. Slatnik 28, Novo mesto, pozivam Ano Pene, Vel. Slatnik, naj preneha z lažni-

»Dolenjski list« v vsako družino

SIS ZA KOMUNALNO IN CESTNO DEJAVNOST ENOTA ZA UREJANJE STAVBNIH ZEMLJIŠČ BREŽICE, Cesta prvih borcev 11

razpisuje

JAVNI NATEČAJ

za oddajo stavbnih zemljišč za gradnjo poslovnega prostora - gostilno in obrtni zoni Brežice - Črnc in gradnjo enodružinske stanovanjske hiše v stanovanjski soseski Trnje. Na javnem natečaju, ki bo v petek, 23. septembra, ob 8. uri na sedežu Enote za urejanje stavbnih zemljišč v Brežicah, se oddajo stavbna zemljišča:

- za gradnjo poslovnega objekta gostilna v obrtni zoni Brežice - Črnc lokacija 53 (1728 m2), cena zemljišča je 87,25 din za 1 m2. Stroški komunalne opreme znašajo 156.093,00 din in obsegajo gradnjo cestišč, sorazdelni stroški izgradnje vodovoda Regulator, geodetsko delitev zemljišča, sofinanciranje primarnih vodovodnih naprav in kanalizacije kot akontacije.
 - za gradnjo enodružinske stanovanjske hiše v soseski Trnje, lokacija H št. 75 (805 m2). Cena zemljišča je 87,25 din za 1 m2 in lokacije št. 63 (360 m2) po isti ceni za m2. Stroški komunalne opreme so že znani, zato se določijo po sklepu SKIS-a ob podpisu pogodbe o oddaji pravice uporabe. Uporabnik zemljišča trpi še naslednje stroške komunalne opreme:
 - priključek na vodovod, kanalizacijo, prispevek za električno omrežje, spremembo namembnosti zemljišča, objavo natečaja v Dolenjskem listu ter administrativno-tehnične stroške enote.
- Na javni natečaj se pristopi s pisмено ponudbo na predpisnem obrazcu, ki se vložijo do 7. ure na dan javnega natečaja, na sedežu enote v Brežicah. Ponudbi je treba priložiti potrdilo o plačani varščini 10.000 din. Enota za urejanje stavbnih zemljišč si pridržuje pravico do brezplačne posesti zemljišča iz tega razpisa za gradnjo potrebnih komunalnih naprav. Drugi pogoji so razvidni v sklepu o razpisu javnega natečaja.

559/36-83

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

V redno delovno razmerje sprejemam KV PLETILJO in KV ŠIVILJO z enoletno prakso. Samsko stanovanje preskrbljeno. KORDEŠ, Oprešnikova 10, Kranj, telefon (064) 26-408.

STALNO ZAPOSILNO mlado dekle za varstvo dveh otrok in pomoč v gospodinjstvu. Janez Pleško, Rožna dolina c. IV, št. 36, Ljubljana, telefon (061) 263-052.

MLAJŠI UPOKOJENKI brez obveznosti nudim honorarno zaposlitev za čiščenje in pospravljanje v gostilni. Hrana in stanovanje v hiši, honorar po dogovoru. BIFE PRI MIRI, Ruperc vrv pri Novem mestu, telefon 21-404.
DEKLE, ki ima veselje do dela v gostilni, KV ali priučeno, sprejemam v redno delovno razmerje. BIFE PRI MIRI, Ruperc vrv pri Novem mestu, telefon 21-404.

SLUŽBO IŠČE

IŠČEM službo natakarice v Novem mestu. Ponudbe pod šifro: „TAKOJ“.

STANOVANJA

GARSONJERO ali enosobno stanovanje v Novem mestu vzame v najem za dobo do treh let profesorica. Informacije po telefonu 24-756 v popoldanskih urah.

SOBO, opremljeno, s souporabo kopalnice oddam dvema dekletoma. Naslov v upravi lista (3855/83).

Kmetijski stroji

TRAKTOR PORSCHE 38 KM, letnik 1960, obnovljen, prodam. Jakše, Šentjernej, tel. 32-109.

Potujoči bife (prikolica), opremljen, in R4-GTL, letnik 1983, prodam. Informacije na tel. 21-948 po 20. uri.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozd Časopis Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.
IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.
UREDNIŠKI ODBOR: Ksenija Khalil (direktor in glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Rina Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Tappey, Ivan Zoran in Alfrad Zeleznik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztok Gačnik in Marko Klinc.
IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 15 din. Letna naročnina 600 din - Za delovne in družbene organizacije 1.200 din - Za inozemstvo 20 ameriških dolarjev c. 50 DM (oz. ustreza druge valute v tej vrednosti) - Dnevni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).
OGLAŠI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 250 din, za razpise, licitacije ipd. 350 din, 1 cm na določeni, srednji ali zadnji strani 380 din, 1 cm na prvi strani 500 din. Vsak mali oglas do 10 besed 115 din, vsaka nadaljnja beseda 12 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.
TEKOČI RAČUN pri združnici SDK v Novem mestu. 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Glavni trg 7, p. p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov skupnih služb DITC: Germova 3, p. p. 33, tel. 22-365 in 22-551 - Naslov ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka: Jenkova 1, p. p. 33, telefon (068) 24-006 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelomi: DITC, tozd Grafika, Novo mesto - Servisni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

*Kam odšla si, mamica naša?
Tu je praznina in bolečina,
srca se jokati ne znajo,
vendar še vedno te rada imajo.*

V SPOMIN

Danes mineva leto dni, odkar si nas zapustila, naša dobra žena, mamica in hčerka

JUSTINA TURK

iz Gor. Mokrega polja

Imela si nas rada in želeli smo, da bi bili srečna družina, toda bolezen in smrt sta strli upanje, ki smo ga gojili. Hvala vsem, ki se je spominjate, ji prinašate cvetje in prižigate sveče na njenem preranem grobu.

Žalujoči: mož Jože, hčerka Brigita, sin Jože in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je za vedno zapustila naša skrbna, ljubljena mama, babica, prababica, sestra in teta

ANA KRALJ

iz Vavte vasi 24

Prisrčno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, znancem in sodelavcem za podarjene vence in cvetje, vsem, ki so nam izrazili sožalje ter sočustvovali z nami, duhovniku pa za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: sin Ivan, hčerki Anica in Marija z družinama, vnuka Branko in Zoran, pravnuk Davorin, sestra Marička in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega dragega

MARKA ŠKEDLJA

sina, brata in nečaka

se zahvaljujemo dežurni ekipi kirurškega oddelka novomeške bolnišnice, ki si je prizadevala ohraniti ga pri življenju, kolektivu tovarne LABOD in SGP PIONIR, duhovščini za poslovilne besede, brigadirjem za zadnje spremstvo, organizaciji ZSMS Majde Šilc, vsem sosedom, prijateljem, znancem in vsem, ki so darovali cvetje ter nam v težkih trenutkih stali ob strani in z nami sočustvovali.

Žalujoči: mama Ana, oče Ivan, sestra Aleša, teta Micka in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Po hudi boleznini nas je v 75. letu življenja zapustila naša draga mama, stara mama, teta in svakinja

BARBARA ŠTEFANIČ

iz Rosalnic

V teh težkih trenutkih ste nam prihajali na pomoč, posebno sosede, sorodniki in vsi, ki ste jo imeli radi. Za vsestransko pomoč se vsakemu posebej zahvaljujemo. Posebna zahvala velja zdravniškemu osebju in šoferjem ZD Metlika.

ŽALUJOČI: sin Tone z družino iz Avstralije, hčerke Ivanka, Marija, Kristina z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 55. letu starosti nas je po hudi boleznini zapustila draga mama, stara mama, tašča, sestra in teta

MARIJA MALI

roj. Klobučar
iz Otočca

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam izrekli sožalje, pokojni darovali vence in cvetje ter jo spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo kolektivom Novoles TOZD TSP, Kovinar Hrpele, SOB Novo mesto, Hotel Grad Otočec in IMV. Hvala gasilskemu društvu Otočec za spremstvo in poslovilne besede, pevcem in duhovnikom za opravljeni obred, osebju ginekološkega oddelka splošne bolnišnice Novo mesto pa za skrb med zdravljenjem.

VSINJENI

ZAHVALA

Ob nepričakovani in boleči izgubi moje drage žene, mame in sestre

ANTONIJE REŠETIČ

iz Grobelj 61

se prisrčno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem za podarjene vence, cvetje in izrečeno sožalje, vsem, ki ste se v tako velikem številu poslovlili od pokojne in jo spremili na njeni mnogo prerani zadnji poti, ter vsem, ki ste nam v tem težkem trenutku na kakršenkoli način pomagali. Iskrena hvala Stanetovi in Ladetovi družini za vso pomoč. Posebno zahvalo smo dolžni njenim sodelavcem, sindikalni organizaciji Iskre za venec, guverniku za ganjive poslovilne besede, godbi iz Sentjerneja za spremstvo in žalostinke, dekanu za opravljeni pogrebni obred, posebej pa kaplanu za ganljivo slovo na domu. Vsem in vsakemu posebej še enkrat naša iskrena hvala!

ŽALUJOČI: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame in tete

MARIJE NOVAK

s Pristavice 6

se prisrčno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za podarjeno cvetje, izrečeno sožalje in za nesebično pomoč. Posebna zahvala velja družini Vrtačič. Hvala tovarni zdravil Krka in Iskri za podarjene vence ter sodelavcem masnega oddelka za pomoč. Iskrena zahvala osebju internega oddelka splošne bolnišnice Novo mesto za zdravljenje in skrbno nego, župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste našo drago mamo spremili na njeni zadnji poti. Vsem še enkrat najlepša hvala!

ŽALUJOČI: hčerke Tončka, Marija, Vida, Veronika in Slavka z družinami, sin Lojze z družino, hčerka Angelca s sinovoma, zet Lojze s sinom, snaha Marija s hčerko ter drugo sorodstvo

*Tam na levi so grobovi,
tam spiš ti,
tam na desni so grobovi,
tam šumi,
ko da v sanjah kdo ječi.*

ZAHVALA

25. avgusta 1983 smo se z bolečino v srcu mnogo prezgodaj poslovlili od našega dragega očeta, dedka, pradedka, svaka in strica

FRANCA DRAGOVANA

iz Gornje Lokvice pri Metliki
borca NOV

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih, nam izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala sosedom, GD Lokvica, ZB Lokvica, osebju Zdravstvenega doma Metlika, članom kolektivov Mercator Metlika, Iskra Semič, IMV, obrat Suhor, COS Marija Broz iz Bistrice ob Sotli. Iskrena hvala pevcem iz Metlike za zapete žalostinke, guvernikom za poslovilne besede in kaplanu za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena zahvala.

Žalujoči: vsi njegovi
Lokvica pri Metliki, 25. avgusta 1983

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta, dedka

MATIJE ŠTRUCLJA

Tušev dol 2

se iskreno zahvaljujemo dr. Janošu in osebju intenzivnega oddelka bolnišnice v Novem mestu, sorodnikom in znancem za darovano cvetje, organizacijam GD Rožič vrh, Stražni vrh in Otovec, ZZB Rožič vrh, Društvu upokojencev Črnomelj. Posebna zahvala vsem sosedom za nesebično pomoč v težkih trenutkih.

VSINJEGOVI

Tušev dol, Črnomelj, Švica, Ljubljana, Saudska Arabija, Zagreb, Ilirska Bistrica

OSMR TNICA

Sporočamo žalostno vest, da je umrl član našega kolektiva

FRANC GALIČ

cestni delavec

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Kolektiv Cestno podjetje Novo mesto TOZD BREŽICE

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame

FRANČIŠKE TEŽAK

roj. Žugelj
iz Radovičev pri Metliki

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem in znancem za darovano cvetje, izrečeno sožalje in za spremstvo na zadnji poti. Hvala osebju internega oddelka novomeške bolnice, posebej dr. Starcu in dr. Fornazariču za dolgoletno zdravljenje. Zahvaljujemo se duhovniku za opravljeni obred in c. pevkam.

VSINJENI

TONE KNEZ

Cez dobre štiri tedne bo poteklo petindvajset let, kar je prišel v Novo mesto in se v arheološkem oddelku Dolenjskega muzeja zaposlil kot vodja takrat 28-letni Tone Knez. Kot prvi stalni arheolog te ustanove, ki je morala pod vodstvom prof. Janka Jarca orati se precej trdo ledino, je imel Knez že dokaj izkušnje, saj je bil pred tem dve leti kostur za arheologijo v bivaškem muzeju. Na prvo službeno mesto v Bosno je šel z diplomom arheologa za prazgodovino, ki jo je dobil po študiju na ljubljanski univerzi.

V Novem mestu so Kneza čakale zahtevne strokovne naloge. Njegovo terensko raziskovalno delo je bilo usmerjeno v reševanje ogroženih arheoloških spomenikov na območju osrednje Dolenjske pa v načrtno raziskovanje arheološke dediščine v samem Novem mestu in okolici. Pod njegovim vodstvom je zemlja razkrila „čudesna“ v Straži, Šmihelu pri Žužemberku, Pristavi pri Trebnjem, Trebnjem, Dnovem ter v Novem mestu na Mestnih njivah, v Kandiji, na Beletovem vrtu, na prostijskem vrtu in Marofu. Najdbe iz raznih obdobij predstavljajo danes imeniten fond arheološke zbirke, katere najznačilnejši in morda najslavesnejši del je od minulega tedna razstavljen v vitrinah v pritličju krizatiije.

Kaj lahko se je strinjati s Tonetom Knezom, da je arheologija ena najpomembnejših muzejskih dejavnosti, ni naključje, da jo nekateri

imenujejo kraljica muzejstva. To izhaja tudi iz njene temeljne naloge: na podlagi ostalin davne preteklosti skuša obnoviti in razumeti življenje in delo ljudi v sivi davnini. Toda za arheologa ne more biti vsak. „Arheolog mora biti zaljubljen v preteklost, pri delu ga mora voditi strastna vedoželjnost do skrivnostne davnine,“ pravi Knez. Zato arheologa najbolj osrečujejo lepe in dobro ohranjene najdbe, po možnosti zaključene enote, pa naj gre za grobne celote, tloris hiše, obseg naselbine in podobno. „Ljudskega izročila ne gre zametavati. V starih pripovedkah, bajkah, legendah in drugih imenih tiči zgodovinsko jedro, to pa je eden pomembnih ključev za razjasnjevanje preteklosti.“

Veliko truda je Tone Knez vložil v raziskovanje novomeške preteklosti. Tu pa je še marsikaj skrivnostnega. „Vemo, da je bila včasih tu rimska naselbina, kako se je imenovala, pa ne. Do zdaj še ni nič otipljivega za to, kaj bi naj bilo na tleh današnjega Novega mesta. Pričakujemo, da bo enkrat vendarle prišlo do srečnega naključja in da se bo razkrilo, da je bila tu staroslovanska naselbina,“ pripoveduje. Sam bi rad dočkal ta trenutek, tudi zavoljo pripadnosti Novemu mestu, čeprav je njegov rojstni kraj Laško.

Enako gladko kot strokovno, arheološko delo teče Tonetu Knezu tudi pero. To je dokazal s 56 znanstvenimi in strokovnimi ter kakimi 200 poljudnoznanstvenimi članki, še posebej pa z vrsto knjižnih objav arheološke vsebine. Njegovo delo krasijo tudi priznanja: Trdinova nagrada, diploma in bronasta plaketa zveze jugoslovanskih arheoloških društev in druga. Nadvse ga čeni tudi tujina: nemški arheološki inštitut ga je izvolil za dopisnega člana, deželna vlada Zgornje Avstrije pa ga je odlikovala s srebrnim častnim znakom.

I. ZORAN

Obujeni pozabljeni običaji

V tednu dolenjskega turizma bodo na predvečer svatovanja po krajih, od koder prihajajo pari, prikazi že pozabljenih predporočnih običajev

NOVO MESTO – Prevoz bale, barantanje za nevesto, šranganje, fantovščina in deklščina so običaji, ki vse bolj izginjajo iz današnjega življenja. Srečamo jih le še tu in tam na podeželju in prav zato gadi se je organizator letošnjega „Tedna dolenjskega turizma“, ki bo od 23. septembra do 2. oktobra, odločil, da te predporočne običaje predstavi na predvečer velikega dolenjskega svatovanja (o sami poroki več prihodnjič), ki bo 24. septembra v Novem mestu. V krajih, od koder prihajajo pari, bo videti veliko tega, še najbolj veselo pa bo verjetno v Metliki in Semiču.

Semičani so se odločili, da na predvečer poroke prikažejo prevoz

VAJENI VIŠINE – „Delavci Vatrostalne so pozidali vrh kopitarniškega dimnika, nanj namestili nov streljivo, prepletkali kovinske vezi in namestili lestve za vzpon po njem na zunanji strani. (Foto: A. Železnik)“

Dimnik še za eno stoletje

Zidanje dimnikov gre iz roda v rod

SEVNICA – Skozi opečnati dimnik najstarejše sevnške tovarne Kopitarne je zgradila dunajska firma leta 1912. Leta 1955 so ga povežali s kovinskimi vezmi in na novo pozidali vrh.

Te dni v roku končujejo obnovo „crnotranci“ iz okolice Leskovca v Srbiji, zaposleni kot delavci tozda Vatrostalna iz Beograda. Koliko je kopitarniški dimnik sploh visok, ni natančnih podatkov. „Menimo, da je visok okrog 45 metrov. Šest metrov od vrha smo ga razdrli in pozidali na novo. Na kraju ga bomo natančno premerili,“ pravi gradbeni poslovodja Iovan Kitanović.

Vzdrževalna dela na starih opečnatih dimnikih ne potekajo brez težav. Predvsem so zanje naše operkarne prenehale izdelovati opeko. Kar je še izbrskajo, je iz starih zalog.

Po skopskem potresu se opečnata zidava novih dimnikov ne opravlja več. Novi, armiranobetonski, morajo zdržati najhujše potrese. Kitanović tudi pravi, da se pri vsakem dimniku opazi, kdo ga je zidal. Stare avstrijske firme niso vgrajevale lestvic ali klinov za vzpenjanje po dimniku. „To je bil del poslovne taktike: uporabnik dimnika se je moral pri vzdrževanju obračati vedno na isti naslov,“ meni Kitanović. No, kopitarniški dimnik je imel kline znotraj, vendar se nanje ni bilo več mogoče zanašati. Sedaj ima dimnik

novi lestev zunan, zdržal pa bo, kot menijo, še tudi sto let, če bo potrebno.

A. Ž.

bale. Voz, na katerem bo bala (razni laneni izdelki, perje, za voz privezana telica), bo s folkloro ob 17. uri krenil iz nevestinega doma v Kotu do doma ženina v Crešnjevcu (morda bo tudi obratno). Vmes bo še Stanganje, spredov pa bo približno ob 18.30 prispel v Semič, kjer bo zatem na igrišču veselica, ki se bo nadaljevala še v sosedoto zvečer, seveda brez para in svatov. Organizatorji iz Semiča pripravljajo ob tej priložnosti na igrišču tudi razstavo domačih jedi, brez katerih si včasih ohceti ni bilo moč zamisliti.

V Kegerči vasi 36, od koder je novomeška nevesta, bodo v petek ob 17. uri barantali za dekle. Fantje folklorne skupine Kres se bodo namreč odpeljali z vozom na ženinov dom in potem krenili do neveste, kjer bo prikaz tega, danes skorajda že pozabljenega običaja. Skupaj bodo potem šli do prostora ob domu KS Regerča vas, kjer bo veselica, za dobro vzdušje pa bodo poskrbeli kresovci.

In kako bo v Mokronogu? Organizatorja, turistično društvo in folklorna skupina, pripravljata prireditve na grajskem dvorišču. Mokronožani so se odločili za šranganje, prikaz tega običaja pa bo v petek zvečer ob poti na grad. V prireditvenem programu bodo zatem poleg folklorne sodelovali še pevci domačega pevskega zbora, poleg tega pa bodo za dobro voljo pripravili še nekaj, prav tako že izumrlih, kmečkih družabnih iger.

Ne pozabimo, da bo na vseh štirih prireditvah po Dolenjski poleg zabave poskrbljeno tudi za prazne želodce in suha grla!

B. B.

Krčanom še naslov med dvojicami?

V nedeljo v Krškem 3. kolo DP parov v speedwayu – V vodstvu sta Omerzel in Žibert (Krško)

Na nedeljski dirki drugega kola državnega prvenstva parov v Osijeku sta po prvem kolu v Lendavi vodilna Krčana Jože Žibert, letošnji državni prvak med posamezniki in Krešo Omerzel spet ugnala najnevarnejša zasedovalca Stefana Kekca in Lazarja Cabo. Zvone Gerjevič in mladi Mojmir Lipar sta s tretjim mestom v Osijeku le še potrdila, da je Krško zadnje leto spet „številka ena“ v speedwayu pri nas. Zanimivo je, da je po dodatni vožnji Omerzel s precejšnjo prednostjo ugnal Kekca, ki je bil resda dlje časa poškodovan, in tako prabil AMD Krškemu pokal in prvo mesto nedeljske prireditve.

V skupni uvrstitvi imata krška speedwayista pred tretjo dirko, ki bo v nedeljo, 11. septembra, ob 15. uri na Stadionu Matije Gubca v Krškem, le nekaj točk več kot Kekec in Cabo. Verjetno pa Krčana ne bosta zamudila enkratne priložnosti, da si na domači stezi zagotovita dovolj veliko prednost pred zadnjo dirko v Ljubljani 18. t.m. Tretji naslov AMD Krško (ob moštvenem in posamičnem) bi imel še večjo veljavo, saj bi ga osvojili v res najmočnejši konkurenci, ki jo trenutno premore jugoslovanski speedway. Med tekmovalci je namreč spet večkratni državni prvak Vlado Kocuvan, ki je s Kocumtom na 3. mestu, pred drugim krškim orožjem – dvojico Gerjevič-Lipar.

P. P.

PAVLIČ 14.

NA SVETOVNEM PRVENSTVU

V nedeljo, 4. septembra, je bila v Imoli dirka za veliko nagrado San Marina, zadnja letošnja preizkušnja hitrostnih motoristov za svetovno prvenstvo. V kategoriji do 125 cmc je od Jugoslovancev nastopil edino novomeški dirkač Lojze Pavlič, ki je zasedel solidno 14. mesto. S tem je Pavlič izenačil svojo doslej najboljšo uvrstitev na dirkah za svetovno prvenstvo, ki je dosegel leta 1979 na domačem dirkališču na Grobniku.

Svetovni prvaki za leto 1983 so: v kategoriji do 50 cmc, ki je bila letos zadnja na sporedu, zamenjali jo bodo z 80 kubičnimi motorji, je zmagal Švicar Stefan Doerflinger, v razredu do 125 cmc je prvak Španec Angel Nieto, med dirkači razreda do 250 cmc slavi Venezuelec Carlos Lavado, v t.i. kraljevskem razredu do 500 cmc si je v boju z legendarnim Robertsom prabil naslov njegov rojak, Američan, Fredie Spencer, v razredu prikolničarjev pa letos ponovno slavita Švicarja Biland in sovoznik Walt-isperg.

M. K.

VELIK USPEH NA PTUJU

NOVO MESTO – Dolenjska narodno zabavna ansambla Fantje z vseh vetrov in Slavček sta tudi letos nastopila na ptujskem festivalu, na katerem je skupno sodelovalo 22 skupin. Fantje z vseh vetrov so prejeli zlato plaketo z zlato Orfejevo značko, Slavček pa srebrno plaketo z Orfejevo značko. Član ansambla Fantje z vseh vetrov Franc Papis je prejel prvo nagrado za najboljšo besedilo. Kot zanimivost naj navedemo, da gredeo Fantje z vseh vetrov že naslednji teden na daljšo turnejo v Španijo.

„Naprudaj ruoba vsake sorte“

Letošnji Ribniški semenj je bil spet zanimiv – Ob semnju še vrsta kulturnih in drugih prireditev – Posebnosti: krošnjari, zdomarji in stare obrti

Že po tradiciji je bilo tudi letos za Ribniški semenj lepo vreme, čeprav se je uradna napoved glasila, da bo deževalo.

Sejem so odprli v nedeljo, 4. septembra, ob 9. uri s sprevedom. Sprevod pa je bil letos daljši, ker je v njem sodelovalo več zdomarjev z vozniki, novost pa je bila tudi skupina mladih piščalkarjev.

Ob otvoritvi svečanosti je predsednik izvršnega sveta občine Ribnica Franc Lapajne poudaril, da je razveseljivo, ker je med izdelovalci suhe robe opaziti tudi mlade in ker grede suha roba ter izdelki domače obrti tudi v izvoz. K temu so gotovo

priпомogli tudi ribniški semnji, letošnji je bil že osmi po vrsti.

Predsednik Zdrženja obrti Slovenije, pokroviteljja semnja, Stane Spindler, ki je sejem odprl, je poudaril, da dajejo izdelki domače obrti vsakemu domu prijetno toplino in domačnost, zato so tudi vedno bolj priljubljeni.

Med obiskovalci, ki jih je bilo letos malo manj kot običajno, smo opazili več naših zamejskih rojakov in tudi tujcev, ki so s posebnim zanimanjem ogledovali, kako domačini izdelujejo posamezne izdelke

domače obrti. Pridno so fotografirali in filmali.

V okviru semnja je bila še vrsta prireditev, med katerimi naj omenimo razstavo del udeležencev letošnje likovne kolonije „Janko Trost“, gobarsko razstavo, razstavo vezenin, razstavo del slikarja Uroša Žitka iz Ljubljane, koncert godbe na pihala iz Izole, nastop plesne skupine „Kazina“ iz Ljubljane s programom „Broadway dance show“, s katerim je letošnje poletje ta plesni klub nastopal ob vsej jugoslovanski obali, razstavo obrti in malega gospodarstva itd.

J. PRIMC

NEURJE ODNAŠALO OPEKO

TREBNJE – V soboto zvečer okoli 21. ure je hudo neurje z vetrom naredilo precej škode nad Velikim Gabrom, Zagorico, Pristavico in Bičem. Vetrer je iz stanovanjskih in gospodarskih hiš metal opeko, najbolj pa so bili prizadeti pri Mrzeljevih v Razborah pri Catežu, kjer so ostali brez strehe. Nekaj škode je tudi na posevkih in poljščinah v dolini Temenice.

V KRANJU NA ŽIVŽAVU

NOVO MESTO – V delovni organizaciji IMV je konferenca mladih 27. avgusta pripravila organiziran obisk 55 otrok delavcev na ŽIVŽAVU v Kranju. Otroci so bili nad prireditvijo navdušeni, le pot jih je nekoliko utrudila, ves čas pa so spraševali, zakaj pri nas nimamo veselice za otroke, češ da jih odrasli zase prirejajo kar precej, na otroke pa pozabljajo.

RAZSTAVA MALEGA GOSPODARSTVA – Na razstavi malega gospodarstva v Ribnici so lahko obiskovalci videli vse, od suhorobarskih pa do kovinskih, plastičnih in drugih izdelkov, ki jih ribniški obrtniki izdelujejo za potrebe občanov ter gospodarstva v občini in izven nje. Na fotografiji: del razstave, ki jo je pripravilo Obrtno združenje Ribnica, katerega predsednik je Zdenko Mohar. (Foto: Primc)

SAJ ZATO SMO SE PA BORILI!

Svojega soseda sem največkrat slišal reči stavek: „Vidiš, zato smo se pa borili!“ Ko smo odhajali mulci iz naše ulice pred leti na morje, smo zatulili sosedu: „Stric, mi gremo pa na morje!“ Smehljalo se mu je: „Le pojdite, otroci, saj smo se za to borili.“ Svoj prvi avto, fička, sem najprej pokazal sosedu. „Mar ni lep?“ „Lep je.“ „Šele leto dni sem v službi pa sem ga že kupil.“ Tako je prav: tudi zato smo se borili. Črno-beli televizor sem zamenjal z barvnim in čutil sem se dolžnega povabiti soseda gledat prenos nogometne tekme. Lepa sli-

ka, „je rekel,“ kot bi igrali tu v sobi.“ „Nabavil sem ga s prihranki,“ sem se pohvalil, „in vesel sem.“ „Tudi jaz. Navsezadnje pa smo se zato tudi borili.“

Podobno je bilo, ko sem privlekel v stanovanje dnevno sobo, gramofon, hladilnik, radio, električno pečico. Soseda se je radostil z mano, pomagal mi je sestavljati posamezne dele, poslušal je plošče, se navduševal nad gradnjo mojega osebne standarda, ki je rasel vzporedno z družbenim, z asfaltom po mestu, z vodo, električno napeljavjo,

telefonom, izgradnjo šole, otroškega vrtca, zdravstvenega doma, kino dvorane... Ob vsakem mojem in širšem uspehu soseda ni pozabil reči: „Vidiš, za TO smo se borili.“ Ob uvedbi depozita je bil moj soseda potlačen.

Ko so nam pričeli deliti bone za bencin, mojega soseda tri dni ni bilo iz hiše. Niti poštarju, ki mu vsak dan prinaša časopise, ni odklenil vrat.

Ko so pričeli v mesnici dajati po kilogram mesa, v samopostrežbi pa le vrečke pralnega praška, in ko je sosa-

da tulila, da ni kvasa, je soseda zagrmil vsa okna. Ni ga bilo na svetlo in po okolici se je pričelo šušljati, da se je oblekel že v zdavnaj slečeno obleko, gozdarji in lovci pa so pripovedovali, kako so ga videli v najbolj kritih delih okoliških host. Pri vseh stvari pa gre najbrž le za preveč razgreto domišljijo in za naltocevanja. Vseeno pa me je resnično strah, da bo soseda prej zatisnil oči, preden mu bo ponovno dano ponosno reči tri desetletja in več ponavljajoči se stavek: „Vidiš, zato smo se borili.“

TONI GASPERIČ

Avto-moto društvo Novo mesto

Novo mesto

javno licitacijo

za prodajo osebnega avtomobila ZASTAVA 101, letnik 1981. Licitacija bo v nedeljo, dne 11. 9. 1983, ob 9. uri na Ljubljanski cesti 8/b. Interesenti morajo pred licitacijo položiti 10 % varščine.

567/36-83